

1938 m. birželio 2 d.

KARIS

Lietuvos kariuomenės savaitinis laikraštis
Kaunas, Miškų g-vė 18, „KARYS“
Telef. per Kar. Št. 56

Laidžia
Kar. Št. Spaudos ir Šviet. Skyr.

Redaktorius
kpt. S. Urbanavičius

Honorarų gauti ir visais kitais reikais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais. Išimtis — atvykusiems iš provincijos

Prenumerata: puskarininkiams, kareiviams ir moksleiviams metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt. Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dvigubai

Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaunas

Daugelis jaunųjų kareivių savo namiškiams išrašo idomų iliustruotą

„KARIS“

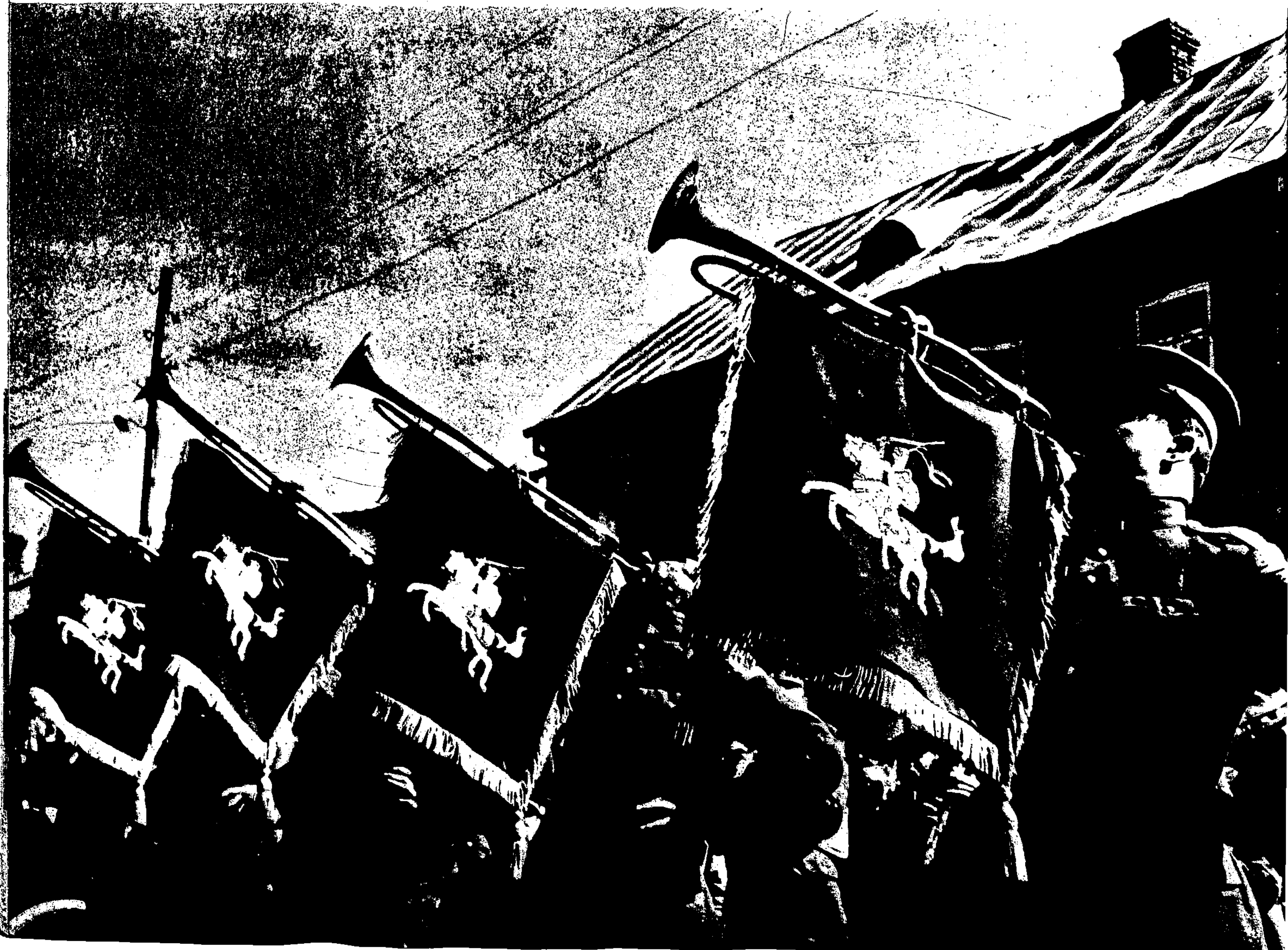
Į Lazdijų Senovės Dieną važiuojančio Respublikos Prezidento Antano Smetonos sutikimas Alytuje

Nuo gegužės mėn. pradžios visame krašte kiekvieną šventadienį vyksta iškilmingos kariuomenės ir visuomenės dienos, per kurias visuomenė įteikia mūsų kariams ir šauliams šimtus šautuvų, dešimtis kulkosvaidžių ir įvairaus kitokio karinio turto

VIRŠELYJE: 1 PSL. — JUL. MIEŽLAIŠKIO NUOTR.,
4 PSL. — KAR. MAŽELIO NUOTR.

Fanfarų maršas

Jul. Miežlaiškio nuotr.

KARAVYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

Krikštas griežtai pasuko Lietuvą į vakarų kultūrą

Respublikos Prezidento Antano Smetonos kalba, pasakyta gegužės 29 d. per krikščionybės Lietuvoje 550 m. jubiliejaus iškilmingą posėdį V. D. Karo Muziejuje

Lietuvos krikštas, mūsų šiandien iškilmingai minimas, yra vienas didžiųjų mūsų senovės įvykių. Jis daugiausia lėmė lietuvių buitį. Tačiau to krikšto reikšmę Bažnyčia ir Valstybė vertina katra savaip. Vienai rūpi juk pirmiausia tikrasis tikėjimas, jo mokslo platinimas, žmonių dorinimas, sielų ganymas ir jų paruošimas amžinajam gyvenimui, antrai — Tautos gerovė šioje žemėje. Iš tos dvejos pažiūros eina katrai skirtingas, saviškas, vertinimo mastas. Vienur jis sutampa, kitur gali nesutapti.

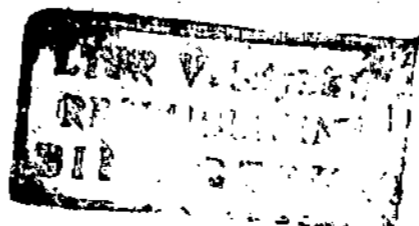
Taigi, taikant valstybės mastą tam didžiajam įvykiui, siekiančiam atgal 550 metų, tenka atsakyti klausimas, kaip jo buvo paveikta Lietuva. O jam atsakymo dairydami turime vaizduotis mūsų protėvių žilą senovę ir tą aplinkumą, kur jie gyveno. Pirmiausia pastebime, jog visa Europa tuomet buvo krikštyta ir tik vieni lietuviai ir jų gentainiai tebebuvo pagonai. Nuo kampų Baltijos pajūris buvo ilgai ramus, lyg pamiršta šiaurės įlanka. Prasidėjus kryžiaus žygiams su musulmonais ar saracėnais dėl šventosios žemės, jis buvo atsimintas ir juo buvo Romos ir Vakarų Europos rite-

rių susidomėta. Jiems rodėsi šventa pareiga skelbti aiščių padermei, prūsams, lietuviams, latviams ir lyvams katalikų tikėjimas. Kai šie, pirmųjų Kristaus mokslo skelbėjų, pilnų gero noro, nepakluso ir nesiskubino krikštytis, tai šalia kryžiaus ir evangelijos pasirodė kalavijas, nešamas kalavijuočių ir kryžiuočių ordino. Kardu ir ugnimi buvo verčiami krikštan Pabaltijo gentys. Prasidėjo baisūs ir žiaurūs karai, kaip skelbia metraščiai. Greta tikrai nuoširdžių katalikų tikybos apaštalų, radosi daugybė avantiuristų, ieškojusių kare su pagonais pelno ir svetimos žemės gėrybių. Tačiau ko žiauresnės buvo kovos, to atkaklesni darėsi aiščiai. Lyvai, kuršiai ir žemgaliai nebestengė atsispirti kalavijuočiams ir jiems pasidavė. Didvyriškai gynėsi nuo kryžiuočių prūsai, bet ir šie nelygioje kovoje turėjo aniems nusilenkti, buvo verguven paimti ir prievarta apkrikštyti. Tik vieni lietuviai, būdami gausingesni ir vieningesni, geriau susitvarkę, išplėtę savo ribas į rytus, toliau galėjo spirtis. Tačiau ir jiems darėsi vis sunkiau tęsti prieš abu ordinus. Kunigaikštis Mindaugas su savo didžiūnais ryžosi apsikrikštyti, tikėdamasis pa-

Mūsų priešlėktuvinės artilerijos baterija lauko pratimuose

Kar. Maželio nuotr.

Mūsų kariuomenės ir karo aviacijos vadovybė aviacijos metinėje šventėje gegužės 28 d.

Pusk. Kauniečio nuotr.

stovesnės taikos savo kraštui. Per krikštą jis tapo karalium. Bet kas iš to? Brangiai jam atsėjo karūna: ją turėjo apmokėti ordinams Lietuvos žemėmis ir dėl to nustojo savo valdinių pasitikėjimo. Nebe priežasties jie murmėjo, sakydami: Krikščionys žada mums dangaus karalystę, o patys pasiima mūsų žemės karalystę. Nepasiduosime!

Žuvus karaliui Mindaugui, Lietuva dar smarkiau grumiasi su ordinais, dar toliau eina į rytus, ieškodama sau ten stipresnės atramos. Tvirtėja didžiųjų kunigaikščių galia, didėja jų valdoma erdvė, bet drauge jiems bręsta mintis, kad krikštas Lietuvai neišvengiamas, kad, jai apsikrikštijus, Romos akivaizdoje išnyktų ir priekabis kryžiuočiams kariauti su lietuviais. Antra vertus, mūsų didžiūnai, susipažinę su Vakarų Europos kultūra, nutolsta pagonų tikyba ir jos nebebrangina. Tik minios ją belaiko pagarboje. O čia vėl, Gedimino vaikaičiams susivaržius dėl Vilniaus sosto, lietuviai skyla dviem priešingom dalim: vieni su Jogaila, antri su Vytautu. Didis pavojus Lietuvai! Nėra laiko delsti, reikia ryžtis greičiau. Ir ryžtasi Jogaila, didysis Lietuvos kunigaikštis, tampa lenkų karalium ta sąlyga, kad pats apsikrikštys ir atves krikštan savo valdomą šalį ir ją sutelks su Lenkija. Ir jam, vadinas, kaip ir Mindaugui, karūna ne dykai atseina. Kainą, už kurią ji piršta, istorikas betgi turėtų pateisinti, žinodamas kaip ir kas anuo metu buvo.

Ar krikštas, iškilmingai 1378 metais atliktas Vilniu-

je, tuojau prigijo lietuviams? Būtų stebuklas, jeigu jis būtų tuojau prigijęs. Negi galėjo daugumas gyventojų sutikti palankiai katalikų tikėjimą, kurs ligtol buvo smurtu jiems brukamas, o jų gimtasis kraštas ginkluotų apaštalų niokojamas, žudomas, deginamas ir pelenais leidžiamas. Taigi Vytautui Didžiajam, tam uoliam katalikybės platintojui, atgavus Žemaičius iš kryžiuočių, tekdavo kartais versti bajorus, kad krikštytųsi, dargi bausmėmis jiems grasant. Ir Jogaila įsakymu vertė tuos, kurie jau buvo tapę stačiatikiškais, atvirsti katalikais. Tik savųjų valdovų prievarta buvo švelnesnė ir pavartota savos valstybės naudai, kad būtų aišku. Vakarams, jog Lie-

tuva galutinai apsisprendė katalikiškai. Kita vertus, reikia atsiminti, jog katalikų tikėjimas buvo prasiskynęs kelią ir taikiomis priemonėmis. Jam plisti nekliudė nei Gediminas nei jo įpėdiniai. Ir po krikšto jis tvirtėjo pamažėl bajorų luome, maža tesiekdamas liaudį. Kad kova tebetruko su pagonija dar ilgai, apie tai pasakoja metraščiai ir kiti mūsų praeities dokumentai. Yra žinių, kad dar 18 šimtmeityje Vilniaus apylinkėse žmonės nebuvo su ja pasimetę.

Dabar galime pasiklausti, ko gero davė krikštas Lietuvai? Atsiminkime, kad ji buvo tarp dviejų kultūrų: rytų — Bizantijos ir vakarų — Romos. Prisijungdama gudų žemes, ji vis daugiau ir daugiau darėsi veikiamą rytų bažnyčios. Kiek šios įtaka buvo žymi, rodo ir tai, kad Mindaugo sūnus Vaišvilkas, atsisakęs teisės būti jo įpėdiniu, tapo stačiatikių vienuoliu. Gediminaičiai, o jų pavyzdžiu ir bajorai didžiūnai, veda gudes ir leidžia būti stačiatikiškais savo vaikams. Kaip stiprios būta gudų įtakos, rodo ir tai, kad jų kalba virto Lietuvos valstybine kalba. Ją rašomi Lietuvos Statutai, ji vartojama valdžios įsakymams ir kitiems jos reikalams. Ji toje aukštumoje išlieka ligi 18 amž. Gal būt ne veltui tvirtina kai kurie rusai istorikai, kad jei ne Romos krikštas, tai lietuviai būtų galutinai surusėję ir Rusija, jų valdoma, būtų vadinusis Lietuva. Lietuviai, norėdami išlaikyti savo valdžią guduose, derinosi juk į juos ir patys virto stačiatikiškais. Ir nors rytų bažnyčia leido

Karo aviacijos kariai ir civ. tarnautojai prie išrikiuotos Anbo 41-jų eskadrilės V. 28.

Pusk. Kauniečio nuotr.

visas pamaldas gimtąja kalba, lietuviai tačiau nepasinaudoja tuo įpročiu.

Bet krikštas griežtai pasuko Lietuvą į vakarų kultūrą ir jai davė pastovią linkmę. Kadangi tuomet tebebuvo viduramžis, nors ir vėlyvas, tai Romos Bažnyčia turėjo tikintiesiems ne vien dvasinės, bet ir pasaulinės valdžios. Dėl to su katalikų tikėjimu iš vakarų ėjo mokslas, menas ir technika. Lanksti Romos civilizacija buvo visu kuo pranašesnė už sustingusią Bizantijos civilizaciją. Tai gerai numanė ir didieji Lietuvos kunigaikščiai, ypatingai Vytautas Didysis. Jam įsigalėjus Gedimino soste, sparčiau plito ir katalikų tikyba lietuvių tarpe, o su jąja ir lotynų kalba, kaip visuotinė civiliziuoto pasaulio, šviesuomenės, bendravimo jungė. Ji imta vartoti ir valstybės raštuose greta gudų kalbos, ji sėkmingai su šiąja rangės. Lotynų kalba, visur pirmaudama, ne tik artino kraštus, bet ir juos saugojo nuo nutautimo. Lietuviams ji buvo pravartu prieš gudų, lenkų ir vokiečių kalbos įsigalėjimą.

Kodėl gi lietuviai maža tepasinaudojo tuo, ką jiems krikštas buvo davęs? Kodėl jų kalba palengvėlėmė nykti iš didžiūnų ir bajorų luomo? Todėl, kad krikštas jiems buvo kiek pavėluotas ir kariškai skelbiamas. Juk arti dviejų šimtų metų katalikų tikėjimas ordinų buvo daromas įkyrus, plėšimų priemone vartojamas. Taigi, kai buvo jis paskelbtas Lietuvoje privalomu, lietuvių tarpe nesirado jam entuziastų, džiūgančių skelbėjų. Vieton jų pasišovė lenkai ir kiti svetimšaliai, nepasiruošę tam tikslui, nemokėję dargi lietuvių kalbos. Vyskupo Giedraičio ir Daukšos metu jų, ypačiai lenkų, kunigų daug daugiau buvę, nekaip lietuvių. Svetimšaliai naudojęsi beneficijomis ir kitomis dvasininkų privilegijomis, medžioję ir kitaip veltui leidę laiką, o lietuvių sielos ganymu maža tesirūpinę. Kas ilgainiui padaryta religinei lietuvių literatūrai, tai padaryta lietuvių kunigų. Bet ir tai pavėluota. Lietuva krikštyta keturioliktame šimtmetyje, o lietuvių kalbos raštas ir knyga tepasirodė šešioliktame, taigi vėlyvos reformacijos metu. Apie du šimtu metų, vadinasi, sugaišta. Mūsų bajorai per tą laiką spėjo tiek pasiduoti lenkų įtakai, kad jų tautinės sąmonės nebeatgaivino nei vyskupo Giedraičio nei kanauninko Daukšos patriotiški žygiai.

Lietuvos krikštu pasinaudojo daugiau Lenkijos, nekaip Lietuvos politika. Bet ar galime už tai kaltinti lenkus? Rodos, tektų versti kaltę patiems lietuviams, kad buvo apsileidę ir nesirūpino savo ateitim ir tos ateities neįžiūrėjo.

Visai kas kita būtų buvę, jei Lietuva būtų tapusi katalikiška dar ankstyvą viduramžį, dar prieš kryžiaus žygių gadynę, ar bent Mindaugo metu. Ne kariškai, o taikiai, nuoširdžiai, evangeliškai prigydyta katalikybė lietuviams būtų radusi jų pačių tarpe, kaip radosi kitose tautose, savų apaštalų, kurie būtų išugdę lietuvių dvasininkų luomą, galėjusį anksčiau sukurti lietuvišką religinę literatūrą. Toji literatūra būtų padėjusi pagrindą mūsų savam raštui, lotynų kalbos įtakoję ūgdomam. Kaip kitur, taip ir pas mus, gimtoji kalba būtų tapusi šviesuomenės, o galiausiai ir valstybės kalba.

Bet tai galėjo, rodosi, būti, tačiau nebuvo. Tai tik svajonė, graži svajonė, kuriai įvykti nestigo ir patogių sąlygų. Pirmasis prūsų vyskupas, Kristijonas, sakęs apie aisčius, kad jie padoriausia ir taikingiausia žmonių padermė, tik gaila esą, kad ne krikščionys. Ir kiti kronistai, rašiusieji apie mūsų senovės vadus, yra pasakę,

kad kiti jų krikščionesni už kai kuriuos krikščionis riterius. Vadinasi, lietuvių pagonų dorovės būta aukštos ir ji būtų geriausia dirva krikščionių mokslui tarpti. Tiesa, svetimšaliai kronistai yra prirašę ir pikty žinių apie Pabaltijo gimines. Bet tai prasimanymai priešų, norėjusių pateisinti savo nepateisinamus darbus pagonų žemėje. Ar ne taip ir šiandien daro tie, kurie griebiasi smurto nieko nedėtam kraštui, kad jį pavergtų? Norėdami pulti, pirma jį išniekina ir patys save išsigiria. Ten ir esą blóga, o jie ginklu visa geriau ir kilniau sutvarkysią. Panašiai elgėsi ir evanturistai riteriai, anuomet vykę kariauti Pabaltijo kraštuosin.

Pradžioje esu pasakęs, kad krikštas daugiausia lėmė lietuvių buitį. Tai tiesa. Katalikybė Lietuvoje pergyveno reformacijos metą, o Rusijos valdžioje mums esant sėkmingai atsispyrė rusinimo politikai, ir tuo savo atsparumu išsaugojo lietuvių tautą sveiką. Minėdami šiandien Lietuvos krikšto sukaktį, turėjome progos žvilgterėti jos praeitin, kuri, kaip juntame ir matome, labai skiriasi nuo dabarties, mūsų gyvenamos. Lietuva vėl laisva, jokiais artimais ryšiais nesuvaržyta su vienu ar kitu kraštu. Bet ji tik maža dalis buvusios mūsų Didžiosios kunigaikštijos. Ir Bažnyčios santykis su Valstybe nebe toks, koks anuomet yra buvęs. Kaip kitur, taip ir pas mus jame yra daug kas pakitę. Meno, mokslo ir daug ko kito iš bažnytinės srities pateko valstybės sritin.

Bažnyčia, nebetekusi pasaulinės valdžios, vis dėlto paliko didis veiksnys tautos gyvenime. Ji drauge su valstybe dalyvauja tautos auklėjime, taigi tebelemia ir dabar jos buitį ir jos ateitį. Iš tokio abiejų veiksmių santykio eina didis uždavinys: derinti Bažnyčios darbą su Valstybės darbu, laikyti reikiama jų pusiausvyrą kiekviename tautos žygyje, žinoti ribą, kas yra Bažnyčios ir kas Valstybės. Armonija, santarvė, o ne priešingumai turi vadovauti sakytam uždaviniui. Amžinasis gyvenimas ir žemė, sub specie aeternitatis ir sub specie temporis — abu mastu skirtingu, bet ne prieštaringu. Tikėkime šią iškilmingą valandą, kad taip gali būti ir kad taip bus. Tatai mūsų priklausio. Iš tautos į amžinąjį gyvenimą, o tautą žemėje.

Mylime savo žemę ir, ją saugodami bei gindami, nepamirštame krikščionijos idealų, iš protėvių paveldėtų, gyvenime auklėjamų.

Latvių karių ekskursijos dalyviai uždeda vainiką ant Nežinomojo Kareivio kapo Kaune

Ginklavimasis ir mažųjų valstybių pajėgumas

(Žiūr. „Kario“ Nr. 20)

II. Mažosios valstybės

Jei kada nors kiltų Europoje karas, tai mažosios valstybės greičiausiai stengtųsi išlaikyti neutralumą. Mažųjų valstybių neutralumas gali būti ir sulaužytas, kaip buvo padaryta vokiečių 1914 m., tačiau priešas, be abejo, stipresnis, prieš laužydamas pagalvos ir įkainos kokių plusų ir minusų būtų iš tokio pasielgimo, ar išsimoka dėti aukos, kurių reikės užimant, o gal ras naudingiau visai tos valstybės neutralumo neliesti. Neliesti valstybės, reiškia, ko nors bijoti.

Galime šiandien drąsiai pasakyti, kad tas, kas mus norės pulti, tas bus, be abejo, stipresnis. Kokio laipsnio tas jo stiprumas bus, kiek kartų didesnis už mūsų jėgas, dabar sunku pasakyti. Tačiau sunku ir manyti bei tikėti, kad puolėjas būtų keliasdešimt kartų už mus stipresnis. Didysis karas parodė, to galime tikėtis ir būsimajame kare, kad kilus karui, didžiosios valstybės susikibs su didžiosiomis ir su jomis turės pagrindinių smūgių kryptis ir svarbiausius objektus. Vadinasi, kad tokius skaudžius smūgius taikytų tik į mažąsias valstybes, veik nėra pagrindo nė tikėti.

Jeigu priešas pagrindinį smūgį nukreiptų į kurią nors didžiąją valstybę, tai mažoji valstybė gali likti antraeilės kryptimi, o čia priešas skirtos jėgos niekada nebus tokios stiprios kaip pagrindinio smūgio kryptyje. Tuo būdu mažoji valstybė gali drąsiai reaguoti ginklu, žinoma, tik tuo atveju, jei jos kariuomenė bus stipri, gerai ginkluota.

Kai kas šiandien mėgina tvirtinti, kad mažąją valstybę gali pulti bet kuri didžioji, ją gali greitai pavergti, tai kam esą dabar dar rengti savo kariuomenę, ginkluotis, daryti nereikalingų išlaidų, vis vien esą tik laikinai. Sunku taip manančius įtikinti, tačiau kiekvienas lietuvis turėtų gerai pagalvoti ir prisiminti mūsų nepriklausomybės kovas, tada tokios mintys nevargins jo proto. Negalima taip naiviai manyti, kad pakils priešas, užliesias kaip vanduo, užimsias egzistuojančią valstybę, pavergs, o ši pastaroji nespės nė šūvio išleisti. Nepamirškime, kad visada buvo ir yra ir bus tarpvalstybiniai blokai, karo sutartys, o valstybės tokių sutarčių turi daugiau bei mažiau. Kartais labai maža kibirkštelė sujungia visai nekaltas valstybes, kurios pagal savo santarvininkes įstoja į karą.

Tik prisiminkime, kaip kilo Didysis karas. 1914 m. birželio 28 d. Bosnijos mieste Sarajeve nužudė Austrijos sosto įpėdinį hercogą Pranciškų Ferdinandą. Paaikškėjo, kad nužudymas buvo surengtas Serbijoje. Austrijos imperatorius Pranciškus Juozapas pareikalavo, kad žudytojai būtų nubausti. Serbija nesutiko tai padaryti, tada Austrija paskelbė jai karą. Taigi, pradėjo didelė valstybė pulti mažąją, ši mažoji Serbija ginklu pastojo austrams kelią — prasidėjo kovos. Atrodė, kad tuojau būsianti Serbija sunaikinta. Tačiau iškilo visai netikėtas pasaulinis gaisras: Rusija stojo Serbijos ginti, Vokietija — Austrijos ginti ir štai Rusija su Vokietija taip pat pradėjo karą, paskiau Vokietija su Prancūzija ir iškilo 27 valstybių karas.

Būsimasis karas kartais gali kilti taip pat iš mažų dalykų, gali būti pradėta pulti mažoji arba net ir didžioji valstybė, tačiau jei puolamasis ginsis, vartos gink-

lą, kils karas. Kad tas karas nebūtų niekam svarbus, šiandien veik negalima nė tikėti. Vieni turės vienokių, kiti kitokių tikslų dėl vieno ar kito žemės ploto ir t. t. Tuo būdu turi atsirasti pagalbininkų ir priešininkų, o karo veiksmai gali įgauti tuojau naujo pobūdžio.

Karo užuomazga priklauso nuo ginkluotojo konflikto aktyvaus pasireiškimo. Valstybė, kuri gyvena ir nori nepriklausoma gyventi, turi turėti savo ginkluotąsias jėgas visada pasirengusias, kad reikale galėtų tą ginklą greitai pavartoti. Kad ginklas turėtų reikšmės, jis turi būti galingas ir gerai parengtas.

Jei kartais priešas ir nugalėtų silpnesnįjį arba silpnesnysis turėtų aplinkybių verčiamas nusileisti jėgai, tai lai nemanomai nugalėtojas, kad jis jau galutinai kovą laimėjo. Susipratusi tauta niekad nežūsta, ji kovoja dėl savo teisių ir laisvės visur ir visokiuose aplinkybėse, nors ir keleriopai silpnesnė už tuos, su kuriais kovoja.

Kalbant apie mažąsias valstybes, būdinga dar pagrįsti jų pajėgumas su didžiosiomis valstybėmis istoriniais pavyzdžiais, kurių galime rasti Didžiajame kare ir mažųjų valstybių nepriklausomybės kovose.

1) Vienas ryškus pavyzdys, kaip maža valstybė Belgija drąsiai ir didvyriškai kovojo su didžiąja ir visai nežuvo. Vokiečiai sulaužę Belgijos neutralumą ir per jų teritoriją vykdė pagrindinį smūgį, puldami Prancūzus. Vokiečiai savo sunkiają artileriją griovė Belgų tvirtoves ir nesulaikomai veržėsi gilyn. Žaibo greitumu jie perėjo Belgiją ir stojo sprendžiamon kovon 1914 m. rugsėjo 6 d. į Marnės kautynes, kurias pralaimėjo. Kame tad pralaimėjimo priežastis? Priežasčių buvo daug, o viena jų buvo ir Belgijos atkaklus pasipriešinimas, nes nemaža jėgų vokiečiai turėjo palikti Belgijos Antverpeno tvirtovei apgulti, kuri prieš Marnės kautynes dar buvo nepaimta.

Belgai narsiai ir didvyriškai kovojo savo žemėje, nė vieno žingsnio neatidavė priešui be kovos — stipresnio priešas buvo nugalėti, bet nežuvo. Galiausiai matydami, kad vis vien negalės išsilaikyti, prisišliejo prie prancūzų ir anglų ir su tais kartu toliau tebekojo. Kovą laimėjo kartu su savo santarvininkais, ir pradėjo vėl gyventi. Belgai garbingai apgynė savo teises ir ir tautos garbę, o pralaimėję karą vokiečiai turėjo atstatyti išgriautąją Belgiją. Be to, Belgija, kad ir maža valstybė, bet suvaidino didelį vaidmenį ir didžiųjų valstybių rungtynėse, suvaržydama daug vokiečių jėgų, kurios negalėjo dalyvauti Marnės kautynėse. O Marnės kautynių pralaimėjimą galima laikyti viso Vokiečių karo pralaimėjimu.

2) Kita mažoji valstybė tai Serbija, kuri taip pat garbingai ir atkakliai kovėsi su 4 kartus stipresniu priešu ir nežuvo. Austrai, norėdami atkeršyti serbams už sosto įpėdinio nužudymą, pradėjo 1914 m. rugp. 15 d. juos pulti. Kadangi Austrija turėjo ir kitą, daug svarbesnę priešą — Rusiją, tai prieš rusus nukreipė $\frac{2}{3}$ visų savo jėgų, o prieš Serbiją tik $\frac{1}{3}$. Prieš Serbiją Austrija galėjo sutelkti tik apie 140.000 kovotojų. Serbai su juodkalniečiais susirinko apie 240.000 ir 500 art. pabūklų.

Austrai 1914 metų operacijose su serbais nieko nelaimėjo, jie 2 kartus buvo pradėję pulti ir abudu kartu buvo atmušti ir net išvyti iš Serbijos teritorijos.

Vokiečiams rūpėjo kiek galima greičiau tas frontas likviduoti. Todėl 1915 m. rudenį prieš serbus sudarė bendrą frontą: vokiečiai, austrai ir bulgarai. Jie visi sutelkė į šį frontą apie 450.000 kovotojų ir 1500 art. pabūklų prieš serbų tik 200.000 kovotojų ir 650 art. pabūklų — santykis 2,5:1. Pradėjo serbus iš visų pusių spausti, šie, pranašų jėgų spaudžiami, stabdydami traukėsi, reiškė atskirose ribose atkaklų pasipriešinimą. Serbai išlaikė stiprų priešą 6 savaites. Kaudami ir atskirose ribose smarkiai priešindamiesi įtraukė priešą į Balkanų pusiasalio gilumą ir atitolino nuo savo bazių.

Šis keletas priešų puolimas nevisai pavyko, nes serbus jie norėjo apsupti ir sunaikinti, o to padaryti nepavyko. Serbai, kad ir maža valstybė, tačiau garbingai kovojo ir pajėgė išeiti iš keblių padėčių. Serbai atkakliai gynėsi, be kautynių nė vienos žemių pėdos neatidavė ir iki paskutiniųjų reiškė savo kraštui meilę, prisirišimą ir didvyriškumą.

Serbija — ryškus pavyzdys, kada maža valstybė, bet stiprios ryžtingos dvasios gali turėti įtakos karo metu ir didžiosioms valstybėms. O jei tokia valstybė gerai ginkluota ir vieninga, gali kovoti su kelis kartus stipresniu priešu ir nežūna.

Šios dvi mažosios valstybės ryškiai atvaizduoja, kad gali kovoti mažas ir su dideliu, o kada galingojo, didžiojo jėgos būna išblaškytos į keletą kryptių, tai jis visur stiprus negali būti. Stipriausią smūgį jis surengia ten, kur turi svarbiausią kovos objektą. Tuo būdu ir maža jėga turi įtakos didžiųjų valstybių karo jėgai, nes ta mažoji jėga atitraukia didesniojo dalį jėgų, kurios kartais lemiamoje kovoje būna labai reikalingos. Taip pat aišku, kad kilus karui į jį įsimaišo tuojau didelės ir mažos valstybės, o tuo būdu mažosioms palengvėja padėtis, nes didžiosios turi pagrindinių kryptių su svarbesniaisiais priešais, kartais turi tų kryptių kelias ir tuo būdu, jei tik skaudžiausias smūgis jų nepaliečia, tai mažajai valstybei nėra didelio pavojaus kovoti kad ir su didesne valstybe.

Labai vaizdžių ir visiems gerai žinomų pavyzdžių turime ir iš mažųjų valstybių nepriklausomybės kovų.

Baigiantis Didžiajam karui, pavergtosios mažosios valstybės pradėjo konkrečiai reikalauti sau nepriklausomo gyvenimo iš tų, kas jas buvo pavergę. Žinome, kad visas Pabaltijo valstybes — Suomiją, Estiją, Latviją, Lietuvą buvo pavergusi Rusija. Tačiau Rusija 1917 m. revoliucijos buvo sugriauta ir į tuos kraštus atsidangino nauji okupantai vokiečiai.

Vokiečiai karą pralaimėjo ir buvo verčiami iš tų kraštų išsikraustyti. Taigi šiuo momentu ir buvo didžiausias mažųjų valstybių rūpestis pradėti tvarkytis savarankiškai ir atgauti savo nepriklausomybes.

Bent trumpai pažvelgsime, iš ko reikėjo statyti tautos rūmai, kokiomis jėgomis ir koki priešai dar reikėjo nugalėti.

1) Pačioje šiaurėje iš mažųjų valstybių guli Suomija. Ji buvo valdoma Rusijos, kurios vyriausybė įsakė 1902 m. išformuoti ir suomių tautinę kariuomenę. Vokiečiams po karo pradėjus kraustyti iš Suomijos, Suomija pradėjo savarankiškai tvarkytis. Tačiau tuojau atsirado vidaus ir išorinių priešų, reikalinga buvo tvarka, karinė jėga. Kariuomenės suomiai neturėjo. Jie 1917 m. gruodžio 6 d. pasiskelbė nepriklausoma valstybe, bet nepriklausomybei pradėjo iš pirmų dienų

grėsti pavojus iš rytų krypties, nes paskui besitraukiančius vokiečius lindo į Suomiją bolševikai.

Suomiai iš nieko pradėjo organizuoti kariuomenę ir stojo į nelygią kovą. Kovą laimėjo, nes vieningai visa tauta ėjo savo teisių ginti. Šiandien suomių kariuomenė rengiama pagal naujausios technikos reikalavimus, rengiasi ir visa tauta pavartoti ginklą, jei kas kėsinsis į jų nepriklausomybę. Tai vienas mažosios valstybės pavyzdys, kaip ji kovojo su daug didesnėmis jėgomis ir kovą laimėjo.

2) Kitas toks pat ryškus pavyzdys — Estija. Ji jau nuo 1721 metų buvo Rusijos valdžioje. Ir tik po 1917 metų revoliucijos pradėjo ieškoti sau laisvės, išsivadavimo iš svetimųjų ir 1918 m. vasario 24 d. pasiskelbė nepriklausoma valstybe. 1918 m. lapkričio mėn. suirus vokiečių valdžiai ir pradėjus jiems iš Estijos kraustyti, paskui lindo bolševikai, o estai turėjo stoti į kovą. Susirinko estų dalys, kurios buvo anksčiau susikūrusios ir vokiečių išformuotos, tačiau jos ginklų neturėjo, nes vokiečiai jas buvo nuginklavę ir ginklus išvežę į Vokietiją. Taip Estija pradėjo kovą su stipresniu priešu be kariuomenės ir be ginklų, tačiau tėvynės meilės vedama nugalėjo ir šiandien gyvena nepriklausoma valstybe.

Nepriklausomybės kovos ėjo iki 1920 m. vasario 2 d., kada ji pirma iš naujųjų valstybių pasirašė taiką su Tarybų Rusija.

Dabar Estijos kariuomenė intensyviai mokoma, rengiama ir apginkluojama, o visa tauta vieningai dirba, kad galėtų pavojaus valandą kuo stipriausiai spirtis.

3) Kita mažoji valstybė, kuri atgavo nepriklausomybę, buvo Latvija. Ji kaip ir kitos mažosios valstybės, turėjo sunkų nepriklausomybės kovų kelią — kovėsi su bolševikais, su bermontininkais ir taip pat susikūrė kariuomenę iš nieko ir tokiomis pat sunkiomis sąlygomis. Kovojo su daug stipresniu priešu, bet noras ir įsitikinimas priešą nugalėti išvedė į pergalę ir davė nepriklausomybę. Tai nepriklausomybei išsaugoti ji taip pat rengiasi, ginkluojasi. Nepriklausomojo gyvenimo laidas — stiprus ginklas, vieningas tautos susiklausymas. Tuo būdu ir latviai kariuomenę ir tautą rengia, kad reikale galėtų gintis nuo bet kurių pavojų.

Visos minėtosios valstybės kovojo dėl nepriklausomybės sunkiomis sąlygomis, be iš anksto parengtos kariuomenės ir ginklų. Kariuomenė teko organizuoti kovos lauke, o ginklų reikėjo rankiotis iš tenai, kur buvo galima gauti.

Lietuva dar sunkiau turėjo atsikovoti nepriklausomybę. Be ginklų ir organizuotos kariuomenės reikėjo pastoti kelią bolševikams, bermontininkams ir lenkams. Pirmieji įsiveržė į mūsų kraštą bolševikai 1919 metų pradžioje. Jie užėmė Vilnių, kiek vėliau Šiaulius, vasario pradžioje pasiekė ir Telšius. Su bolševikais kovos ėjo iki 1920 m. ir tų pat metų liepos mėn. buvo pasirašyta su jais taikos sutartis.

1919 m. liepos mėn. įsiveržė į Lietuvą bermontininkai ir smeigė mums durtuvą į nugarą, nes jie įėjo į Lietuvą iš šiaurės. Spalių mėn. jie užėmė Šiaulius, Radviliškį, Biržus, o lapkričio mėn. buvo užėmę visą šiaurinę Lietuvą. Lapkričio 21—22 mūsų kariuomenė sudavė jiems Radviliškyje mirštamą smūgį ir iki gruodžio 15 d. išvijo iš Lietuvos. 1919 m. kovo mėn. įsiveržė į Lietuvą ir lenkai. Kovos su jais užsitraukė iki 1920 m. lapkričio 29 d.

Šarvuočiai ir motorizuota kariuomenė

(Žiūr. „Kario“ Nr. 21)

Šarvuotosios drezinės naudojamos šarvuotojo traukinio betarpei apsaugai. Jas šarvuotasis traukinys siunčia į priekį ir į užpakalį. Drezinės atlieka tiek techninį, tiek kautynių žvalgymą ir savo ugnimi dalyvauja kautynėse.

Šarvuotojo traukinio bazė susideda iš gyvenamųjų vagonų, kuriuose gyvena traukinio įgula ir iš prekinių vagonų, kuriuose sukrautas traukinio turtas.

Šarvuotieji traukiniai gali veikti tik tenai, kur geležinkelio linija nėra iš pagrindų suardyta. Paprastai šarvuotasis traukinys veikia netikėtai, greitai, trumpais, bet stipriais ugnies smūgiais. Smūgi įvykdęs traukinys, tuojau vėl pasislepia už artimiausios uždangos ir toliau slenka šuoliais nuo vienos uždangos iki kitos.

Bendrose kautynėse šarvuotasis traukinys staigiu ir netikėtu smūgiu užpuola priešą, kartais įvažiuodamas į jo užnugarį su nemažu savo pėstininkų desantu, arba dalyvauja kautynėse, kaip judri artilerijos baterija. Kadangi traukinys pririštas prie savo kelio, tai ir kautis gali tik su esančiu geležinkelio rajone priešu. Jeigu geležinkelio kelias nesuardytas, tai šarvuotasis traukinys gali visai arti privažiavęs prie priešo pulti jį savo smarkia ugnimi, arba pasinaudodamas savo greitu judesiu, įsiveržęs prieš užnagarin užgrobti tam tikrą punktą. Tam tikslui šarvuotiesiems traukiniams pridodami pėstininkai, kaip desantas, kurie išlaiko traukinio užgrobtą punktą. Be to, šarvuotieji traukiniai saugoja geležinkelio mazgus, stotis, geležinkelio kelius ir kartais tarp kariuomenės dalių palaiko ryšius. Su šarvuotuoju traukiniu veikia pėstininkai turi jį saugoti, nuolat teikti jam žinių apie kautynių raidą ir apie jų pačių pasiektą ribą.

Matome, kad Lietuva, iš pradžių neturėdama nei kariuomenės, nei ginklų, ir nei finansų, kariavo 2 metus su 3-mis priešais, ir garbingai apgynė savo nepriklausomybę. Ištikimiausių tautos sūnų krauju apšlakstė savo gimtąją žemelę, atpirko iš vergovės ir davė galimumą nepriklausomai tvarkytis ir toliau.

Baigdami galime apie mažąsias valstybes pasakyti, kad jos turi reikšmės ir tautų kare, kad ir tarp didelių valstybių. Jos gali kovoti su didesniu priešu ir nežūna, jei kovoja visos išvien dėl savo tautos garbės ir laisvės.

Matome, kaip šiandien rengiasi didžiosios valstybės ir kokius gaminasi ginklus. Jos, lig tik bus pasirėngusios, gali nevengti bet kokio konflikto su valstybe, iš kurios matys sau naudos. Tada gali kilti karas, į kurį įsimaišys ir kitos valstybės. Mažosios valstybės vienokiu ar kitokiu būdu taip pat gali būti paliestos, jos turės stoti į kovą, gindamos savo teises ir laisvę. Kovą galės atlaikyti tik tada, jei bus gerai pasirėngusios ir apsiginklavusios naujaisiais ginklais. Didž. valstybės turės gerų ginklų, o mažosios, besirėngdamos gintis, turi pasirūpinti kuo daugiausia priešginklų, nes tik ginklu prieš ginklą galima kovoti — kovą laimėsi tada, kai ginklai bus tikrai stiprių rankų ir aukštos moralės kovotojų valdomi.

Paprastai, vienas šarvuotas traukinys sudaro taktišką vienetą. Keletas sujungtų šarvuotųjų traukinių sudaro šarvuotųjų traukinių divizioną. Didžiojo karo metu, nors nedaug, bet ir šarvuotiesiems traukiniams teko dalyvauti kautynėse. Karo pradžioje Vokietijoje buvo apie 30 šarvuotųjų traukinių. 1916 m. pabaigoje nusistovi trys šarvuotųjų traukinių pavyzdžiai. Pirmo pavyzdžio šarvuotasis traukinys susidėjo iš trijų kautynių vagonų, šarvuotų 80 mm šarvais, šarvuoto garvežio ir buvo ginkluotas trimis 210 mm toli šaudančiais pabūklais. Antras pavyzdys susidėjo iš dviejų kautynių vagonų, šarvuotų 60 mm šarvais, šarvuoto garvežio ir buvo ginkluotas dviem 305 mm toli šaudančiais pabūklais. Trečias pavyzdys susidėjo iš dviejų kautynių vagonų, šarvuotų įvairiais nuo 15 ligi 25 mm šarvais, šarvuoto garvežio ir buvo ginkluotas dviem pabūklais nuo 240 ligi 380 mm.

Kaip taisyklė, visi šarvuotieji traukiniai turėjo prožektorius, pririšamus aerostatus ir specialius pakeliamus bokštelius, iš kurių sekė ir korektavo savo ugnį. Šie sunkieji šarvuotieji traukiniai atlikdavo toli šaudančios artilerijos uždavinius, tik tai jie galėjo greitai kilnoti ugnį dėl savo greitumo.

1916 m. pabaigoje įdomus buvo pastatytas Austrijų kariuomenėje lengvas šarvuotasis traukinys, kuris susidėjo iš vieno artilerijos, dviejų kulkosvaidžių kautynių vagonų ir šarvuotojo garvežio. Jis buvo ginkluotas vienu 70 mm ir 44 mm pabūklų ir 6 sunkiais kulkosvaidžiais. Prancūzų šarvuotieji traukiniai buvo panašūs į austrų traukinius. Anglų šarvuotasis traukinys susidėjo iš traukinio priešakyje pastatytos paprastos platformos su medžiaga kelio remontui, kulkosvaidžių kautynių vagono su traukinio vadui sekimo bokštu,

Kad tik ginklu prieš ginklą galima kovoti, parodė ir Italų — Etiopų karas. Italai su galingu ginklu, tobula technika pradėjo karą su beginkliais etiopais. Etiopai, kad ir drąsiai kovojo, narsiai priešinosi, tačiau tai buvo tik auka galingam ginklui. Šis pavyzdys itin svarbus šiandien, kada visos valstybės kuo daugiausia ginkluojasi. Ginklui turi atsakyti ginklas, taigi kas nenori likti etiopais, tas turi neatsilikti nuo bendrojo ginklavimosi tempo.

Niekas nieko neduoda dovanai, niekas kitu nepasirūpins, jei pats būsi bejėgis. Todėl kas nori gyventi, kas nori gyvenime neatsilikti, kas nori savo Tėvynei tarnauti, tas turi ir rūpintis pats savo ateitimi.

Mes, lietuviai, tik ir norime savo Tėvyneje gyventi, trokštame sunkiai atkovotąją laisvę amžinai išlaikyti, siekiame taikos ir ramybės pasaulyje, bet kartu nevengsime ir ginklo pavartoti prieš tuos, kas kėsinsis mūsų švenčiausius jausmus paniekinti ir mus pavergti. Todėl šiandien mūsų brangi valanda, kada dar daugiau turime susirūpinti krašto ginkluotosiomis pajėgomis, turime apjuosti visą tautą dar didesniu Tėvynės meilės ir vieningumo ryšiu, budriai saugoti kraštą nuo netikėtumų, o kaip mūs vadas ženklą paduos, nesigailėdami nieko stosime visi kaip vienas dėl savo mylimosios Tėvynės ir jos laisvės į kovą, o kovą tikrai laimėsime.

Gen. št. mjr. A. Jonaitis

šarvuotojo garvežio, cisternos su vandens atsarga, artilerijos kautynių vagono su specialiai įrengtu sekimo punktu, prožektoriaus, vieno vagono su technikiškai žmonių komanda, telegrafinio vagono ir dar vienu kulkosvaidžių kautynių vagonu.

Apskritai, 1914—1918 metais nusistovi šarvuotojo traukinio sudėtis, kuri didžiausia siekia ligi 7 vienetų: paprasta platforma, 2 kautynių vagonai, šarvuotasis garvežys, vėl 2 kautynių vagonai ir paprasta platforma. Ginklavimas siekė nuo 2 ligi 4 pabūklų ir nuo 4 ligi 12 kulkosvaidžių. Šarvų storis siekia nuo 10 mm ligi 135 mm storumo.

Kadangi šarvuotieji traukiniai visą laiką pririšti prie kelių ir, be to, brangiai kainuoja, tai 1914—1918 m. Didžiajame kare jie tampa antracilės paskirties ginklu ir kautynėse nedaug tedalyvavo.

IV dalis

Mechanizuota ir motorizuota artilerija

Didysis karas užsitęsė žymiai ilgiau, negu manė karo žinovai. 1914 m. pabaigoje stabilizuojasi prancūzų-vokiečių frontas, ir abi pusės išsėdi apkasuose apie 3 su puse metų.

Nuolat augant sunkiųjų kulkosvaidžių skaičiui, vis didėjant vielų kliūčių eilėms ir vis giliau rausiantis kovotojui į žemę, gynimas taip sustiprėjo, kad puolimas be stiprios artilerijos paramos tapo neįmanomas.

Pradžioje karo prancūzų pėstininkų batalionas neturėjo nė vieno rankinio kulkosvaidžio, o praslinkus dviems metams (1916 m.) jau turėjo 24, 1918 m. — 36 rankinius kulkosvaidžius; sunkiųjų kulkosvaidžių padaugėjo nuo 2 iki 8 ir 12. Tuo būdu pėstininkų bataliono ugnies galingumas, nors jo kovotojų skaičius sumažėjo nuo 1000 iki 650 kovotojų, iki 1916 metų padidėjo 2½ kartų. Nugalėti stiprią šautuvų ir kulkosvaidžių ugnį, kuri buvo leidžiama giliai įsikusių kovotojų, reikėjo stipresnių ugnies priemonių, ir tai buvo artilerija.

Pradžioje karo prancūzų artilerijoj iš viso buvo 15% sunkiųjų pabūklų (iš 4648 — 348), o pabaigoj karo jų priskaičiuodavo iki pusės (iš 12.000 — 5747 arba 47%). 1914 m. vienam tūkstančiui pėstininkų atiteko 5 pabūklai, o 1918 m. vienam tūkstančiui pėstininkų jau atiteko 13 pabūklų. Artilerija augo todėl taip sparčiai, kad ji buvo vienintelė priemonė naikinti dengtus ugnies taškus ir pėstininkų uždangas. Jau 1915 m. prancūzai frontui pralaužti sutelkdavo iki 70 pabūklų į 1 km puolamo vokiečių baro, o artilerijos parengimas tęsėsi 3—6 dienas ir išėikvodavo iki 1 tonos sviedinių kiekvienam fronto kilometrui. Vėliau,

1917 m. buvo sutelkiama 1 kilometro barui iki 180 pabūklų, o sviedinių išėikvodavo iki 6 tonų vienam puolamo fronto kilometrui.

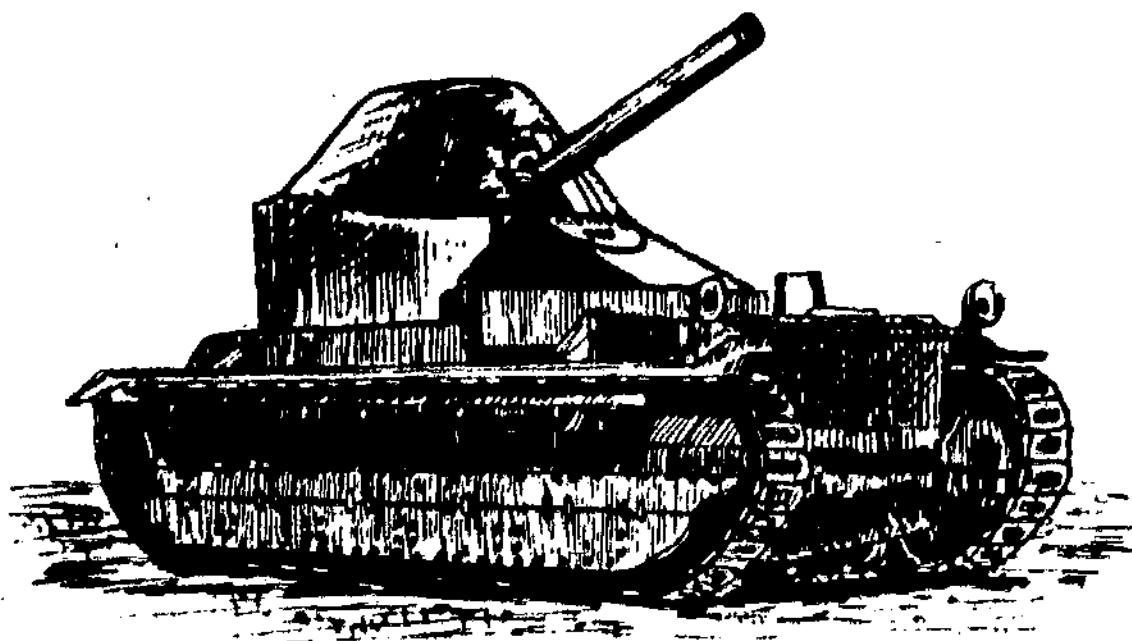
Tokia stipri artilerijos ugnis duodavo priešui didžiausius nuostolius. Iš kiekvieno šimto sužeistų kareivių, visuomet būdavo 60—75 žmonės nuo artilerijos ugnies. 40 pieš. vaizdžiai parodo, kiek žmonių iš kiekvieno šimto karių prancūzų-prūsų, rusų-japonų ir Didžiajam kare buvo sužeista artilerijos ugnimi. Artilerijos galia — tai jos ugnis. Artilerijos ugnis prašoka įvairių kitų priemonių ugnį savo galingumu, tolnašumu, įvairumu ir dvasiniu veikimu. Be to, ji pakankamai lanksti.

Didžiojo karo metu vis augo artilerijos ugnies tolnašumas. Karo pradžioje, apskritai, artilerijos tolnašumas siekė 15—20 kilometrų, o lauko artilerijos — 5—6 kilometrus. Dabar yra specialūs pabūklai, kurių tolnašumas siekia 100—120 kilometrų, o vidutinis tolnašumas didelei daliai turimos artilerijos siekia 10—15 km.

Taip pat pagerėjo artilerijos taiklumas, šaudymo greitis, sviedinių galingumas ir kitos savybės. Įvedus artilerijoje mechaniską trauką: vilktuvus, specialius automobilius bei mechanizuotus pabūklus, labai ryškiai padidėjo artilerijos greitis. Anksčiau artilerija sugebėjo drauge žygiuoti su pėstininkais ir kavalerija, o dabar žygiuoja drauge su motorizuotais ir mechanizuotais daliniais ligi 20 km/val. greičiu. Čia ir teks plačiau pakalbėti apie tas mechaniskas priemones, kurios leidžia artilerijai išplėsti didelį greitį ir judrumą.

Paskutiniu metu visose kariuomenėse vis auga tendencija pakeisti artilerijoje arklio traukos jėgą varikliu. Paprastai ir čia variklio traukos jėga panaudojama dviem principais, būtent: mechanizacijos ir motorizacijos.

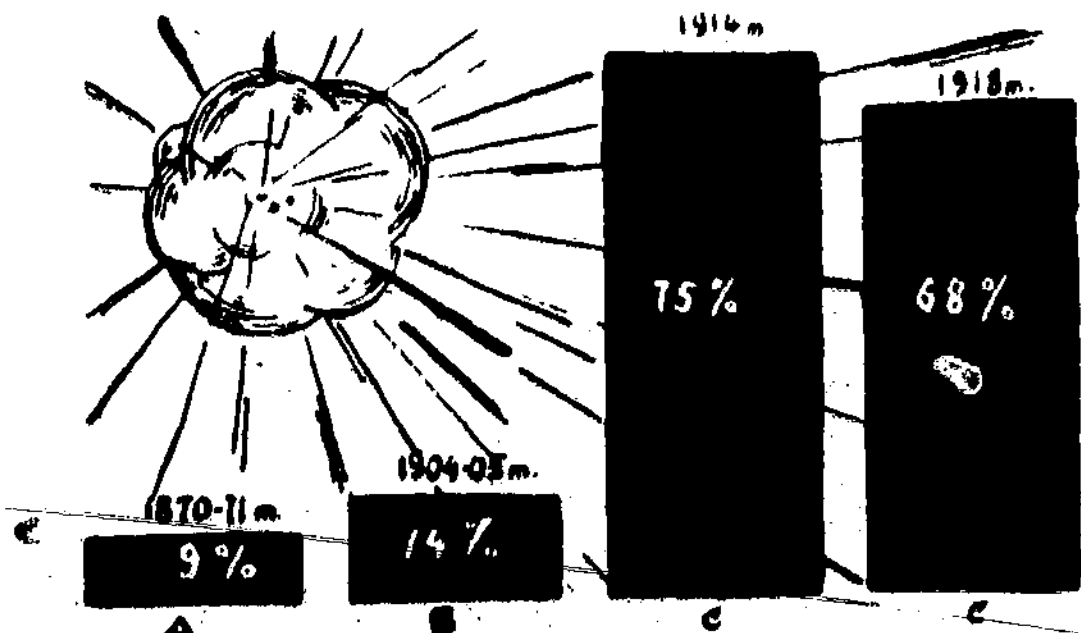
a. **Mechanizuota artilerija.** Mechanizuota artilerija, tai tokia artilerija, kurios pabūklai savarankiškai juda kautynių lauke mechaninės traukos pagalba. Pabūklai įrengiami ant kokios nors vikšrinės mašinos,

41 pieš. Anglų mechanizuotas pabūklas Mk II

kuri gerai nugali kliūtis ir puikiai važiuoja ne tik keliais, be kelių, bet ir sviedinių išknaisiotam kautynių lauke. Drauge su pabūklų važiuoja ir jo įgula. Įgulos apsaugai nuo kulky ir sviedinių skeveldrų dažnai pabūklas iš visų pusių būna šarvuotas. Tokį mechanizuotą pabūklą galima būtų sulyginti su tanku, tuo labiau, kad jis į jį panašus; kiti juos vadina tankų lydimais pabūklais ir juos priduoja tankų daliniams, kad juos sustiprintų.

Būdingas anglų mechanizuotas pabūklas (41 pieš.) Mk. II. Jis iš visų pusių šarvuotas, todėl tarnyba apsaugota nuo kulky ir sviedinių skeveldrų. Jo

40 pieš. Kiek buvo artilerijos ugnimi sužeistų iš 100 kareivių: A — prancūzų-prūsų kare, B — rusų-japonų kare, C — Didžiajame kare

Remkime Karo Laivyno Fondą

Kai prieš keletą metų buvo atgaivintas Ginklų Fondas, daugelis į viską žiūrinčių tik pro pirštus ir amžinai paskendusiu abejingumuose asmenų nenorėjo tikėti, kad sakytasis fondas galėtų prigyti mūsų visuomenėje ir duotų pageidaujamos naudos. Tokiems asmenims viskas aplink save tamsu ir klaidu. Jiems ir Nepriklausomybę sukurti neįmanoma, ir gintis pražūtinga, ir pasipriešinti priešų užmačioms baisu. Vien tik kas belieka tokiems įmanoma — naudotis progomis ir tik savo asmens reikalais rūpintis.

Tačiau laimė, kad tokių į viską ranka mojančių asmenų mažuma. Dažnai tokie arba yra priversti susigėdę nutilti, arba kitokias savo abejingumą pateisinančias giesmes užgiedoti. Ryžtingoji visuomenės dalis savo kilnių darbu ir pastangomis viską stumia pirmyn lietuviškosios šviesos ir stiprybės keliu.

Šiandien mūsų tarpe Ginklų Fondas yra pats populiariausias, į kurį sutelktas visos tautos dėmesys ir palankumas. Kiekvienas geros valios pilietis deda į jį litas prie lito ir centas prie cento. Neturtingasis ir tas nutraukęs centą nuo savo juodos duonos kąsnio neša į bendrą tautos ginklavimosi fondą. Neturtingesniųjų dauguma pasirodė net dar jautresni krašto saugumo reikalui.

Ir nenuostabu! Juk Ginklų Fondas yra pačios tautos kūrinys. Niekas iš viršaus jo tautai neprimetė. Pati fondo kūrimo idėja ir iniciatyva kilo iš visuomenės tarpo. Vyriausybei ir kariuomenės vadovybei beliko tik pritarti šiam kilniam visuomenės darbui.

Tačiau ryžtingoji visuomenės dalis, nors jau turėdama išgarsėjusį ir išpopuliarėjusį savo krašte ir užsienyje gyvenančių tautiečių tarpe Ginklų Fondą, vis dėlto dar tuo nepasitenkina. Nors Ginklų Fondo lėšos gali būti naudojamos ir sausumos, ir oro, ir jūrų kariuomenės stiprinti, tačiau tauta, mylėdama savo gražiąją jūrą, žavingąjį pajūrį, trokšdama matyti tarp

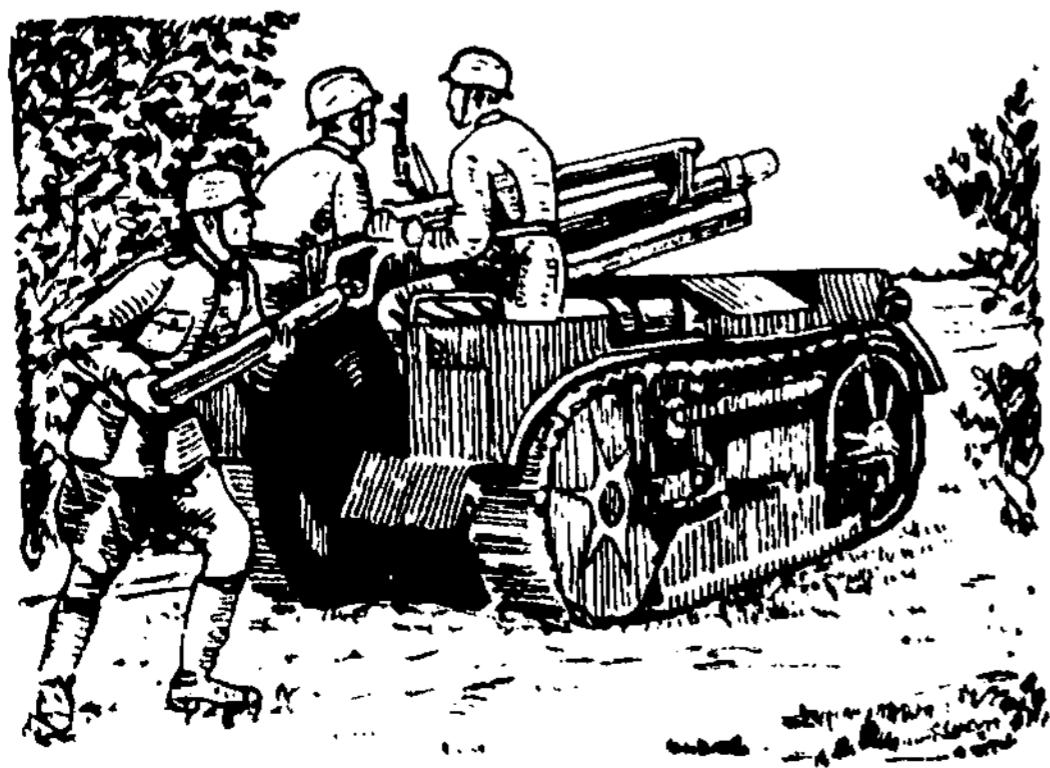
Baltijos išėlusiu ir lūžtančių bangų besiirstančius lietuviškus karinius laivus, atitinkančius savo valstybės didumui, nuolat pageidavo karo laivyno fondo. Ypačiai paskiausiai šis visuomenės pageidavimas sustiprėjo. Dar nesant karo laivyno fondo, jau kai kurie, ypačiai arti jūros stovintieji, paaukojo būsiančiam fondui nuo savo kasdienių reikalų nutrauktus litus, o kiti pasižadėjo per keliolika mėnesių mokėti iš savo mėnesinio uždarbio tam tikrą procentą. Tai gražūs ir patraukiantieji pirmieji žygiai į savo mielosios jūros saugumo ir garbės darbą.

Pajūrio valstybė be šio tokio savo karinio laivyno neįmanoma. Tai ne tik pajūrio saugumas, bet ir pajūrio valstybės garbė šito reikalauja. O mes šioje srityje esame atsilikę visų valstybių užpakalyje, net ir už save mažesnių. Pasiteisinti turėtume kuo, bet ar apsimoka? Geriau ir čia, nors ir pavėlavę, ryžtingai ir visa siela atsidavę stokime į savo jūros stiprinimo darbą. Tegu daugiau išauga mūsų jūroje plieninių sargų, kurie atstovautų lietuviškąją jūrinę vėliavą, kurių salvės skriostų Baltijos bangas ir skelbtų jūrinės Lietuvos vardą. Viena visuomenė, žinoma, tai neįstengs, bet dirbdama vieningai, eidama petys petin su savo vyriausybe ir kariuomenės vadovybe, viską gali padaryti.

Neseniai spaudoje buvo paskelbta, kad jau įsteigtas Karo Laivyno Fondas ir Lietuvos Banke atidaryta jo einamoji sąskaita Nr. 618. Vadinas, ryžtingoji visuomenė, kuriai rūpi krašto saugumo reikalai ir kuri taip gausiai remia Ginklų Fondą, jau turi gražios progos savo litais ir centais prisidėti ir prie mūsų karo laivyno ugdymo. Naujai įsteigtasis fondas nėra varžovas pirmojo, jau gana gražiai išpopuliarėjusio, bet tik jo nuoširdusis padėjėjas, siekias to pat tikslo. Greta Ginklų Fondo, išpopuliarinkime ir Karo Laivyno Fondą. Įvairiomis progomis bei šiaip savo paties iniciatyva, nutraukę nuo savęs vieną kitą litą, įneškime į mūsų jūros saugumą savo kilniąją auką. Stiprėkime visuose frontuose: ir žemėje, ir ore, ir jūroje. Daugiau

svoris — 12 to; greitis 24 km/val.; ilgis 5,8 m; plotis 2,4 m; aukštis 2,3 m; ginkluotas vienu 83,4 mm pabūklų, šaudančiu į žemės taikinį; vežamų šaudmenų atsarga — 800 kg; variklis — 9 A. J.; gali vežti tarnybą, susidedančią ligi 18 žmonių ir pervaziuoja per griovius ligi 2 m platumo.

Šios rūšies mechanizuotų pabūklų yra ir taip pritaikytų, kad šaudo į žemės taikinius, bet drauge ir į lėktuvus, kaip priešlėktuvinis pabūklas. Tada jo šaudymo pakilos kampas siekia ligi 90°.

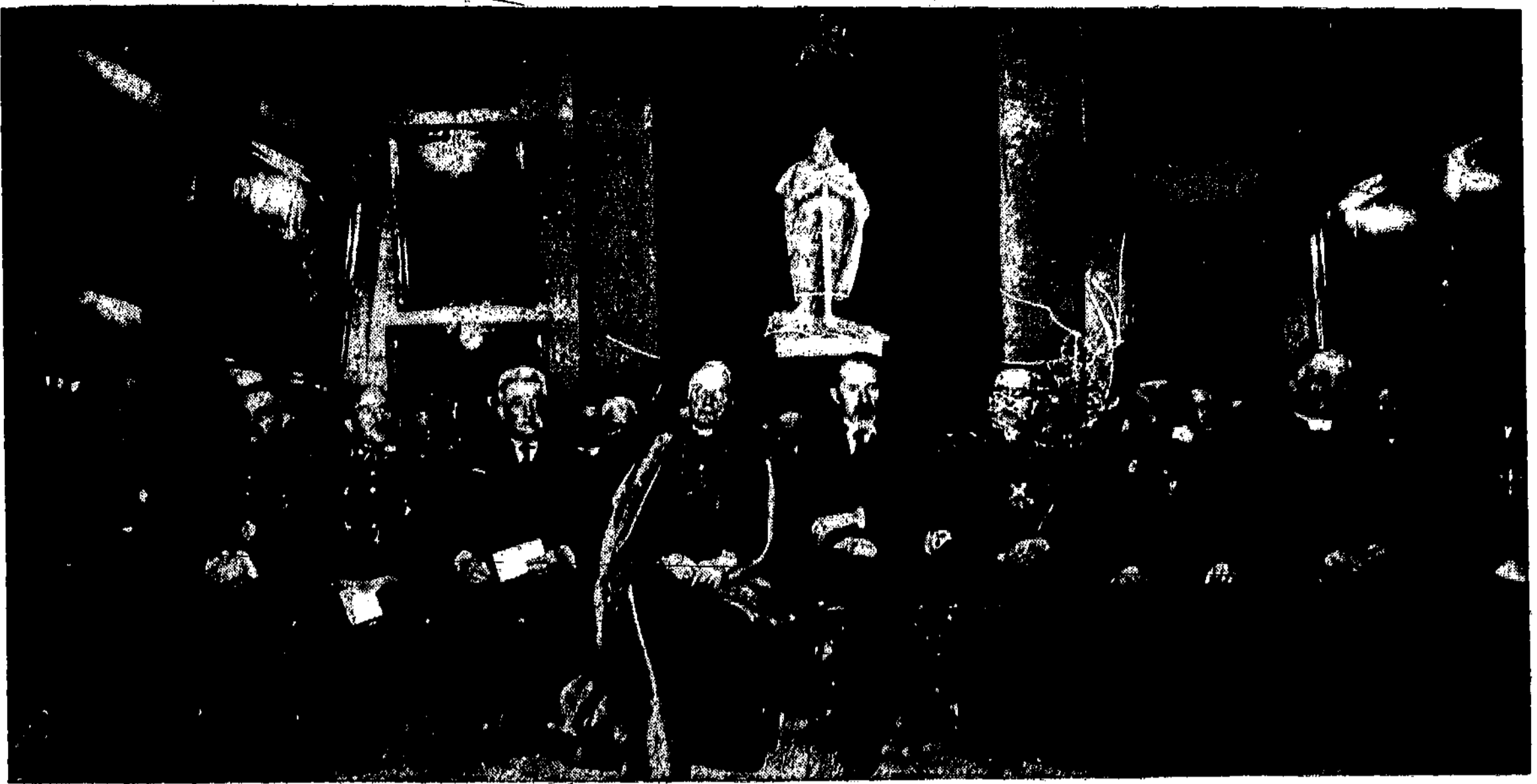
42 pieš. 75 mm mechanizuotas pabūklas

Kitas būdingas mechanizuoto pabūklo pavyzdys, tai J. A. V. kariuomenėje turimas mechanizuotas 75 mm pabūklas (42 pieš.). Šis mechanizuotas pabūklas yra pastatytas ant J. A. V. T. 1E2 tanko šassi. Jis nešarvuotas, todėl tarnyba nuo ugnies neapsaugota. Pagal šį pavyzdį yra pastatytos taip pat 75 mm mechanizuotos gaubicos. Pabūklai gali šaudyti nesukindami pabūklo, vertikaliai — ligi 20° ir horizontaliai — ligi 30°. Duomenys: 1) Įgulą sudaro 3—4 žmonės, 2) Ginkluotas — 75 mm lauko patranka arba gaubica, 3) Važiavimo greitis — ligi 22 km/val., 4) Degamos medžiagos atsarga — 360 ltr pakanka nuvažiuoti 120 km, 5) Nugali kliūtis — šlaitus ligi 35° statumo, stačias kliūtis ligi 0,8 m aukščio, pereina griovius ligi 2,4 m platumo ir pereina brastas ligi 0,6 m gilumo, 6) Variklio galingumas — 343 A. J., 7) Variklis Liberty, 12 cilinderių, vėsina vandeniu, 8) Greičių dėžė — planetarinė su 4 greičiais pirmyn ir vienu atgal, 9) Ilgis — 6,5 m, 10) Plotis — 2,44 m, 11) Aukštis — 2,90 m, 12) Dugno aukštis nuo žemės 0,50 m.

Mechanizuoti pabūklai, kaip naujas ginklas, spaudoje mažai aprašomas, nes kariuomenių ginklavime jų duomenys laikomi paslapyje, todėl apie jų pavyzdžius mažai ir nežinome.

(B. d.)

Ltn. Pečiūra

Respublikos Prezidentas A. Smetonas, Arkivyskupas Metropolitas J. Skvireckas, vyskupai, ministrai, kariuomenės vadovybė ir kt. minint krikščionybės sukaktį Karo Muziejuje

Krikščionybės 550 metų sukakties minėjimas Kaune

Gegužės 29 d. seniausioji bažnytinė įstaiga Lietuvoje — Kauno metropolijos kapitula suruošė iškilmingą krikščionybės Lietuvoje 550 metų jubiliejaus minėjimą. Minėjimas prasidėjo iškilmingomis pamaldomis Arkikatedroje - Bazilikoje, kur Kauno Arkivyskupas Metropolitas J. Skvireckas atlaikė pontifikalines mišias.

18 val. V. D. Karo Muziejuje prasidėjo iškilmingas posėdis, kuriame dalyvavo Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, Arkivyskupas Metropolitas J. Skvireckas, ministrai, vyskupai, kariuomenės vadovybė ir daugybė kviestų svečių. Sveikindamas visus dalyvius, iškilmingą posėdį pradėjo prel. Šaulys. Šio jubiliejaus proga Šventasis Tėvas atsiuntė lietuvių tautai laišką ir suteikė apaštališkąjį palaiminimą. Laišką perskaitė Arkivyskupas Metropolitas. Radiofono orkestrui pritariant, Įgulos bažnyčios choras pagiedojo „Tikiu į Dievą Tėvą“. Po to pasakė kalbą Respublikos Prezidentas Antanas Smetona. Respublikos Prezidento kal-

duosime duosnių aukų, labiau pasitikėsime savimi, savo jėgomis ir saugumu. Matant daugiau plieninių sargų mūsų jūros bangose, bus maloniau ir drąsiau į ją pažvelgti, ir laisviau alsuos lietuviškoji krūtinė, glamonėjama nuo jūros dvelkiamu vėju. Parodysime savo jūrai tikrąją meilę ne žodžiais, bet darbais, nesigailėdami nuo savęs nutraukti vieną kitą litą ir paaukoti kiek kas išgali Karo Laivyno Fondui. Tad paremkime jį!

Gal ir dabar atsiras tokių, kurie verkšlenančiu balsu skųsis, kad jau per daug tų aukų. Tokie balsai tegul mūs nejaudina. Tie, kurie niekad ir niekam nieko neduoda arba sugėdinti menkutį trupinėlį nuo savo gausaus stalo numeta, visad mėgsta skųstis, kad per daug iš jų reikalaujama. Bet tie, kurie turi jautrią sielą kilniems bei būtiniems valstybės ar tautos reikalams, kuriems rūpi ne vien savo asmens gėris, bet ir visos tautos ir valstybės, tie pagal savo išgalę visad suranda centą prisidėti savo auką vienokiems bei kitiems krašto gerovei dirbamiems darbams remti.

St. Širvys

ba įdėta atskirai šio nr. pradžioje. Toliau kalbą pasakė Arkivyskupas Metropolitas, plačiai apibūdinamas krikščionybės įvedimo reikšmę lietuvių tautai. Trumpai apžvelgęs istorinius laikotarpius, kuriais buvo dėdamos pastangos sukrikščioninti lietuvius, pradedant Mindaugo laikais, Arkivyskupās Metropolitas pabrėžė, kad krikščionybės Lietuvoje platinime pirmoji vieta tenka skirti patiems anų laikų Lietuvos valdovams — Jogailai ir Vytautui. Nors, palyginti su kitomis tautomis, lietuviai krikščionybę priėmė daug vėliau, nors Lietuva dėl tos priežasties yra netekusi daugelio kitur drauge su krikščionysteėjusių gerumų, tačiau religiniu atžvilgiu jai nesunku buvo lenktyniauti su kaimynais.

Kalbėdamas apie mūsų senolių religiją dar prieš krikštą, Arkiv. Metropolitas J. Skvireckas pažymėjo, kad religingumo jausmas juose buvo gal net gilesnis, negu kituose. Nors nepažinojo jie tikrojo Dievo, tačiau dievybės pajautimas buvo gyvas. Toliau plačiai išskėles ir pabrėžęs Kristaus religijos vertingumą kiekvienam žmogui, Arkivyskupas Metropolitas baigdamas pažymėjo, kad mes gyvename tokiais laikais, kada daugybė žmonių atsimesa nuo Kristaus, o dorinio pakrikimo bangos nori užlieti visą pasaulį. Taigi, Kristų pažinusiai Lietuvai, Kristui ištikimiems lietuviams Jis vienas buvo, yra ir turi pasilikti — kelias, tiesa ir gyvenimas.

Vėliau, po Respublikos Prezidento ir Arkivyskupo Metropolito kalbų, Įgulos bažnyčios choras, radiofono simfoninis orkestras ir valstybės operos solistai, Grigaitienė ir Kučingis, atliko gražią meninę dalį. Dirigavo J. Dambrauskas. Šiame puikiame religiniame koncerte ypačiai klausytojus žavėjo J. Dambrausko „Mano Tėve“ ir „Kad širdį tau skausmas...“

Po meninės dalies prof. kun. Česnys skaitė paskaitą apie krikščionybės nuopelnus mūsų tautai. Po paskaitos baigiamąjį šio iškilmingojo posėdžio žodį tarė Karo Muziejaus v-kas, jubiliejinių iškilnių vykdomojo komiteto narys brig. gen. Vl. Nagius. Pradžioje buvo pažymėta, kad daug kam tenka girdėti, kad Lietuva per vėlai priėmusi krikščionybę, ir kad pats jos priėmimas iš lenkų — turėjęs ypatingų mūsų tautai pa-

Rugsėjo 7-8 d. bus savanorių kūrėjų kongresas

Gegužės 26 d. Kaune įvyko Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų Savanorių S-gos skyrių atstovų metinis suvažiavimas. Dalyvavo 145 atstovai. Į suvažiavimo atidarymą atsilankė Kariuomenės Štabo viršininkas brig. gen. Černius, Kariuomenės Tiekimų viršininkas brig. gen. Gerulaitis ir Savanorių Kūrėjų Sąjungos garbės narys dim. div. gen. Bulota, kurie buvo pakviesti į garbės prezidiumą. Įnešus sąjungos vėliavą ir sugiedojus Tautos himną, buvo pagerbti Nepriklausomybės kovose žuvusieji ir vėliau mirusieji savanoriai, kurių tarpe yra ir pernai miręs Savanorių Kūrėjų Sąjungos garbės narys gen. Žukauskas.

Atidarydamas suvažiavimą, sąjungos pirmininkas ats. plk. Itn. Gužas pasakė kalbą, kurioje apibūdino Savanorių Kūrėjų Sąjungos darbo bendras gaires. Sąjunga visados ir visur dalyvavo valstybinės reikšmės iškilmėse ir paminėjimuose, ji organizuotai parėmė visus vyriausybės darbus ir rūpesčius. Kiekviena proga sąjunga kvietė mūsų visuomenę atgaivinti 1918 — 1920 metų vieningumą ir suglaustomis eilėmis dirbti mūsų krašto skaisčiai ir didingai ateičiai. Savanorių Kūrėjų Sąjunga, kuriai ypačiai rūpi mūsų kariuomenės pajėgumas ir tobuliausias apginklavimas, aktingai prisidėjo prie Ginklų Fondo atgaivinimo ir jos pastangomis buvo įkurta Ginkluotoms Krašto Pajėgoms Remti Organizacijų Sąjunga, kurios veikla jau davė gražių vaisių. Sąjungos nariai, norėdami sustiprinti mūsų tautos atsparumą, gausiai ir aktingai dalyvauja Šaulių Sąjungoje, kuri yra artimiausia mūsų kariuomenės talkininkė. Kauno skyriaus savanoriai kūrėjai yra įsteigę net atskirą savo šaulių būrį. Kiekvienu metu savanoriai kūrėjai ragina mūsų visuomenę, ypačiai jaunimo organizacijas, valstybės ir savivaldybių tarnautojus stoti į šaulių būrius ir tuo pačiu didinti mūsų tautos jėgas ir laiduoti krašto saugumą. Kad mūsų tauta ir valstybė turėtų daugiau draugų, sąjunga užmezgė tamprius ryšius su Prancūzijos Didžiojo karo

dalyvių ir invalidų sąjungų federacija, kuri per šių metų kovo mėn. įvykius mums parodė daug širdies ir palankumo. Taip pat užmegsti santykiai ir su Latvijos pirmaisiais savanoriais-kalpakininkais. Baigdamas savo kalbą, sąjungos pirmininkas pareiškė: „Savanoriai kūrėjai visomis išgalėmis moraliai ir materialiai rems mūsų garbingąją kariuomenę ir jos talkininkę Šaulių Sąjungą, o ištikus rimties valandai, mes visi ligi vieno būsime kariuomenės vadovybės dispozicijoje ir mūsų Nepriklausomybės kovose užgrūdintos rankos stipriai atrems ginklą prieš tuos, kurie kėsinsis pažeisti mūsų garbę ir laisvę“.

Kariuomenės Štabo viršininkas brig. gen. Černius savanorius kūrėjus pasveikino kariuomenės vadovybės vardu ir pareiškė: „Anais laikais jūs stojote ginti savo Tėvynę, ėmėtės ginklo ir vieningomis mūsų tautos pastangomis, pasišventimu ir pasiaukojimu buvo atkovota mūsų krašto laisvė. Tačiau laisvę ir nepriklausomybę iškovoję, mes turime ją išsaugoti, stovėti jos sargyboje ir atidžiai budėti, kad vėl jos neprarastume. Jūs visi, be abejo, jaučiate, kad gyvename ne visai ramius laikus. Daug kur pasaulyje vyksta karai ir tebėra karo pašvaistės: vienur neprašyti kaimynai įsibrovė, nešdami ugnį ir mirtį, kitur pilietis prieš pilietį sukilo, be pasigailėjimo vienas kitą žudo ir be atodairos naikina savo tėvynės turtą ir gerovę. Šiandien mes gyvename taikoje, tačiau kai kitur neramu ir santykiai įtempti, mes turime budėti, turime pratintis gyventi pavojuje ir turime būti pasirengę prie visokių netikėtumų, kad reikiant greitai ir su pasiryžimu vėl susiburtume ir atkakliai pastotume kelią užpuolikams. Taip elgdami, mes galime tikėtis taikos, o eidami vienybės ir susiklausymo keliais, mes būsime nepalaužiami. Todėl jūs, savanoriai kūrėjai, turite būti visokiais atvejais ne tik gerais kovotojais, bet ir pavyzdiniais savo krašto piliečiais. Turite ne tik patys praktikuoti, bet ir savo aplinkumoje ugdyti Tėvynės meilę, jai pasiau-

sekmių. Tiesa, kad susivėlavusi su krikščionybės priėmimu Lietuva vėlai pradėjo naudotis ir tomis kultūros brangenybėmis, kurias krikščionybė, paveldėjusi iš klasikinės ir Graikijos ir Romos, nešė mums meno ir mokslo pavidalu. Likimas mums ir nulėmė krikštą per lenkus, todėl dažnai skundžiamasi dėl pasekmių. Bet juk, antra vertus, Romai nepasidarė nuostolio dėl to, kad krikščionybę jai atnešė žydai, anglai netapo italais, paklause Augustino Kantuariečio, nepakenkė nė slavams Kirilas ir Metodijus, nors jie buvo graikai. Taigi, kai Lietuva pareiškė savo valią ir norą krikštytis, popiežius mūsų Tėvynei krikštintojais paskyrė du lietuviu — Vytautą Didįjį ir Jogailą. Juodu vienas labiau, kitas mažiau brangino savosios tautybės dvasią, kurios savoką nė vienas neėmė tais laikais taip aiškiai, kaip mes kad imame šiandien.

Jeigu anais laikais naujoms tautoms įtikėjus Dievą, jų žemes nusėdavo mokyklos, steigdavosi universitetai, labdarybės įstaigos, tai Lietuvoje, deja, buvo kiek kitaip. Tik po 25-rių metų po savo krikšto lietuviai įkūrė universitetą, bet ne savo žemėje, o Krokuvoje. Lietuvoje universitetas atsirado tik po dvejeta amžių. Visos valstybinio gyvenimo įstaigos Lietuvoje veikė ne lietuvių kalba. Jai palikta tik bažnyčia ir sodiečių

pirkios. Bet ir čia dvasininkai ir patys nutautę lietuviai varė nutautinimo darbą. Tik vėliau, ypačiai netekus nepriklausomybės, kartu su kitais tautos gaivintojais, bažnyčios tarnai, tokių dvasios milžinų, kaip Valančius, vadovaujami, gindami katalikybę, gynė ir lietuviybę. Nešdami iš svetur maldaknyges ir šventus paveikslėlius, jie kėlė tautinio atsparumo dvasią. Lietuviai, gindami katalikybę, stiprino ir tautinę sąmonę, o tuo pačiu dėjo pagrindus ir būsimai nepriklausomybei.

„Prieš pusšesto šimto metų mūsų padangė, nušvitusi aužinojo žodžio šviesa, tegul amžių amžius aušrine žiba mūsų žemėje, tegul žadina ir ragina mus kilniems darbams laisvosios Tėvynės naudai, o Aukščiausiojo garbei. Tegul krikščioniškasis idealizmas, kaip buvo, taip ir bus mūsų šalies stiprybe ir mūsų asmenine laime ir tegul jungia mus į didelę Aukščiausiojo Kūrėjo sukurtą šeimą su kitomis tautomis, visvien kokių jos rasių ar spalvų būtų, — baigė savo žodį brig. gen. Nagius.

Pagaliau per vėliavos nuleidimo iškilmės ant Nežinomojo Kareivio kapo buvo uždėtas vainikas. Kauno katalikiškosios visuomenės vardu ta proga kalbėjo Dr. J. Penkauskas. Visos šios dienos jubiliejinės iškilmės buvo transliuojamos per radiją.

Savanorių Kūrėjų Sąjungos skyrių atstovų suvažiavimo atidarymas

kojimą, ištikimybę, įstatymų gerbimą, drausmę ir susiklausymą. Daugelis savanorių kūrėjų dalyvauja Šaulių Sąjungoje. Joje būdami, jūs nepamirštate savo karinio pasirengimo, einate kartu su gyvenimu, patys savo gera valia pasiduodate drausmei ir tampate mūsų kariuomenės geriausiais talkininkais. Tad eikite petys į petį ir toliau vieningais Lietuvos keliais, užtikrindami jai gražų ir laimingą rytojų“.

Šia proga savanorius kūrėjus dar pasveikino dim. div. gen. Bulota, palinkėdamas sulaukti didelės ir galingos Lietuvos. Raštu savanorius kūrėjus pasveikino kariuomenės vadas brig. gen. Raštikis, karo invalidai, Šaulių Sąjunga, Atsargos Karininkų S-ga, Žydų karių, dalyvavusių Nepriklausomybės karuose, S-ga, Savanorių Kūrėjų Sąjungos garbės nariai arkivyskupas Pr. Karevičius ir dr. J. Šliūpas, skautai, verslininkai ir kt. Po gausių sveikinimų, savanoriai kūrėjai organizuotai nuvyko pamaldų išklaudyti į Įgulos bažnyčią.

Prasidėjus darbo posėdžiui, savanoriai kūrėjai išklauzė sąjungos centro valdybos, revizijos komisijos ir garbės teismo pranešimų. Sąjungos pirmininkas pranešė, kad rugsėjo 7—8 d. Kaune šaukiamas pirmasis visų Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių kongresas. Mintis tokį kongresą sušaukti jau seniai yra gyva, bet anksčiau jai įgyvendinti buvo atsiradusių kliūčių. Dabar tos kliūtys pašalintos. Kongreso reikalais sąjungos pirmininkui teko kalbėti su kariuomenės vadovybe, kuri, kariuomenės vado brig. gen. Raštikio asmenyje, kongreso sušaukimui tvirtai pritarė ir sutiko kongresą globoti. Manoma, kad į kongresą iš viso krašto suvažiuos apie 6—8.000 savanorių kūrėjų. Tikimasi, kad į kongresą vykstantieji savanoriai kūrėjai galės pasinaudoti didelėmis geležinkelių ir autobusų nuolaidomis. Kariuomenės vadovybė prašoma padėti kongreso dalyvių apgyvendinti ir išmaitinti. Šitas kongresas bus pirmasis organizutas Lietuvos savanorių kūrėjų susitikimas, nes daugelis jų neturėjo galimumo pasimatyti nuo pačios Nepriklausomybės kovų pabaigos. Centro valdybos vicepirmininkas J. Viliušis pranešė apie ruošiamą savanorių kūrėjų medaliui gauti įstatymo pakeitimą, kuriame bus atitaisytos tos klaidos, dėl kurių ir ligšiol dalis tikrų savanorių negali būti jais pripažinti.

Patys suvažiavimo dalyviai per diskusijas išskėlė daug savanoriams kūrėjams rūpimų reikalų ir juos čia

pat apsvarstė. Be to, suvažiavimas priėmė svarbių nutarimų tautos ir valstybės reikalais. Savanoriai kūrėjai nutarė uoliai prisidėti prie pavardžių atlietuvinimo sąjūdžio, nustatyti savo sąjungos skyrių veikimo ribas ir ovacijomis nutarė pasveikinti Vilniaus lietuvių Pr. Žižmarą už jo drąsų lietuvių tautos garbės gynimą.

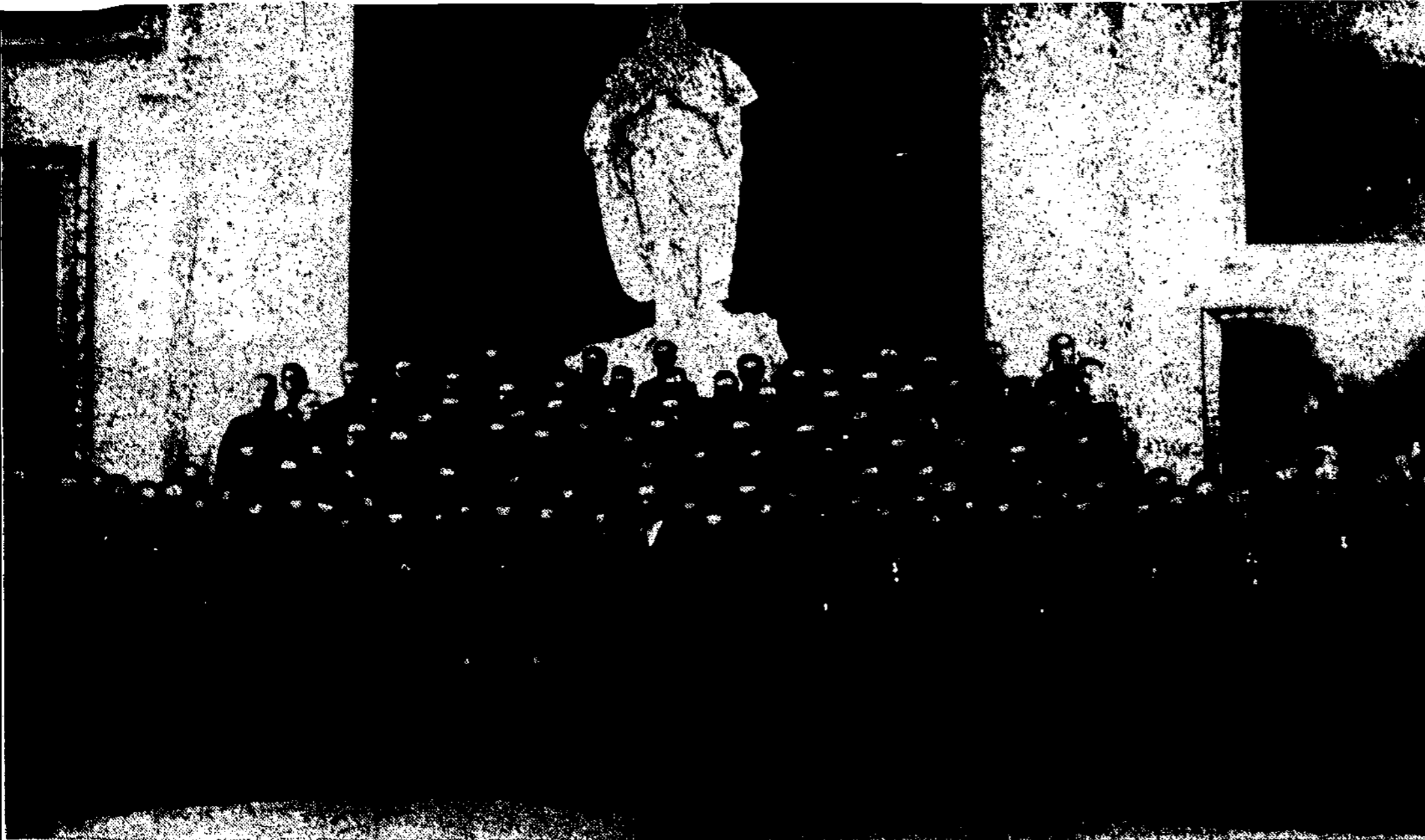
Į naują Savanorių Kūrėjų Sąjungos centro valdybą išrinkti: J. Viliušis, K. Matulevičius, J. Kalnėnas, F. Niaura, P. Ruseckas, A. Mačiuika, P. Gužas, A. Kazukauskas, St. Čepas, J. Kiaunis, M. Gaideelis, J. Kareckas, J. Narbutas ir J. Liepinaitis. Į revizijos komisiją: K. Andrašiūnas, V. Girskis ir St. Tomkevičius.

Į garbės teismą: dim. div. gen. Bulota, P. Ruseckas ir St. Butkus. Suvažiavimas pasveikino vyriausybę, kariuomenę, Vilniaus krašto ir užsienio lietuvius. Kariuomenės vadui pasiūstas toks sveikinimas: „Suvažiavimas sveikina Tamstą, Pone Vade, ir linki stiprinti nenugalimą Lietuvos gynimo pajėgą. Tamstai įsakius, mes, savanoriai kūrėjai, vėl būsimė prie ginklo“. Suvažiavimas buvo baigtas Tautos himnu. Pavakare savanoriai kūrėjai nužygiavo prie Nežinomojo Kareivio kapo ir čia pagerbė Nepriklausomybės kovose žuvusius savo ginklo draugus.

Vakare įvyko tradicinė bendra suvažiavimo dalyvių vakarienė, į kurią atsilankė Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, Kariuomenės Štabo viršininkas brig. gen. Černius ir Amerikos lietuvių legijonierių Darius ir Girėno posto delegatai, tą dieną atvykusieji į Lietuvą: Z. Janavičius, S. Rukuižienė, A. Kairienė, Pr. Kairys, J. Budrys ir A. Vaškelis. Respublikos Prezidentą pasveikino suvažiavimo prezidiumo pirmininkas J. Viliušis. Prezidentas savanoriams kūrėjams pasakė kalbą, kuri buvo palydėta audringomis ovacijomis. Užjūrio svečiams buvo įteikti Sanavorių Kūrėjų Sąjungos ženkleliai ir jie įrašyti į minimos sąjungos narių sąrašus. Vakarienes metu savanoriai kūrėjai padainavo jų Nepriklausomybės kovose dainuotų gražių žygio dainų.

Šiauliečių dovanų dalis kariuomenei

Latvijos liktinių puskarininkų ekskursijos dalyviai V. D. Karo Muziejuje pirmojo koncerto metu V. 28.

puskarininkų choro ekskursija atvyko į Kauną gegužės 27 d. vakare. Joniščio stotyje svečius sutiko mjr. Požela ir ltn. Juškys, o Kauno stoty Kar. Št. Spaudos ir Šviet. Skyriaus plk. ltn. Balčiūnas, mjr. Narušis, mjr. Jakštas, 2 p. p. kpt. Gaigalas, kpt. Kaladė ir kpt. Gramnickas. Svečių ekskursija iš Kauno stoties, orkestrui griežiant, nužygiavo į 2 pėst. pulką, kur buvo apgyvendinti.

Gegužės 28 d. svečiai kariniais autosunkvežimiais lankė Kauno apylinkes ir nuvažiavo į karo aviacijos

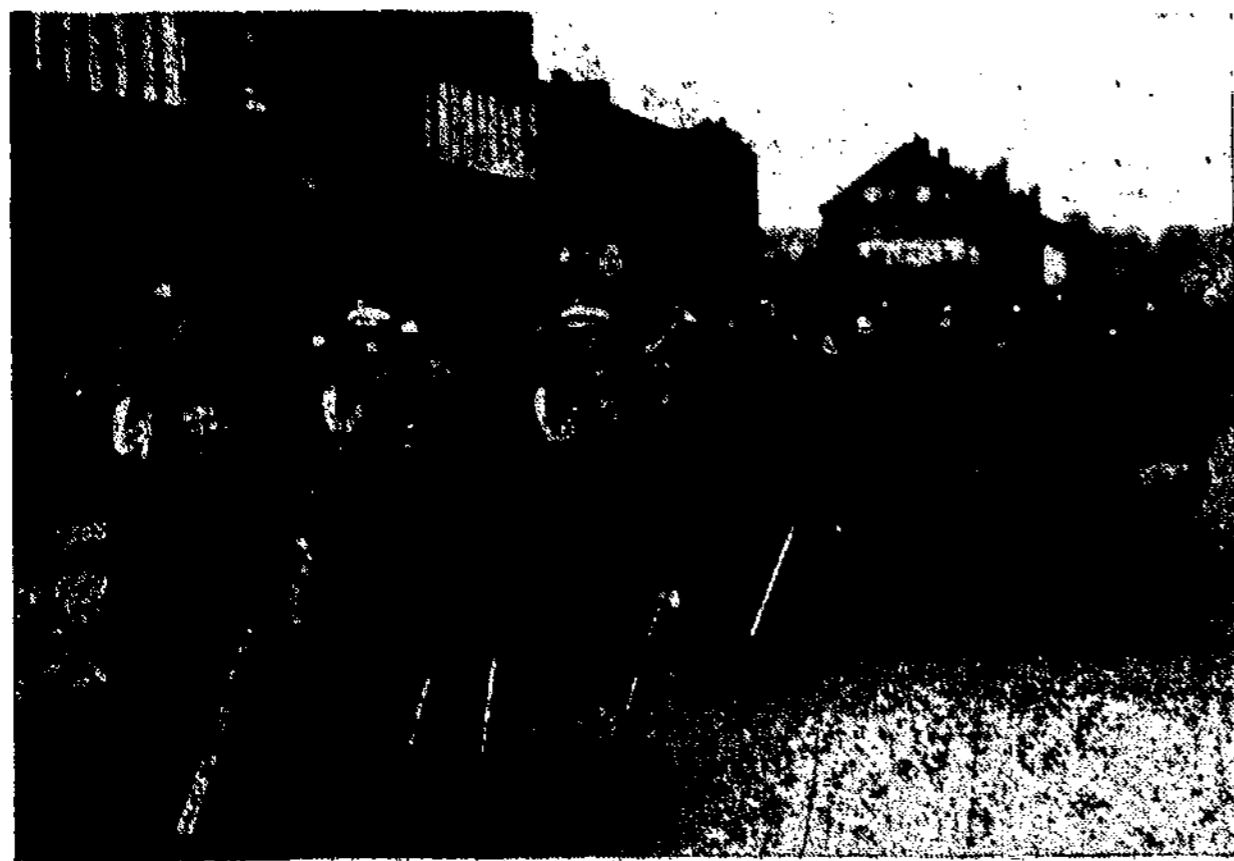
metinės šventės iškilmes. Po iškilmių svečiai per Kauno miestą Laisvės alėja grįžo į pulką pietų. Kauno visuomenė, sužinojusi apie svečių atvykimą ir jų ren-

Brolių tautos kariai — brangūs mūsų svečiai

Kaip Lietuva, taip ir Latvija gerai žino, kokiomis sąlygomis kūrėsi savo nepriklausomą gyvenimą, dirbdamos kartais net bendrą darbą ir kovodamos su bendrais priešais. Tad malonu konstatuoti, kad gyvendamos 20-sius nepriklausomo gyvenimo metus, šių valstybių kariuomenės turi progos bendradarbiauti ir kultūriname darbe. Mažos valstybės niekuomet neturėjo ir neturi tikslų brautis į svetas teritorijas ir jas grobti, bet taip pat jos niekuomet ir niekam negali užleisti tų ir taip nedidelių žemių plotų, kuriuos rūpestingai tvarko. Todėl suprantamas dalykas, kad šių broliškų tautų kariuomenių kultūrinis bendradarbiavimas yra kur kas malonesnis ne tik patiems kariams, bet taip pat ir šių valstybių visuomenei. Šis Latvijos kariuomenės Rygos įgulos karių atsilankymas į laikinąją Lietuvos sostinę Kauną su savo skambančiomis dainomis ir muzika sukėlė malonų pasitenkinimą ne tik Kauno įgulos karių, bet ir plačiosios visuomenės tarpe. Ši Latvijos kariuomenės karių — Rygos įgulos liktinių

Garlaviu į Kulautuvos vasarvietę

Pirmąjį kartą Kauno gatvėmis

giamus dainų ir karinės muzikos koncertus, kur pirmas įvyko Karo Muziejuje, gausiai ten rinkosi ir grupavosi paliai tas gatves, pro kur svečių ekskursija žygiavo. Svečiai žygiuodami gražiai dainavo žygio dainas ir griežė. Kauno visuomenė šios kaimyninės valstybės karių ekskursijai pasirodžius mieste, rodė didelių simpatijų, bet dar labiau padidėjo, kai ekskursija išėjo iš Karo Muziejaus, kur svečių buvo parodytas Latvijos karinių dainų ir muzikos menas bei aukštas pasirengimas, o taip pat, kur buvo gražiai lietuviškai sudainuota keletas lietuviškų dainų. Muziejuje koncertas buvo pradėtas Lietuvos ir Latvijos himnais. Į koncertą Karo Muziejuje atsilankė Latvijos ministras Lietuvai p. Seja su poniu, mūsų kariuomenės vadas brig. gen. St. Raštikis su poniu, Kariuomenės Štabo viršininkas

Latvijos karo atašė plk. ltn. Deglavs ir Kar. št. Sp. ir šviet. Sk. v-kas plk. Šarauskas garlaivyje

brig. gen. Černius, Karo Muziejaus viršininkas br. gen. Nagius-Nagevičius, pėstininkų inspektorius brig. gen. Vitkauskas, gen. št. plk. Dulksnys, gen. št. plk. Šova, plk. Bobelis ir kiti karininkai su šeimomis bei Kauno visuomenė. Gaila, kad dėl vietos stokos ne visi norintieji galėjo sutilpti viduje, o reikėjo klausytis Karo Muziejaus sodely, kur buvo įvesti garsiakalbiai.

Po koncerto Karo Muziejuje kariuomenės vadas brig. gen. St. Raštikis savo žodyje dėkojo Latvijos krašto apsaugos ministeriui ir kariuomenės vadovybei už leidimą atvykti šiam Latvijos Rygos įgulos liktinių puskarininkių chorui ir karinės muzikos orkestrui, kuris čia taip gražiai pasirodė. Kariuomenės vadas koncerto klausytojus pakvietė svečiams sušukti tris kartus nuoširdų valio, o choro dirigentui p. Vignieriui ir orkestro vedėjui kaplm. ltn. Banderiui padėkojo rankos paspaudimu.

Svečiai tuoj išsirikiavo prie Nežinomojo Kareivio kapo. Karo Muziejaus viršininkas brig. gen. Nagius-Nagevičius svečius pasveikino latviškai, o karo atašė Lietuvai plk. ltn. Deglavs lietuviškai ir latviškai. Prsidėjus vėliavos nuleidimo iškilmėms, svečių atstovai padėjo savo vainiką prie Nežinomojo Kareivio kapo. Pasibaigus vėliavos nuleidimo iškilmėms ir svečiams pradėjus iš sodelio žygiuoti, juos išleido Karo Muziejaus orkestras ir publika palydėjo griausmingu valio. Toliau žygiuojantiems Laisvės alėja publika kėlė ovacijas. Vakare tarp mūsų ir latvių ekskursijos vadovų karininkų įvyko susipažinimas Karininkų Ramovėje, o svečiai puskarininkiai vaišinosi 2 p. pulke.

29. V. rytą ekskursininkai, mjr. Narušio lydimi, atvyko į garlaivį „Liūtas“, kuriuo išplaukė į Kulautuvą pasižiūrėti panemunės vasarvietės. Kartu plaukė Latvijos karo atašė Lietuvai plk. ltn. Deglavs, Spaudos ir švietimo Skyriaus plk. Šarauskas, plk. ltn. Balčiūnas, mjr. Požėla, kpt. Urbanavičius, stažuojantieji Latvijos karininkai kpt. Tomas, ltn. Veiveris ir 2 pėst. pulko kpt. Gaigalas, kpt. Gramnickas ir kiti.

Kulautuvoje svečius sutiko vietos ir apylinkės gyventojai ir jų atstovas p. Bulota pasakė svečiams nuoširdžią kalbą ir sveikinimus. Latvijos karių choro ekskursijos vadas plk. ltn. Rozentalis nuoširdžiai padėkojo ir

pakvietė karius sušukti triskart „Lai dzivo“. „Vitos“ viloje kulautuviečiai svečius pavaišino. Iš Kulautuvos svečiai puskarininkiai grįžo garlaiviu, o svečiai karininkai dar susipažindami su panemunėmis ir Kauno apylinkėmis grįžo auto mašinomis. Grįžus į Kauną, 2 pėst. pulke buvo pietūs, kuriuose dalyvavo 2 p. pulko vadas plk. Tumas, Latvių karo atstovas plk. ltn. Deglavs, plk. ltn. Rozentalis, plk. Šarauskas ir kiti svečiai karininkai, svečiai puskarininkiai ir mūsų pri-skirtieji karininkai ir puskarininkiai. 2 p. pulko vadas plk. Tumas savo kalboje dėkojo mūsų kariuomenės vadovybei už suteiktą tos garbės, apgyvendinant svečius jo pulke, kas davę progos prisiminti prieš 19 metų tą bendrą darbą karo lauke su bendrais priešais. Taip pat pulko vadas nuoširdžiai dėkojo svečiams už atvykimą su savo gražia menine ir kultūrine dainų ir muzikos programa. Pulko vadas plk. Tumas pakvietė savo karius svečiams sušukti triskart valio.

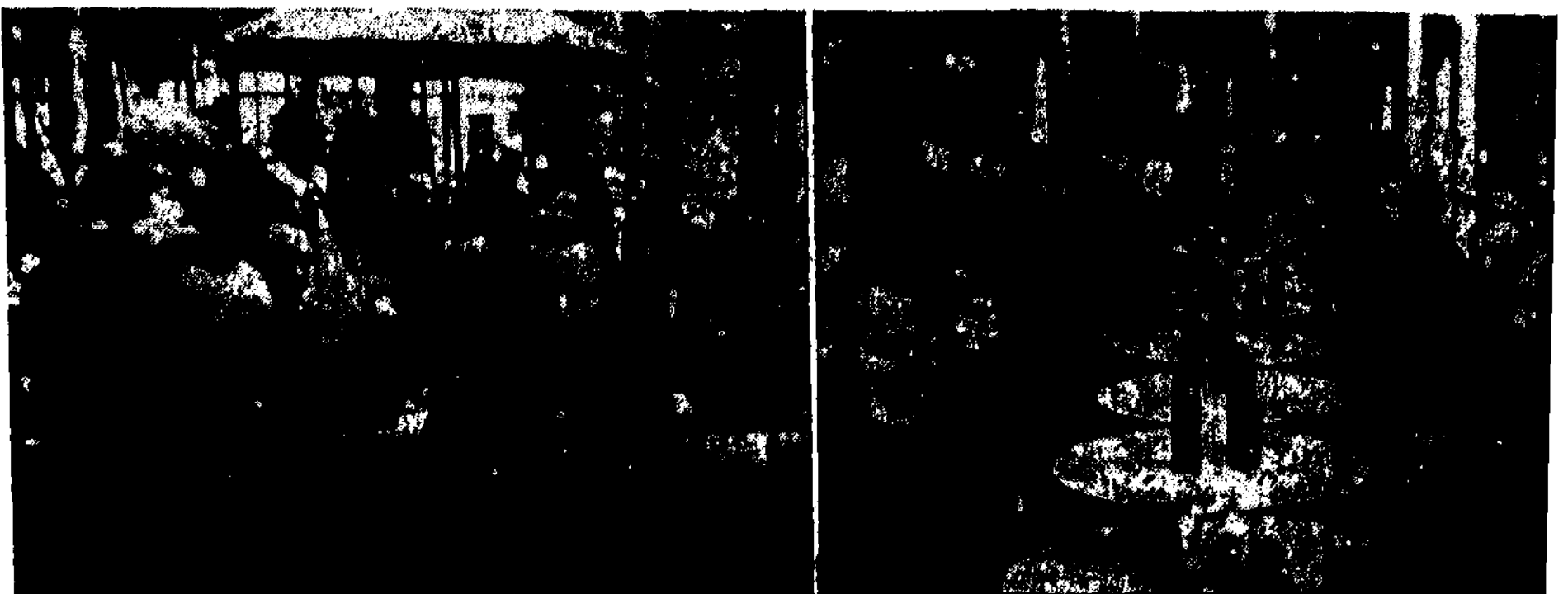
Latvijos kariuomenės ekskursijos vadas plk. ltn. Rozentalis nuoširdžiais ir jautriais žodžiais dėkojo mūsų kariuomenės vadui brig. gen. St. Raštikiui už jo atsilankymą į Latvijos karių koncertą Karo Muziejuje

Latvijos karininkai ant denio

ir už jo nuoširdžius žodžius bei linkėjimus. Toliau plk. ltn. Rozentalis dėkojo pulko vadui plk. Tumui, plk. Šarauskui ir kitiems karininkams už jų priėmimą ir kitiems mūsų kariams už nuoširdų bendradarbiavimą. Vėl sušuko valio.

Po pietų svečiai nuvyko į 1 gusarų pulko jojiklą antrojo koncerto atlikti, kur kelių tūkstančių minia pulko jojikloje, o netilpusieji pulko rajone laukė prasidejančio svečių dainų koncerto. Į koncertą vėl atsilankė Latvijos ministeris Lietuvai Sėja su ponia, karo atstovas plk. Deglavs su ponia, 1 gusarų pulko vadas gen. št. plk. Valušis, plk. Šarauskas ir daug karininkų

Ekskursijos dalyviai Kulautuvoje prie „Vitos“ vilos Narušio nuotr.

Kauno geležinkelio stotyje, išleidžiant namo brolių tautos karius

su šeimomis ir kiti. Koncerto metu svečiams publika nepaprastai plojo ir prašė pakartoti. Kai kurias latviškas dainas choras pakartojo.

Koncertui pasibaigus, plk. Šarauskas pranešė, kad didesnė svečių dalis yra 6 pėst. Rygos pulko kariai, kuriems Rygos miestas dėl Latvijos sostinės išvadavimo Latvijos nepriklausomybės kare yra pastatęs paminklą. Tas pulkas sekmadienį šventė savo metinės sukaktuves. Koncerto klausytojai Rygos pulko kariams sušuko nuoširdų lietuvišką valio. Po koncerto ekskursininkų dalį pasiliko pulke, dalį išsivežė į inžinerijos batalioną, o norintieji buvo pakviesti į Valstybės Operą. Kiti buvo pakviesti į įgulos puskarininkių savybės vakarėlius. Atliekamu laiku svečiai lankė Kauno miestą ir apylinkes.

30. V iš ryto dar žiūrėjo 3 artilerijos pulką; 2 pėst. pulke dar buvo mažas užkandėlis, ir iš pulko nuoširdus atsisveikinimas.

Kauno stoty nepaprastas vaizdas. Puskarininkių žmonos, pažįstami ir pažįstamos svečiams puskarininkiams įteikinėjo ir segiojo gėles, puskarininkiai vieni su kitais bučiavosi, keitėsi adresais ir t. t. Išsirikiavus atsisveikinimui, svečiai buvo apdovanoti gėlėmis. Jų įteikė ir mergaitės skautės ir jaunieji skautai. Plk. Šarauskui pasakius atsisveikinimo žodį, mūsų kariai ir minia sušuko valio.

Plk. ltn. Rozentalis savo atsisveikinimo nuoširdžioje kalboje pasakė: „Dėkoju už brolišką sutikimą, už brolišką priėmimą ir brolišką išlydėjimą. Išbūtos kelios dienos su lietuviiais kariais visada pasiliks mūsų atmintyje kaip graži, saulėta, niekad nepamirštama, brolišku tautų karių pavasario šventė. Būdami pas jus, mes daug nuoširdumo patyrėme, daug pamatėme ir pergyvenome. Nuoširdžiai dėkojame ir kviečiame pas mus!“ Griausmingas valio išvykstantiems latvių kariams ir „lai dzivo“ pasiliekančiams. Plk. Šarauskas įteikė Latvijos karininkams iliustruoto leidinio „Lietuvos kariuomenė“, kurį prašė traukinyje išdalinti latvių kariams.

Latvių kariai, būdami Kaune, užmezgė pažintis su mūsų kariais, todėl pats įspūdingiausias buvo atsisveikinimas traukiniui sujudus. Vagonai, kuriuose buvo latvių kariai, atrodė lyg gėlėmis apkaišyti. Pro atidarytus vagono langus skrido gėlės mūsų kariams, o mūsų kariams atsilygino tuo pačiu. Stotyje buvusi žmonių minia, prisijungdama prie bendros, broliškos lat-

vių karių išlydėjimo nuotaikos, ilgai ir nuoširdžiai mąjo atsisveikinantiems latvių kariams.

Taip nuoširdžiai buvo išlydėti Latvijos kariuomenės svečiai, du koncertus pateikę mums Kaune. Svečiai Jonišio stoty išlipę dar sudainavo lietuviškai: „Užtrauksim broliai naują giesmę“ ir atsisveikinę su mūsų palydovais karininkais ir puskarininkiais paliko Lietuvos žemę, kurioje viešėjo 2 dienas.

Latvijos kariuomenės Rygos įgulos liktinių puskarininkių choro ekskursijai vadovavo plk. ltn. Rozentalis, choro kuopos vadu kpt. Berzinis, kpt. Kagus, kpt.

Choro kuopos vadus kpt. Berzinis ir choro dirigentas L. Vigneris

Pilsetnieks. Orkestrui vadovavo 4 Valmieros pėst. pulko adm. ltn. Banderis, dirigentas Leonids Vigneris. Ekskursiją lydėjo gydytojas vyr. ltn. Gerhardtas.

Tokia gausi mūsų kaimynų karių ekskursija yra pirmoji pas mus. Ne tik mūsų kariai, bet ir visuomenė lietuvišku nuoširdumu ją sutiko ir išlydėjo. Visuomenė, mokėdama savo karius gerbti, tą savo pagarbą parodė ir broliškosios tautos kariams, atvykusiems mus aplankyti ir geriau pažinti iš bendrų ir nuoširdžių susitikimų ir pasidalinimų mintimis. Juk niekas negali taip suartinti, kaip susipažinimas iš arti, vieni kitų supratimas ir parodymas savo širdies: lietuviškosios ir latviškosios širdies, giminingiausių tautų, pergyvenusių įvairių skaudžių dienų ir pagaliau kartu vėl atgavusių savo teises ir laisvę. Palikti malonūs įspūdžiai ir atsiminimai ilgai bus neužmirštami. Tokie asmeniškai susipažinimai yra naudingi abiejų tautų karių nuoširdesniems ryšiams.

S. N.

Geriau mirsiu, bet belaisviu nebūsiu

Savanoris kūrėjas, atsargos eilinis Sodaitis Antanas 1919 m. vasario mėn. apie 10 d. šventadienio pamaldoms užėjo į Jezno miestelį. Gražią vasario mėn. dieną bažnyčia buvo pilnutėlė žmonių, kurie nuoširdžiai meldėsi, prašydami Aukščiausiojo paramos ir palaimos, lyg nujausdami artėjantį pavojų. Po pamaldų miestelyje buvo nuostabiai tylu. Tačiau šią tylą sudrumstė klaikus moterų ir rogutėmis besivažinėjančių vaikų klyksmas. Pasirodė apie 60 bolševikų, užėmė Jezno miestelį ir pradėjo plėsti vietos gyventojus. Kelis nekaltai apkūlė. Jaunas 18 metų Antanas Sodaitis šiais įvykiais buvo sujaudintas. Jis nusprendė būti kariu.

Lietuviams užėmus Jezną, Antanas Sodaitis kelis kartus prašė tėvų leisti jam stoti savanoriu, bet vietoj leidimo motina kelis kartus apsiverkdamo, o tėvas Antaną gero-kai išbardavo. Taip nuo vasario mėn. vidurio Antanas barėsi su tėvais ligi rugpiūčio mėn. pradžios, kada su pasenusių tėvų pažiūromis nesutikdamas išėjo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. 1919 m. rugpiūčio 10 d. palikęs tėvus, Antanas stojo savanoriu į Jezno komendantūrą. Tą pačią dieną buvo aprengtas, apginkluotas ir išsiųstas į sargybą.

1920 m. sausio mėn. gale Jezno komendantūra buvo išformuota ir perkelta į 7 pėst. pulką Ukmergėje. Komendantūros kareiviai nutarė žygiuoti į Ukmergę šiuo keliu: Kruonis, Kaišiadorys, Palomenis, Gegužynas, o iš Gegužyno tiesiai į Ukmergę. Gegužyno miestelyje komendantūra sustojo ir pietavo. Prie Gegužyno miestelio komendantūra persikėlė per Nerį ir tiesiai pasuko į Ukmergę vieškeliu, tačiau pavažiavus apie kilometrą, komendantūra atsidūrė lenkų užtvareje. Karininkas Tašnykas ilgai derėjosi su lenkais, bet buvo matyt, kad jie nesirengia mūsų paleisti. Lenkų karininkas savo kareivius išsiuntinėjo į visas puses ir komendantūros kareivius apsupo, reikalaudami atiduoti ginklus.

— Kraujas gyslose virė. Stovėdami tik rūkėm ir laukėm vado ženklo. Greičiau su plyta į pakaušį gausi, negu mūsų ginklus ir mus, — rašo Sodaitis. Matydami, kad nebepaleis, komendantūros žmonės pradėjo trauktis. Lenkai išstatė savo kulkosvaidį. Nieko nelaukdami lietuviai atsimokėjo tuo pačiu. Du kulkosvaidžiai stovėjo vienas prieš kitą tylėdami. Nors lenkų buvo daugiau, bet jie nedrįso paleisti ugnį. „Aplamai, tokiais atsitikimais lenkai būdavo bailesni ir mes visada laimėdavome“, — pabrėžia Sodaitis. Jezno komendantūros kareiviai grįžo atgal ir per Gegužyną, Jonavą pasiekė Ukmergę, kur buvo priimti į 7 pėst. pulką. Sodaitis Antanas, kaip raštingas, apsukrus ir fi-

ziškai tvirtas, buvo paskirtas į kulkosvaidžių kuopą.

1920 m. rugsėjo 24 d. 7 pėst. pulkas užėmė gynimosi frontą Gardino apylinkėse. Kiek laiko buvo ramu. Rugsėjo mėn. gale prasidėjo lenkų puolimas. Stambios jų jėgos likvidavo 8 pėst. pulko sargybą prie Druskininkų tilto per Nemuną ir persikėlę pradėjo smarkiai pulti. 7 pulko III batalioną šaudė 6 lenkų patrankos, kurios vakare mūsų kulkosvaidžius pradėjo apversti žemėmis. Taip pat puolė ir lenkų pėstininkai ir raitininkai, tačiau mūsų kulkosvaidžių ugnis juos atremė. Puolant lenkai turėdavo didelių nuostolių, bet jų turėjo ir mūsų batalionas. Vakare batalionas pasitraukė. Prieš stotyje batalionas sėdo į traukinį ir išvažiavo, bet pavažiavus apie 10 km, rado lenkų susprogdintą geležinkelį ir buvo priverstas sugrįžti. Grįžus į Priešės stotį paaikškėjo, kad batalionas yra apsuptas. Iš Priešės batalionas pasuko Lydos link. Pakeliui buvo sutikti du bolševikų eskadronai, kurie sužinoję apie stotyje paliktą mūsų bataliono turta, nuskubėjo stoties link. Tačiau neprijojus stoties, bolševikus pasitiko lenkai. Netrukus maža jų dalis grįžo ir stebėjosi, kaip tiek maža lietuvių sugebėjo visą parą laikytis prieš stiprias lenkų jėgas.

Apie rugsėjo mėn. 29 d. su sunkiu kulkosvaidžiu eil. Sodaitis buvo priskirtas prie I-os art. baterijos ir su ja žygiavo į Lydą. Bekeliaudami suėmė vieną lenką, kuris lietuviams nešė grasinantį laišką, kuriame buvo rašoma: „Pasiduokit gyvi. Jeigu nepasiduosite, tai sumaišysime jus su dangumi ir žeme“, nes apie 700 lenkų raitininkų baterijai užkirto kelią, o stambios pėstininkų jėgos užėjo iš užpakalio. Baterijos vadas lenkų kareiviui netikėjo, tačiau perėjus mišką įsitikino, nes visi dvaro laukai buvo pilni lenkų raitininkų. Būseną baisi. Su baterija greitai išsisukta iš kelio. Patrankoms sugadinus spynas ir išardžius kulkosvaidžius, kurių dalys buvo paslėptos po samanomis, baterijos vadas įsakė visiems išibėgioti ir rinktis atskirai dar lenkų neužimtose srityse. Daug kareivių pateko į nelaisvę.

— Pakliuvau ir aš. Dviejų lenkų kareivių varomas ir žiauriai stumdomas, keikiamas, grieždamas dantimis, ėjau. Bet aš nebūsiu belaisviu, galvojau. Lenkams užsirūkyti sustojus, sprukau į mišką ir pabėgau, žadėdamas kada nors jiems atsimokėti, — prisimindamas baisią savo nelaisvės valandą pasakoja eil. Sodaitis. Alkanas ir miške keletą dienų pasislapstęs, eil. Sodaitis prasiveržė pro lenkų fronto linijas ir grįžo į savo pulką.

1920 m. lapkričio 19—21 d. atėjo garsiosios Širvintų kautynių dienos. 7 p. p. III batalionas apeina iš užpakalio ir smogia lenkams labai skaudų smūgį, kuris pakerta lenkų pasipriešinimą. Širvintų kautynėse narsumu pasižymi ir eil. Sodaitis. Visą laiką buvęs fronte ir pasireiškęs kaip drausmingas karys, nors būdamas sužeistas, bet vadovauja kitiems kareiviams ir juos uždegdamas pasiryžimu, kruvinas veržiasi pirmyn. O jo pirmoje sargybos valandoje pamiltas draugas šautuvas daug lenkų paklojo.

Už narsumą apdovanotas Vyčio kryžiumi. Dabar eil. Sodaitis gyvena Alytaus apskr., Kriokialaukio valsč., Tasmuliškių kaime

Valstybės Prezidentas Dzūkuose

Per šešties Valstybės Prezidentas Antanas Smetona su krašto apsaugos ministru kariuomenės vadu brig. gen. St. Raštikiu ir teisingumo ministru, karo komendanto plk. Bobelio, Prezidento kanceliarijos viršininko dr. Bielskaus ir kitų lydimi, lankėsi Dzūkuose. Aplankė Alytų, Seirijus ir Lazdijus. Alytuje buvo dail. A. Žmuidzinavičiaus kūrinių paroda, kurią atidarė Valstybės Prezidentas. Alytuje Tautos Vado iškilmingai laukta, pasiruošta, kur špaleriai tęsėsi apie tris kilometrus, dalyvaujant organizacijoms, mokykloms ir tūkstantinėms minioms. Prezidentui įteikta graži dovana — sidabrinis indelis duonai ir druskai. Iš čia Valstybės Prezidentas vyko per Seirijus į didžiulę Lazdijuose suruoštą Senovės Dieną. Seirijuose kaimiečių minioms susirinkus, buvo iškilmingai sutiktas ir praleistas į Lazdijus. Lazdijai pasirodė kuo galėjo. Miestas pasipuošė vėliavomis, miestas skendo žmonėmis. Pati Senovės Dienos programa įvairiausia. Prezidentas sutiktas Prezidento sutikimo maršu, griežiant ulonų pulko orkestrui, garbės sargyba ir kalbomis. Mergaitės barstė gėles. Paskui, miesto gale, kalnelių aikštėj, buvo kariuomenės, šaulių, mokyklų, organizacijų ir gyvųjų paveikslų paradas. Paradą priėmė Valstybės Prezidentas ir kariuomenės vadas. Dalyvavo ulonų ir pėstininkų pulko karių daliniai, net dviratininkų. Ypačiai būdingai pasirodė gyvieji paveikslai, kaip vaidilutės, kriviai, Vytautas, kryžiuočiai, baudžiava, Lietuvos mokykla, Klaipėdos krašto prijungimas, vestuvės ir daug kitų. Be minėtų paveikslų, dar pasirodė dzūkai piovėjai, sėjėjai, grėbėjos, pieno ūkis, arklių ūkis, audėjos, kūlėjai, raiteliai ir kiti. Didelę programos dalį dėl lietaus teko nutraukti. Aikštėj, be komiteto atstovų kalbų, žodį tarė ir Tautos Vadas Antanas Smetona, kuris nusidžiaugė dzūkų pasiruošimu, gražiomis, romantiškomis apylinkėmis ir tautiniu susipratimu. Jis priminė dzūkų ištvermę, kovas, dainas. Ypačiai jam buvo malonu matyti gražią auką kariuomenei ir šauliams — išstatytus šimtą šautuvų ir keturis kulkosvaidžius. Šautuvai paskirstyti ulonams, pėst. pulkui ir vietos šauliams, o trys kulkosvaidžiai pasienio policijai ir vienas pėst. pulkui. Paaukojo Lazdijų apylinkė. Dėkojo visuomenei už gražią auką ir kariuomenės vadas brig. gen. St. Raštikis.

Be to, gimnazijos salėj Žemės Ūkio Rūmai, vietos organizacijoms padedant, buvo suruošę Seinų apskrities namų pramonės parodą, kur buvo išstatyta namų pramonės ir liaudies meno dirbiniai, senovės žemdirbystės ir namų ūkio daiktai ir jaunujų ūkininkų žiemos darbeliai. Ekspонатų buvo per 2000 surinktų iš viso pademarklinio ir gana senų, po pusantro ir du šimtus metų. Ekspوناتai buvo premijuojami. Lazdijų jaunalietuvių skyrius vaidino Putino dramą „Valdovą“.

Jn. Vaidelys

Gauta naujų „Kario“ prenumeratų ir šių mūsų talkininkų:

1 pėst. pulko pusk. ZAPKAUS — 6 pren.

Priešlėktuvinės apsaugos rinktinės jaun. pusk. RINKEVIČIAUS — 11 pren.

4 art. pulko civ. tarn. KARPAVIČIAUS — 16 pren.

2 inžinerijos bataliono jaun. pusk. GRICIŪNO — 19 pren.

Transporto būrio virš. IVAŠKOS — 2 pren.

Nuotaikinga kariuomenės ir visuomenės diena Baisogaloje

Didžiųjų vieškelių Kauno—Šiauliai, Raseiniai—Panevėžys kryžkelėje apie 2 km nuo stoties stovi senas per D. karą labai išdeges ir Nepriklausomos Lietuvos metu atsistatęs Baisogalos miestelis. Šis miestelis per D. karą yra daug matęs ir nukentėjęs, o mūsų Nepriklausomybės kovose buvo se. Dekingri išvadotojams Baisogalietiams 1928 m. pastatė Baisogala ir kantių; žuvusiųjų palaidoti Baisogalos kapinė. Nepriklausomybės kare buvo ties švika ir bermontininkai. Nepriklausomybės kare buvo ties tarsi rība, kurios nepertęgė iš šiaurės besiveržiantieji bol-gražų paminklą ir įrengė Nepriklausomybės aikštę, kuri dabar yra Tautos ir Valstybės švenčių iškilnių centras.

Š. m. Baisogalos visuomenės atstovai: valsčiaus viršaitis, šaulių būrio vadas, moterų šaulių būrio vadė, miškų urėdas, gydytojas, mokytojas ir k. susibūrę komitetan surengė gegužės 26 d. kariuomenės ir visuomenės dieną.

Tą dieną buvo ir Baisogalos valsčiaus pradžios mokyklų šventė.

Jau nuo pat ryto 8 val. į miestelį visais keliais traukė pėsti, važiuoti ne tik savo valsčiaus, bet ir iš aplinkinių valsčių.

Traukiniu atvyko šarvuotinių būrys su tanku. Baisogalietiai karius sutiko su gėlėmis ir ovacijomis. Iš Kauno atvyko šaulių s-gos štabo viršininkas gen. št. plk. Žukas, iš Kėdainių — komendantas šaulių rinktinės vadas plk. ltn. Stapulionis.

10 val. buvo prie paminklo žuvusiems vėliavų pakėlimas, o po to visi organizuotai su vėliavomis ir vainikais nuvyko į karių kapines. Plk. Šarauškas (baisogalietis) tarė žodį, primindamas apie tą didelę žuvusiųjų auką dėl Tėvynės laisvės ir gyvųjų pareigą. Orkestrui griežiant „Marija Marija“, buvo sudėti ant karių kapų vainikai. 11 val. prasidėjo bažnyčioje pamaldos. Žmonių buvo prisikimšusi bažnyčia ir pilnas šventorius. Per sumą giedojo šarvuotinių choras ir 2 p. pulko kvarteto solistai. Pabaigoje griežė šarvuotinių dūdų orkestras.

Po sumos prasidėjo iškilmės prie paminklo žuvusiems. Čia buvo įteikti šautuvai kariuomenei (6) ir šauliams (18). Priėmęs šautuvą karys ar šaulys, pagerbdavo Paminklą žuvusiems, tuo tylomis pasižadėdamas ginti Tėvynę, kaip šie žuvusieji ją gynė. Visi šautuvai buvo papuošti pririštomis tautinėmis vėliavėlėmis, tuo simbolizuojant, kad jų paskirtis ginti mūsų tautos Nepriklausomybę. Šautuvus įteikus, tarė žodį šaulių Sąjungos štabo v-kas gen. št. plk. Žukas. Dėkodamas už ginklus, priminė Nepriklausomybės kovas ir šių dienų mūsų tautai reikalingą pasirengimą savo kraštui ginti. Padėkojo už įteiktus ginklus ir šarvuotinių vardu kpt. Ambraziūnas, pareikšdamas, kad toks baisogalietiškas nuširdumas skatinas šarvuotinius dar didesniu atsidėjimu rengtis savo paskirčiai. Čia tarė žodį ir Tautos atstovas seimo narys p. Jučas, priminęs prieškarinės ir dabartinės Lietuvos ekonominę, politinę ir kultūrinę būklę, primindamas piliečių, ūkininkų, darbininkų pareigas Tėvynei. Po to iškilmės maršu pro paminklą žuvusiems pražygiavo kariuomenė, šauliai, mokyklos ir vietos organizacijos.

Buvo surengtos visiems kariams vaišės, kuriose dalyvavo vietos šauliai, šaulės ir visuomenės atstovai. Toliau turėjo būti mokyklų, kariuomenės ir šaulių pasirodymai, bet užėjęs lietus privertė rengėjus programą trumpinti ir jos vykdymą perkelti į mokyklą. Čia gražiai pasirodė šarvuotiniai su savo choru ir oktetu; Baisogalos parapijos bažnytinis choras, o ypačiai algirdėnų kvartetas visus žavėjo. Pas visus dalyvius, kurie buvo ne tik erdvioje salėje, bet ir koridoriuose ir kitose klasėse, nuotaika buvo pakilusi ir pro tarpiais algirdėnų vadovaujami dainavo visi — seni, jauni ir maži.

Po programos, kuri užsitęsė 2 val., buvo tautiški žaidimai ir šokiai. Apie 20 val. skardžiai nuskambėjo karinis trimas, šaukdamas šarvuotinius susirinkti.

Greitai susirikiavo karių eilės, mergaitės iš naujo papuošė jų krūtines gėlėmis. Plk. Šarauškas, Spaud. ir šv. Sk. v-kas, padėkojo šarvuotiniams už jų gražų ir patrauklų menišką pasirodymą. Visuomenės vardu mokyklos vedėjas p. Každailis padėkojo už atsilankymą, o šarvuotinių vardu kpt. Ambraziūnas baisogalietiams už vaišes, gėles, o labiausiai už tą nuširdumą, kuris buvo pareikštas kariams. Nuskambėjo nuširdus valio iš abiejų pusių ir šarvuotiniai, maršo garsų lydimi, išžygiavo į stotį. Paskui rikiuotė važiavo lengvasis tankas, rūpestingai baisogalietiu vainikais ir gėlėmis papuoštas. Su kariais žygiavo ir visuomenė, kurios da-

Amerikos lietuvių legionierių ekskursija Kauno stotyje

Atvyko į Lietuvą Amerikos lietuvių legionierių ekskursija

Praėjusią savaitę atvyko iš Amerikos gražus būrys uniformuotų lietuvių legionierių, per Didįjį karą kovojusių su Amerikos kariuomene Prancūzijoje. Kauno stotyje legionierius sutiko Užsienių Lietuviams Remti Draugijos pirmininkas adv. Skipitis, poetas Liudas Gira, Šaulių Sąjungos atstovai, šaulės su gėlėmis ir nemažas kauniškių būrys. Atvykusiems legionieriams, legionieriams ir jų šeimoms šaulės įteikė gėlių.

Adv. Skipitis ir Šaulių Sąjungos atstovai svečius pakvietė į stotį užkandžių, kurių metu advokatas Skipitis savo žodyje pasidžiaugė, kad atvyko į Lietuvą toks gražus kelių dešimčių brolių lietuvių legionierių būrys, kurie per Didįjį karą kariudami Prancūzijos fronte, drauge kariavo ir dėl Lietuvos laisvės. Adv. Skipitis priminė, kad Lietuvoje nėra tokių dangoraižių, kaip Amerikoje, bet čia Kaune irgi yra gražių namų, kur galima turėti neblogų patogumų. Legionierių ekskursijos vadovas dėkojo už tokių jų gražų ir nuoširdų sutikimą, šaulėms moterims už gėles, o taip pat ir už vaišes. Dar sveikino 20 m. Nepriklausomybės sukaktuvėms minėti komiteto narys poetas Liudas Gira. Tarp svečių ir juos sutikusiuju per užkandžius užsimezgė gana nuoširdus pasikalbėjimas. Po užkandžių svečius nusivedė į Šaulių Sąjungą. Vakare svečiai legionieriai ir legionierės buvo užkviešti ir į savanorių kūrėjų atstovų suvažiavimo vakarienę.

Iš Amerikos legionierių uniformuotų išvažiavo 41, o neuniformuotų žymiai daugiau, bet ligi Kauno atvažiavę tik per 10 vyrų ir 30 moterų. Kiti pasilikę įvairiose vietose ir atvažiuosią kiek vėliau. Iš viso svečių atvažiavo apie 40. Visi atvykusieji džiaugėsi, kad juos labai gražiai sutikė ir pirmoje Lietuvoje stotyje Virbalyje su orkestru ir sveikinimais. Atvažiavusieji tą pat vakarą dalyvavo Karo Muziejaus vėlavų nuleidimo iškilnėse.

S. N.

lis išlydėjo už miestelio, o kita dalis nulydėjo šarvuotiniams į stotį.

Ši diena baisogaliečių atminty ilgai pasiliks. Jie turėjo progos arčiau pabendrauti su kariais, pabūti, pasikalbėti, pasiklausti karių dainų ir deklamacijų. Senutės ir senesni iš džiaugsmo ašarojo, mokiniai kariais šarvuotininkais likti svajoto. Ir senesni ir jaunesni pajuto tą glaudų ryšį tarp karių ir visuomenės. Vieni mūsų žemę pūrena, kraštui turtus gamina, o kiti Tėvynės ir tautos laisvę gina.

Žmonių buvo labai daug. Vietos gyventojai pasakojo, kad tiek daug esą buvę tik prieš 10 metų, kada buvo šventinamas žuvusiems paminklas. Tuomet buvo atvykusi kariuomenės vadovybė, artilerijos baterija ir aviacijos eskadrilė.

Kariuomenės ir visuomenės dienos rengėjai labai dėkingi karo vadovybei, kad davė progos visuomenei pabendrauti su kariais.

Kėdainių savanoris

Civ. tarnautojo

Jono Baranausko

myllmam tėveliui mirus, reiškiamė nuoširdžią užuojautą
Raštinės vedėjas ir civ. tarnautojas.

Žinios apie aspirantų tarnybą

Į aspirantus priimami vyrai, kuriems šiais metais sueina 18—29 metai amžiaus ir kurie yra baigę ne žemesnę kaip gimnaziją lygią arba aukštesnę mokyklą. Aspirantais negali būti teismo bausti didesnėmis kaip areštas bausmėmis, teisiams, tardomi ir dėl nesveikatos aspirantais būti netinkami asmenys.

Norintieji stoti į aspirantus turėjo ligi birželio 1 d. paduoti savo gyvenamosios vietos komendantui prašymą (tikrosios tarnybos kariai — komandos tvarka raportą) ir prie jo pridėti: 1) mokslo cenzo dokumentą arba notaro patvirtintą jo nuorašą, 2) gimimo metriką arba notaro patvirtintą jo nuorašą, 3) savo ranka rašytą curriculum vitae, 4) savo ranka surašytas kandidato žinias, kurioms blankai gaunami apskričių komendantūrose, 5) jaunesni kaip 21 metų amžiaus dar turi pridėti viršaičio, burmistro arba policijos patvirtintą savo tėvų arba globėjų leidimą stoti į aspirantus. Vidurinių mokyklų paskutinės klasės mokiniai, vietoje mokslo cenzo dokumentų gali prie prašymo pridėti jų lankomosios mokyklos pažymėjimą, kad jiems leista laikyti baigiamuosius egzaminus. Mokslo cenzo dokumentą jie turi komendantui pristatyti kandidatų parinkimo dieną. Prašymus ir dokumentus žyminiu mokesčiu apmokėti nereikia.

Birželio 26—28 d. apskričių komendantūrose parenkami kandidatai į aspirantus. Į komendantūrą vykstama ir grįžtama namo savo lėšomis.

Liepos 5 d. komendantų parinktieji kandidatai turi savo lėšomis atvykti į komendantūras ir tą pačią dieną valdžios lėšomis siunčiami į Karo Mokyklą. Komendantas gali leisti jo parinktiems kandidatams, aprūpinęs juos kelionės bilietais, vykti į Karo Mokyklą iš jų gyvenamųjų vietų. Kandidatai, vykdamai į Karo Mokyklą, turi prie savęs turėti vidaus pasus arba juos atstojančius dokumentus, o į kariuomenę šaukiamojo arba vyresnio amžiaus kandidatai — dar ir į šaukiamųjų naujokų sąrašus įsirašymo arba karinės prievolės atlikimo ar jos atidėjimo liudijimus. Parinktieji kandidatai, paskirtu laiku neatvykę į komendantūras arba į Karo Mokyklą, arba nustoję teisių būti aspirantais, — kandidatais nebelaikomi.

Susirinkus į Karo Mokyklą, kandidatus į aspirantus galutinai priima Karo Mokyklos komisija. Į aspirantus nepriimtieji kandidatai, jei patys nori, valdžios lėšomis geležinkeliais ir garlaiviais vežami ligi jų gyvenamųjų vietų artimiausios stoties (prieplaukos), tikrosios tarnybos kariai — grąžinami į savo dalis. Nepriimtieji į aspirantus kandidatai karinę prievolę atlieka bendra tvarka.

Karo Mokyklos komisijos priimtieji į aspirantus kandidatai tuojau siunčiami į kariuomenės dalis išėiti naujokų mokymą. Tą mokymą išėję, išlaikę egzaminus ir gerai atestuoti skiriami aspirantais. Karo Mokyklos viršininkas gali aspirantams ir jų kandidatams leisti stoti į civilines mokyklas, skaitytis tų mokyklų moksleiviais ir laikyti jose egzaminus. Aspirantai kariuomenėje tarnauja 15 mėnesių, įskaitant ir kandidatais tarnautą laiką. Būdami Karo Mokykloje — jie aprūpinami kaip kariūnai, o būdami kariuomenės dalyse — kaip kareiviai.

Pripažinti dėl nesveikatos karo tarnybai nebetinkamais arba tinkamais tik nerikiuotei, aspirantai ir jų kandidatai tuojau iš kariuomenės paleidžiami. Pripažinti netinkamais aspirantų tarnybai dėl nepažangumo moksle arba dėl nedrausmingumo — perkeliama į atitinkamas kariuomenės dalis ir karinę prievolę atlieka bendra tvarka.

Ištarnavę nustatytą laiką, išlaikę egzaminus, atlikę praktiką ir gerai atestuoti, aspirantai pristatomi atsargos jaunesniojo leitenanto laipsniui gauti. Aspirantus, ištarnavusius 15 mėn. ir gerai atestuotus, bet neišlaikiusius egzaminų, ar dėl kitos priežasties nepakeltus į karininko laipsnį, Karo Mokyklos viršininkas gali pakelti į puskarininkių laipsnius. Pakeltieji leidžiami į atsargą. Kariuomenės vadas gali jiems leisti laikyti trūkstantus egzaminus ats. j. ltn. laipsniui įgyti. Egzaminai laikomi rugsėjo mėn. Prašymus egzaminams laikyti atsargos kariai kariuomenės vadui duoda per savo apskričių komendantus. Egzaminus išlaikiusieji į ats. j. ltn. laipsnį keliami bendra tvarka. Gavusieji j. ltn. laipsnį paleidžiami į atsargą ir turi teisę nešioti nustatytą ženklą, kuris duodamas nemokamai.

Aspirantais ir kandidatais kariuomenėje tarnavę valstybės, savivaldybės ir privačių įstaigų ar įmonių, kuriose valstybės išdas dalyvauja savo kapitalais, nuolatiniai tarnautojai turi teisę ne vėliau kaip per 14 dienų po paleidimo iš kariuomenės grįžti į tų pačių įstaigų ar žinybų tarnybas, ne žemesnei, kaip turėjo stodami į kariuomenę. Aspirantų ir jų kandidatų šeimos šelpiamos pagal Karinę prievolę atliekančių vyrų beturtėms šeimoms aprūpinti taisykles.

MOKYKLA IR KARIUOMENĖ

Auklėtojo vardadienis

Šeštoje klasėje didžiausias judėjimas.

Artinasi birželio 13 — Antanas. Klasės auklėtojo vardadienis. Mokiniai subruzdavo savo auklėtojui nupirkti kokią nors dovaną. Ir neveltui. Mokytojas Kairys šeštokų yra labai mylimas ir gerbiamas.

Kiekvienas jo auklėtinio nusizengimas buvo rišamas, sprendžiamas tik savos klasės ribose. Užtat mokiniai, būdami kalti ar pritrūkę pinigų, visad drįsdavo belstis į auklėtojo duris, kurios visiems būdavo atviros. Jis kiekvieną, kiek galėdamas, paguosdavo, sušelpdavo.

Kairys ir klasė, — tai viena šeima.

*

— Tai kaip čia padaryti? Reikėtų kokią nors dovaną nupirkti ar ką? — susirūpino Jonas.

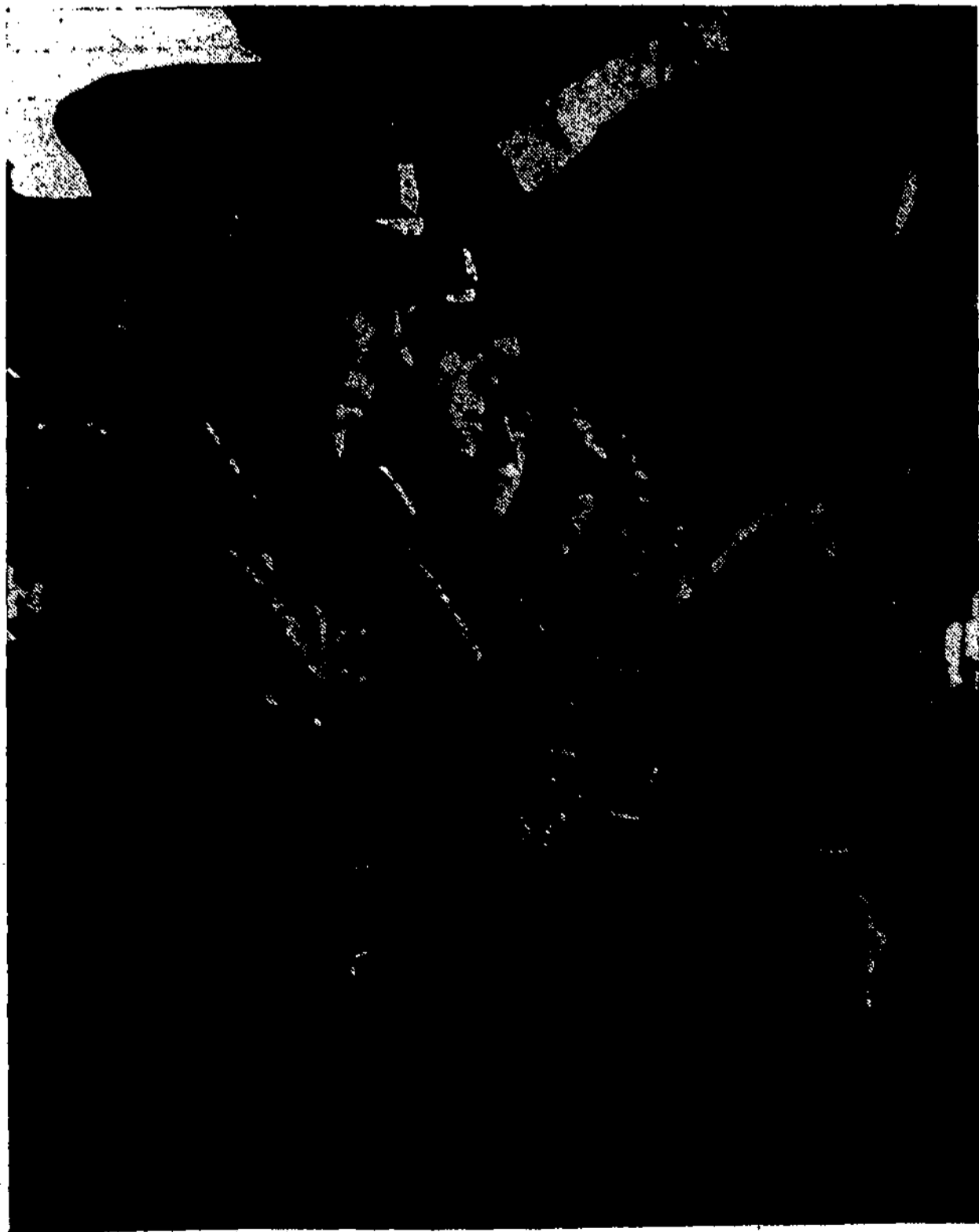
— Reikėtų, juk geras auklėtojas. Hm!... Bet ką nupirksime? — dar labiau susimąstė Kostas.

— Na, gerai! — Ateik šiandien keturiomis pas mane ir šį reikalą sutvarkysime.

— Ateisiu, būtinai ateisiu! — pažadėjo Kostas.

*

Jono kambarys. Duryse pasigirsta lengvas bil-desys.

Mūsų mažasis skautas gėlėmis papuošia brolių tautos kario krūtinę

— Prašau! — atsisuka durų link Jonas.
— Matai, ir aš čia. Be to, su Jurgiu.
— A, prašom, prašom... labai malonu. Trys galvos — vis ne dvi.

— Tai kaip: ar turi kokią išganingą mintį? — klausia Kostas.

— Kol kas... nieko...

— Jeigu nieko, tai ir nesirūpink. Jurgis išpainiojo tą Gordijaus mazgą.

— Jurgis? — Ar ne juokus kreti?

— Pamatysi. —

— Na, tik greičiau sakyk, koks sumanymas? — nekantrauja Jonas.

— Sumanymas labai puikus. Tik matai, matai...

— Koks „matai“ — spiria Jonas.

— Matai, reikės po du litu dėti.

— Po du litu? — nustebė Jonas. — Tai kokią dovaną nutarėt pirkti?

— Na, kaip tu galvoji: kągi galėtume nupirkti? — Mūsų yra 60 žmonių, tai viso sudėsime 120 litų, — teiraujasi Kostas.

— Bet palauk, mielas, — sustabdo Jonas, — Ką pasakys visa klasė su jūsų tokiu sumanymu?

— Klasė jau davė savo sutikimą, — įsiterpė Jurgis.

— Aha, davė... — nutęsė Jonas, — galima būtų pirkti laikrodį, albumą, rašalinę ir...

— ...Ir lietsargį. Teisybė? — nedavė baigti Kostas.

— O prie ko čia lietsargis? — užsirūstino Jonas.

— Prie lietaus.

— Na, juokai — juokais, bet sakyk atvirai: ką pirsime?

— Taigi: nepirksime jokių laikrodžių, albumų, lietsargių. Tokias dovanas galėsi, Jonai, padovanoti savo būsimajai. Čia reikia reikšmingesnės dovanos. Pirsime žinai ką? — klausia Kostas.

— Na, sakyk greičiau.

— Pirsime šautuvą!!!!

— Šautuvą??? — pastatė akis Jonas.

— Žinoma, šautuvą, o ne kulkosvaidį, nes jam per liesos mūsų piniginės.

— Kostai, Jurgi... šelmiai jūs... Kodėl nepasakėt pirmiau?

— Norėjome truputį pajuokauti ir tavo skonį pažinti.

— Vyrai, čia ne juokai, bet rimtas reikalas. — Juk prieš tokią dovaną visi laikrodžiai, albumai tik šešėlis. Tai nudžiugs auklėtojas!... — trindamas rankas džiaugėsi Jonas ir įkibo į draugų glėbius.

— Ne tik nudžiugs auklėtojas, bet nudžiugs ir visa Tėvynė — Lietuva, nes mes drauge su auklėtoju įteiksime mūsų pulkui šautuvą.

Jaun. pusk. Al. Sicila

D. G. Pradžios Mokyklų Inspektorių dėmesiui!

Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyrius praneša, kad pr. mokyklų mokytojų sąrašai į šių metų vasarą rengiamus karinio rengimo kursus turi būti atsiųsti iki birželio 12 d., kad būtų galima spėti laiku išsiųsti mokytojams karinius bilietus.

Kareivinėse

Su džiaugsmu sutikom žinią,
Kad lankyti kareivinių
Šiandien mus vadovas ves.
Pamatysim visi mes
Kaip gyvena mūsų broliai
Šaunūs ir linksmi jaunuoliai,
Kaip praleidžia jie dienas.

Mus sutinka kuopos vadas,
Tuoj į kareivines vedas, —
Viską aiškina kruopščiai.
Jurgis sunkųjį mėgina,
Jis puikiausiai jį žino,
Prie busolės stovi du,
Kiti kalba su vadu.

Jonas jau kuprinę bando,
Mikas šautuvą prie žando
Prisidėjęs stovi vienas —
Taiko trikampin ant sienos.

Kazematus apžiūrėjom,
O paskui puikiom alėjom
Po rajoną apsidairę,
Radom tvarką visur dailią.
Kaip netrokšti kariu būti!
Jau pabuvus tik minutę
Atsiskirti — labai gaila.
Kiek žvalumo, kiek ryžtumo
Tų visų karių veiduos!
O gyvenime! Juk niekur
Niekas tiek džiaugsmų neduos!

V. Vašnys

STUDENTŲ ŠAUDYMO RUNGTYNĖS. Gegužės 28 d. buvo studentų šaudymo rungtynės iš mažojo kalibro šautuvų ir iš pistoletų. Rungtynės vyko buv. Medžiotojų d-jos šaudykloje. Nors visą laiką lijo, bet rezultatai gauti gana geri.

Pradžioje vyko rungtynės tarp korporacijų ekipų kariuomenės vado pereinamajai dovanai laimėti. Šiose rungtynėse dalyvavo ir pasiskirstė vietomis šių korporacijų ekipos: 1. stud. skautų korp. „Vytis“ — 933 taškai; 2. korp. „Ramovė“ — 930 t.; 3. stud. šaulių „Saja“ — 921 t.; 4. Vyrija „Plienas“ — 910 t.; 5. korp. „Neo-Lithuania“ — 857 t. Taigi, šiemet pereinamąją dovaną laimėjo korp. „Vytis“, pernai ją buvo laimėjusi korp. „Ramovė“. Ekipų dalyvių ir jose nedalyvavusių pasiekti rezultatai buvo vertinami ir individualiai. Čia paskirstymas buvo gautas šis: 1. Jucevičius („Ramovė“) — 198 t. iš 200 galimų; 2. Pažiūra („Vytis“) — 195 t.; 3. Litas („Ramovė“) — 191 t.; 4. Čeponis („Plienas“) — 191 t.; 5. Bitinas („Ramovė“) — 189 t.

Studentės sudarė atskirą grupę. Laimėjo pirmąsias vietas: 1. Stanaitytė, 2. Vaišnoraitė ir 3. Civinskaitė.

Pistoleto rungtynėse laimėjo: 1. Kapturauskas („Plienas“) — 77 t.; 2. Jucevičius („Ramovė“) — 77 t.; 3. Čeponis („Plienas“) — 73 t.

Rungtynėms pasibaigus ir paskelbus rezultatus, korp. „Ramovės“, kaip rungtynių vykdytojos, vicepirmininkas ats. ltn. Kavaliūnas įteikė laimėtojams individualines dovanas. Didelę ir malonią staigmeną padarė Karo Mokyklos viršininkas.

Maloniam ekskursijos Lietuvos žemėje atminimui...
Jul. Miežlaiškio nuotr.

Per ltn. Sakalauską jis įteikė ramovėnams brangią dovaną — modernų mažojo kalibro sportinį šautuvą. Ltn. Sakalauskas pranešė, kad dėl tarnybos negalėdamas pats atvykti, Karo Mokyklos viršininkas prašo ramovėnus priimti tą dovaną, kaip padėką ginklų vajaus iniciatoriams ir nuolatiniams karinės minties sklaidėjams. Ats. ltn. Kavaliūnas paprašė Karo Mokyklos viršininkui perduoti ramovėnų padėką už šią dovaną.
S. T.

BERNIUKŲ GIMNAZIJA — 8 P. PULKAS 44:22 (16:15). Gegužės 25 d. Šiauliuose buvo krepšinio rungtynės tarp šiaulių berniukų gimnazijos ir 8 pėst. pulko krepšinio komandų. Pirmas kėlinys baigėsi nežymia moksleivių persvara 16:15. Užtat antrame kėlinyje gimnazija susiėmė ir baigė jį 27:7. Bendra pasekmė 44:22 berniukų gimnazijos naudai.

KLAIPĖDA. Gegužės 27, 28 ir 29 d. Klaipėdoje buvo Klaipėdos apygardos gimnazijų varžybos dėl plk. Grand-Suttie taurės. Varžybose dalyvavo: Klaipėdos Vyt. D., Šilutės, Pagėgių, Švėkšnos, Kretingos, Skuodo ir Tauragės gimnazijos, be to, dar be konkurencijos dalyvavo Tauragės mokytojų seminarija. Humanitarinėse varžybose buvo rungtasi lietuvių ir prancūzų skaityme bei deklamavime ir chorų varžybose. Lietuvių kalbos deklamavime I vietą gavo Stanulytė (Klaipėdos V. D. g.) ir skaityme taip pat laimėjo klaipėditė Kerntūtė. Prancūzų k. varžybose I vietą laimėjo Mažonis (Kretinga). Chorų varžybose I vieta vėl teko Klaipėdos V. D. gimn. Pirmai vietai prilygo ir Tauragės mok. sem. choras. II vieta teko Pagėgių Duonelaičio gim. chorui. Bendrai sporto varžybose pirmąją vietą laimėjo Klaipėdos V. D. gimnazija, surinkusi 53 taškus ir laimėjo Kl. kr. gub. Kubiliaus pereinamąją dovaną — taurę. II vietą gavo Tauragės gimn. su 39½ taško ir laimėjo Kl. kr. mok. dr. pereinamąją dovaną. III vietą gavo Kretingos pranciškonų gimn. su 29 taškais ir laimėjo pereinamąją Kl. Vyt. D. gim. mok. dovaną.

Berniukų krepšinį laimėjo Tauragė, laimėjusi prieš Kl. Vyt. D. gim. 11:9. Mergaičių krepšinį laimėjo Kl. V. D. gim., nugalėtojusi Tauragę 17:2. Kvadratą taip pat laimėjo Klaipėdos V. D. gim., o muštuką Pagėgiai. Jonas A. Misiūnas

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

ESTŲ KARIUOMENĖS ATSTOVAS BIBLIOTEKININKŲ KONGRESE. Į III Pabaltijo bibliotekininkų kongresą, kuris rengiamas Kaune š. mėn. 10—12 d., atvyksta Estijos kariuomenės bibliotekininkų atstovas kapitonas Valdemaras Kuldvere, mokomųjų įstaigų (akademijos, karo mokyklos, puskarininkių mokyklų) bibliotekos viršininkas.

KARIUOMENĖS BIBLIOTEKA vasaros metu (nuo birželio 1 d. iki rugsėjo 1 d.) bus atidaryta tik iš ryto, nuo 8 iki 10 val. Kitu laiku prašome nesilankyti, nes trukdomas bibliotekos tikrinimo ir tvarkymo darbas.

RADVILIŠKIS. Per kariuomenės ir visuomenės dieną kariuomenei ir šauliams buvo įteikta: 1 lengvasis kulkosvaidis, 63 šautuvai ir 20 pistoletų. Ginklus aukėjo: vietinės dalies karininkai — 10 vard. šautuvų ir 18 vard. pistoletų. Radviliškio paštas — 5 šaut., Radviliškio skautai ir skautės — 2 šaut., Akc. B-vė „Oda“ — 1 lengv. kulkosvaidį, Radviliškio pradžios mok. II skyriaus mokinys Rimša — 1 šaut., Radviliškio pr. m. 6b sk. mokiniai — 1 šaut., Radviliškio pr. m. 1 sk. mokiniai ir mokytojas Kriščiūnas — 1 šaut., Radviliškio apylinkės teismas — 2 šaut., Radviliškio valsč. seniūnijos ir mokyklos — 4 šaut., Radviliškio miesto savivaldybės tarnautojai — 2 šaut., Radviliškio pieno perdirbimo d-ja — 2 šaut., Radviliškio žydų visuomenė — 9 šaut., Radviliškio sk. Lietūkio tarnautojai — 1 šaut., St. Juozulevičius — 1 š., St. Jonaitis — 1 šaut., J. Juozaponis — 1 šaut., A. Fainas — 1 šaut., Radviliškio miesto gyventojai — 8 šaut., ltn. Matulis — 1 šaut., Radviliškio šaulės moteris — 1 šaut., Aukštelkų pr. mok. ir seniūnijos — 2 šaut. ir Radviliškio pieno perdirbimo b-vės tarnautojai — 2 šaut. Ginklus priėmė įgulos v-kas ir įteikė tiems kariuomenės ir šaulių daliniams, kuriems aukojusių buvo skirti.

Antroji šventės dalyje įgulos karių ir Radviliškio futbolo ir krepšinio rinktinės sužaidė draugiškas rungtynes. Vėliau likt. pusk. kvartetas ir šaulės p-lės Gubilaitė ir Lukavičiūtė atliko meniškąją dalį. Pasilinksminimas ir loterija davė pelno 356,60 lt. Visas pelnas paskirtas Ginklų Fondui. A.

PRIEŠLĒKTUVINĖS APSAUGOS RINKTINĖ. Gegužės 28 d. priešlėktuvinės apsaugos rinktinės mokomoji komanda išleido naują mokinių laidą. Šioje laidoje pirmuoju baigė eil. Gediminas Peseckas, antruoju eil. Stasys Tarasevičius. Abiem paskirti laikrodžiai: pirmajam sidabrinis, antrajam — nikelinis.

Pagal įsigyvenusią tradiciją kiekviena mokomiečių laida

Kariuomenės vadas brig. gen. Raštikis kalba karo aviacijos šventės iškilmėse. Pirmas iš kairės stovi latvių karių ekskursijos vadovas plk. ltn. Rozentalis

savo buvimą mokomoje komandoje kuo nors įamžina: palieka paveikslų, portretų ir kt., kurie puošia mokomąją komandą. Ši laida nupirko mokomajai komandai šautuvą, kuriame įrašė šūkį: „Nešk mirtį Tėvynės priešams“. Šis šautuvas bus laikomas komandos garbingoje vietoje ir rodys, kad visų jėgos turi būti aukojamos Tėvynei. Pusk. Mažrimas

PRIENŲ ĮGULOJE. Gegužės mėn. 29 d. Prienų įguloje buvo kariuomenės ir visuomenės šventė. Po pietų įgulos aikštėje susirinkusios gausios visuomenės ir organizacijų akivaizdoje įvyko iškilmingas šautuvų įteikimas. Vietiniams šauliams įteikta 22 šautuvai, o įgulai — 9. Įgulai paaukoti šautuvai nupirkti Prienų privatinės „Žiburio“ gimnazijos mokytojų ir mokinių. Karštos ir ugningos kalbos buvo pasakytos juos įteikiant. Brėžte pabrėžė, kad tai kovo 17—19 d. žeminantieji tautos garbę įvykiai juos paskatino ginklais remti kariuomenę.

Po to sekė įgulos karių ir organizacijų iškilminga eisena iškilmės maršu, o po jų buvo parodyta visuomenei keletas charakteringesnių karinių ir sporto veiksmų, kurių tarpe buvo įterpta ir linksmesnių dalykėlių.

Be tų įgulai įteiktų 9 šautuvų, gegužės 22 d. nuvykusiam įgulos būriui į Balbieriškio miestelį, visuomenė ir atskiros organizacijos ir mokyklos įteikė įgulai 12 šautuvų, iš kurių 9 yardiniai. Dalinys, nuvykęs priimti šautuvus, buvo labai entuziastiškai sutiktas ir po iškilmingo šautuvų įteikimo nuoširdžiai pavaišintas. Koma

9 PĖST. L. K. VYTENIO PULKAS. Gegužės 29 d. buvo mokomosios kuopos laidos išleistuvės.

Perskaičius įsakymą apie baigimą mokomosios kuopos, čia pat pirmuoju baigusiam eil. Stankevičiui ir antruoju baigusiam eil. Čaplikui pulko vadas įteikė dovanas — laikrodžius. Po to buvo bendri pietūs, kuriuose dalyvavo pulko vadas ir daug karininkų. Pietų metu pulko vadas pasakė gražų žodį.

Baigimo proga gegužės 30 ir 31 d. d. mokomiečiai ekskursavo po Kauną. Buvo aplankyta karo aviacija, „Maistas“, Botanikos sodas, Karo Muziejus, priešlėktuvinė rinktinė, artilerijos dirbtuvės, popieriaus fabrikas ir kt. M-jus

LIKTINIŲ PUSKARININKIŲ ŠEIMOS POLIGONE. Gegužės 29 d. mūsų įgulos liktinių puskarininkių šeimos suruošė ekskursiją aplankyti savo vyrus, atliekančius Gaižiūnų poligone taktikos pratimus. Ekskursantes pasitiko poligone esantieji liktiniai puskarininkiai ir supažindino su poligono gyvenimu bei stovyklos reikšmingais papuošimais. Po to visi liktiniai puskarininkiai su savo šeimomis nuvyko į suruoštą jiems gegužinę, kur turėjo progos linksmi pasišokti ir pasidžiaugti gražiais poligono vaizdais. Vakare matė vaidinimą „Aušros sūnūs“. Po vaidinimo liktinių puskarininkių šeimos, kupinos džiaugsmo, grįžo į namus. Psk. Žaltauskas

JONAVOJE gegužės 22 d. buvo kariuomenės ir visuomenės diena. Šventėje dalyvavo vietos kariuomenės įgula ir atvykęs artilerininkų dalinys. Visuomenė labai karštai sutiko kariuomenę. Vietos įgulai visuomenė įteikė 50 karinių šautuvų. Gr. A. Titlius

VISA ALGA GINKLŲ FONDUI. Priešlėktuvinės apsaugos rinktinės mokomosios komandos eilinis Jonas Mačiulis paaukėjo Ginklų Fondui visą gegužės mėnesio algą.

APLANKĖ MUS ULONŲ ŠEIMA. Gegužės 21 d. į karo aviaciją buvo atvykusi ulonų liktinių puskarininkių šeimų moterų ratelio suorganizuota ekskursija, kurioje dalyvavo ulonai puskarininkiai ir jų šeimos. Minima ekskursija karo aerodrome buvo supažindinta su lėktuvais ir vienas ekskursininkų gavo progos priimti „oro krikštą“.

Kiek ilgiau ekskursininkai apsistojo karo aviacijos puskarininkių ramovėje, kur jiems buvo paruošta vakarienė ir parytis. Vaišių metu iš abiejų pusių nuoširdžiai pasidalinta kalbomis. Pusk. P. Kaunietis

ZIRGINIO SPORTO RUNGTYNĖS I GUSARŲ PULKE

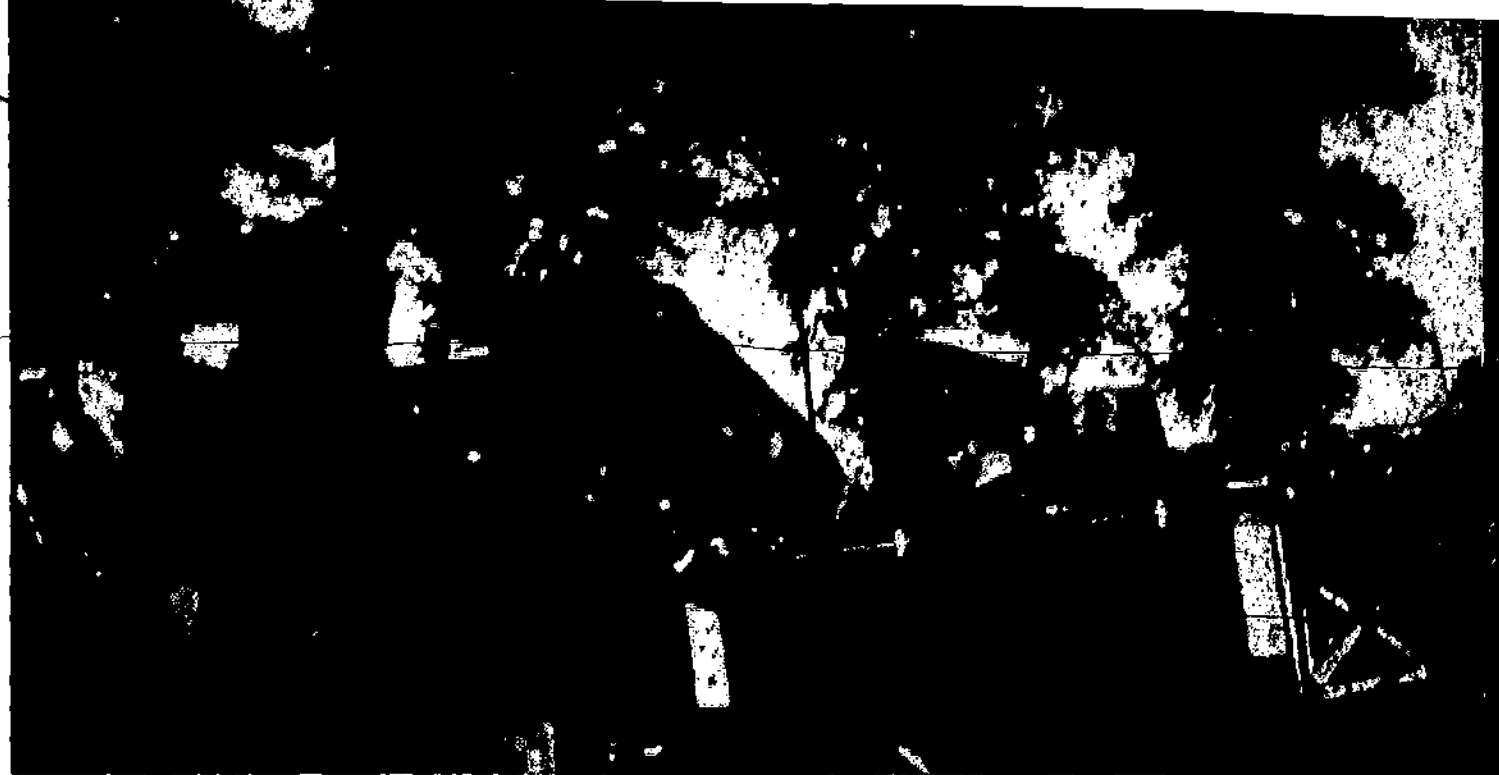
Gegužės 20, 21 ir 22 d. I gusarų D. L. Etm. K. Jonušo Radvilos pulke buvo suruoštos pirmos šiais metais pulke ir visoje Lietuvoje žirginio sporto rungtynės, kur visų trijų rungtynių dienų duomenimis buvo klasifikuojami arkliai ir jojikai. Rungtynės vyko: 1) gegužės 20 d. pulke, dengtoje jojikloje (arklio išjodinėjimas), 2) gegužės 21 d. Kleboniškių miške (lauko perbėgimas) ir 3) gegužės 22 d. pulke, „Žirgo“ aikštėje (kliūčių šokimas). Rungtynės pradėtos gegužės 20 d. pulko dengtoje jojikloje atskiros, A, B kategorijos karininkų ir puskarininkų arklių išjodinėjimu. Atskiros kategorijos karininkų arklių išjodinėjimo rungtynėse I-ją vietą laimėjo kumelė „Kursistė“ su 6 taškais (ja joja ltn. Garbenis); II — kumelė „Lordė“ su 7 taškais (ja joja ltn. Babickas); III — kumelė „Lakūnė“ su 10 taškų (ja joja ltn. Garbenis). A kategorijos karininkų arklių išjodinėjimo rungtynėse I-ją vietą laimėjo kumelė „Narutė“ su 6 taškais (ja joja j. ltn. Butvydas); II — arklys „Pilėnas“ su 7 taškais (juo joja ltn. Babickas); III — arklys „Okeanas“ su 10 taškų (juo joja kpt. Staniškis). B kategorijos karininkų arklių išjodinėjimo rungtynėse I-ją vietą laimėjo kumelė „Praurima“ su 3 taškais (ja joja kpt. Kazakevičius); II — arklys „Rubežius“ su 11 taškų (juo joja ltn. Šantaras); III — kumelė „Rimta“ su 12 taškų (ja joja ltn. Revuckas).

Puskarininkų arklių išjodinėjimo rungtynėse I-ją vietą laimėjo kumelė „Laputė“ su 3 taškais (ja joja psk. Musteika); II — arklys „Jodas“ su 6 taškais (juo joja psk. Valiušaitis); III — laimėjo arklys „Oratorius“ su 9 taškais (juo joja virš. Jasiūnas).

II-ją rungtynių dieną — gegužės 21 d. Kleboniškių miške buvo A ir B kategorijos karininkų ir puskarininkų arklių įvairioje vietoje lauko perbėgimas. B kategorijos karininkų arklių rungtynėse I-ją vietą laimėjo kumelė „Praurima“, 1050 m atstume nugalėjusi iki 1 m aukščio ir 2 m pločio 10 kliūčių su 3 ir 9 jojikui už šaudymą taškais per 2 min. 30,4 sek. (ja joja kpt. Kazakevičius), II — kumelė „Rintė“, tas pačias sąlygas įvykdydama be pabaudos ir 6 jojikui už šaudymą taškais per 2 min. ir 41,1 sek. (ja joja ltn. Tamošiūnas), III — kumelė „Rikė“, sąlygas įvykdydama be pabaudos ir 3 taškais jojikui už šaudymą per min. ir 28 sek. (ja joja ltn. Civinskas). A kategorijos karininkų rungtynėse I-ją vietą laimėjo arklys „Pilėnas“, 1750 m atstume nugalėjęs iki 1 m aukščio ir 2 m pločio 16 kliūčių be pabaudos ir 9 jojikui už šaudymą taškais per 3 min. ir 41,2 sek. (juo joja ltn. Babickas), II — arklys „Irklas“, tas pačias sąlygas įvykdydama be pabaudos ir 6 jojikui už šaudymą taškais per 3 min. 35,2 sek., (juo joja j. ltn. Butvydas), III — kumelė „Olimpija“, sąlygas įvykdydama be pabaudos ir 6 jojikui už šaudymą taškais per 3 min. ir 54,2 sek. (ja joja ltn. Langė).

Puskarininkų arklių rungtynėse I-ją vietą laimėjo arklys „Imbiras“, 1750 m atstume nugalėjęs iki 1,00 m aukščio ir 2,00 m pločio 16 kliūčių be pabaudos ir 6 jojikui už šaudymą taškais per 3 min. 55 sek. (juo joja psk. Šimkus); II — arklys „Pasaulis“ tas pačias sąlygas įvykdydama be pabaudos ir 6 jojikui už šaudymą taškais per 3 min. ir 52,2 sek. (juo joja j. psk. Šateika); III — arklys „Naras“, sąlygas įvykdydama be pabaudos ir 6 jojikui už šaudymą taškais per 3 min. ir 57 sek. (juo joja viršila Burdulis).

III-ją rungtynių dieną pulke, „Žirgo“ aikštėje, buvo kliūčių šokimas, kuris pradėtas B kategorijos karininkų arkliais. I-ją vietą laimėjo kumelė „Praurima“, 600 m atstume nuga-

Gusarų pulko vadas įteikia laimėtojiu dovaną

lėjusi iki 1,00 m aukščio ir 1,30 m pločio 12 kliūčių be pabaudos taškų per 1 min. ir 28 sek. (ja joja kpt. Kazakevičius); II — arklys „Rimbas“, tas pačias sąlygas įvykdydama su 4 pabaudos taškais per 1 min. ir 20% sek. (juo joja ltn. Pleynys); III — kumelė „Rėksnė“, sąlygas įvykdydama su 4 pabaudos taškais per 1 min. 21 sek. (juo joja j. ltn. Butvydas). B kategorijos karininkų arklių rungtynėms pasibaigus, buvo tos pačios kliūtys puskarininkų arkliams. I-ją vietą laimėjo arklys „Oratorius“, sąlygas įvykdęs be pabaudos taškų per 1 min. ir 25 sek. (juo joja viršila Jasiūnas); II — arklys „Naras“, tas pačias sąlygas įvykdęs be pabaudos taškų per 1 min. ir 31²/₃ sek. (juo joja virš. Burdulis); III — arklys „Likimas“, sąlygas įvykdęs su 4 pabaudos taškais per 1 min. ir 23³/₄ sek. (juo joja j. psk. Zaremba). A kategorijos karininkų arklių kliūčių šokimo rungtynėse I-ją vietą laimėjo arklys „Irklas“, 600 m atstume nugalėdamas iki 1,15 m aukščio ir 1,30 m pločio 12 kliūčių su 4 pabaudos taškais per 1 min. ir 21³/₄ sek. (juo joja j. ltn. Butvydas); II — arklys „Partizanas“, tas pačias sąlygas įvykdydama su 8 pabaudos taškais per 1 min. ir 24 sek. (juo joja ltn. Tamošiūnas) ir III — kumelė „Nida“, sąlygas įvykdydama su 11 pabaudos taškų per 1 min. ir 26 sek. (ja joja kpt. Kazakevičius). Atskiros kategorijos karininkų arklių kliūčių šokimo rungtynėse I-ją vietą laimėjo kumelė „Lakūnė“, 750 m atstume nugalėjusi iki 1,30 m aukščio ir 3,00 pločio 12 kliūčių be pabaudos taškų per 1 min. ir 26 sek. (ja joja ltn. Garbenis); II — kumelė „Lordė“, tas pačias sąlygas įvykdydama su 4 pabaudos taškais per 1 min. ir 20 sek. (ja joja ltn. Babickas) ir III — kumelė „Kursistė“, sąlygas įvykdžiusi su 4 pabaudos taškais per 1 min. 22 sek. (ja joja ltn. Garbenis).

Visų trijų dienų arklių rungtynėse surinkę daugiausia taškų laimėjo šie arkliai ir jojikai: Atskiros kategorijos karininkų arklių I-ją vietą laimėjo kumelė „Kursistė“, surinkusi 90 taškų (ja joja ltn. Garbenis); II — kumelė „Lakūnė“, surinkusi taip pat 90 taškų (ja joja ltn. Garbenis) ir III — kumelė „Lordė“, surinkusi 89 taškus (ja joja ltn. Babickas). A kategorijos karininkų arklių I-ją vietą — arklys „Irklas“, surinkęs 90 taškų (juo joja j. ltn. Butvydas); II — arklys „Pilėnas“, surinkęs 86 taškus (juo joja ltn. Babickas) ir III — arklys „Okeanas“, surinkęs 77 taškus (juo joja kpt. Staniškis). B kategorijos karininkų arklių I-ją vietą laimėjo kumelė „Praurima“, surinkusi 103 taškus (ja joja kpt. Kazakevičius); II — kumelė „Rėksnė“, surinkusi 86 taškus (ja joja j. ltn. Butvydas) ir III — kumelė „Rimta“, surinkusi 84 taškus (ja joja ltn. Revuckas). Puskarininkų arklių I-ją vietą laimėjo arklys „Oratorius“ surinkęs 94 taškus (juo joja viršila Jasiūnas); II — arklys „Naras“, surinkęs 93 taškus (juo joja viršila Burdulis); III — arklys „Jodas“, surinkęs 86 taškus (juo joja psk. Valiušaitis) ir IV-ją vietą laimėjo arklys „Likimas“, surinkęs 72 taškus (juo joja j. psk. Zaremba). Rungtynėms pasibaigus, visų dienų laimėjusiems arkliams buvo prisegti laimėjimo ženklai, o jojikams įteiktos dovanos (prizai). Kartu buvo įteiktos dovanos (prizai) karininkams ir puskarininkams už sportinį karabinų ir pistoletų šaudymą. Rungtynių pasižiūrėti buvo atvykę daug svečių. Rungtynių metu veikusi totalizatoriaus kasa gavo 102 litu gryno pelno, kuris paskirtas Ginklų Fondui.

A. G-nius

2 PĖST. D. L. K. ALGIRDO PULKAS. Gegužės 24 d. mokomosios kuopos kareiviai surengė ekskursiją į Karo Muziejų ir kitą dieną į karo aviaciją. Ten buvo supažindinti su įvairiais lėktuvais.

Gegužės 26 d. Prienuose buvo kariuomenės sporto pirmenybėms futbolo rungtynės tarp 2 pėst. pulko ir Prienuų igulos komandų, kurios baigėsi Prienuų igulos naudai 0:3 (0:2).

J. pusk. Gedvila

Eržvilko visuomenės dovana kariuomenei

RYŠIŲ BATALIONAS. Gegužės 17, 18 ir 19 d. d. buvo įvykdytos individualinės sportinio šaudymo rungtynės dalies ribose. Rungtynių tikslas: geriausiam dalies šaulio vardui įgyti bei kandidatams į karo technikos dalių šaudymo rungtynes parinkti. Dalies rungtynėse geriausiai šaudė ir laimėjo asmenines dovanas: iš šautuvų — ryšių b-to ltn. Valkiūnas ir auto rinktinės jaun. pusk. Grincelaitis, iš pistoleto — ryšių b-to ltn. Poderys ir jaun. pusk. Stanislovavičius.

— P. Medalinskas

KUPIŠKIO ĮGULA. Kariuomenės ir visuomenės šventės proga Rokiškio gimnazija įteikė Kupiškio įgulos pėst. daliniui lengv. kulkosvaidį. Įteikimo akte rašo: „Rokiškio kan. J. Tumo-Vaižganto gimnazijos vadovybė, mokytojai, mokiniai ir tarnautojai, skaudžiai pergyvenę amžinųjų Lietuvos priešų grasinimus ir kėsintis į mūsų Tautos laisvę, pasiryžo visomis išgalėmis remti ginkluotąsias valstybės pajėgas ir pirmam kartui, sudėjusi 1500 lt., nupirko lengvąjį kulkosvaidį... prašydami juos ginti brangiosios mūsų Tėvynės nepriklausomybę ir atvaduoti pavergtuosius kraštus“. Ta pačia proga Rokiškio visuomenė įteikė 6 šautuvus.

Gegužės 22 d. įgulos pėst. kareivių dalinys dalyvavo kariuomenės ir visuomenės šventėje Panemunėlyje. Šia proga Panemunėlio visuomenė įteikė 7 šautuvus. P. Gelžinis

1 GUSARŲ PULKAS IR RYŠIŲ BATALIONAS. Gegužės 27 d. Eigulių šaudykloje buvo tarp gusarų pulko ir ryšių bataliono draugiškos šaudymo rungtynės. Šių rungtynių ir rezultatai buvo labai draugiški. Būtent, šaudymo iš šautuvų rungtynėse laimėjo ryšininkų karininkų ekipa, o šaudymo iš pistoleto laimėjo gusarų karininkų ekipa.

Puskarininkų rungtynėse buvo atvirksčiai — ryšininkai laimėjo iš pistoleto, o gusarai iš karabinų. K.

GEGUŽINĖ. Gegužės 22 d. Gegužinės bažnytkaimy buvo švenčiama kariuomenės ir visuomenės diena. Dalyvauti iškilmėse buvo nusiųsta iš poligono pėstininkų mokomoji kuopa ir artilerininkų viena baterija. Kariuomenę iškilmingai sutiko bažnytkaimio klebonas kun. Milžinas su visais savo parapijiečiais šaukdami garsų valio. Po to kun. Milžinas pasakė kalbą, visą laiką kalbėdamas didžiausiu džiaugsmu, nuolankumu į kariuomenę ir visuomenę, tuo pačiu ragindamas savo parapijiečius rašyti į šaulių organizaciją. Pamaldoms pasibaigus buvo poligono komendanto žodis ir ginklų įteikimas šauliams. Įteikus ginklus, kun. Milžinas dar sykį tarė padėkos žodį už įteiktus ginklus ir kariuomenės atsilankymą. Baigus pietauti buvo surengti šokiai parapijos aikštelėje. Kariuomenė išvyko iš miestelio apie 22 val., ir vėl kunigas su savo parapijiečių dauguma išleido dar kartą dėkodamas už atsilankymą ir šaukdami valio. Kun. Milžinas yra nuoširdus savo kariams. Š. m. „Kario“ Nr. 19 pusl. 546 buvo įdėtas vaizdelis, kur šis nuoširdusis kunigas, pasilipęs ant tankelio, kalba į visuomenę ir karius. Psk. A. Noreika

GERI ŠAULIAI. Šiais metais 7 p. Ž. K. Butegidžio pulke sportiniame šaudyme iš šautuvų pirmąsias vietas laimėjo šie karininkai ir liktiniai puskarininkiai: iš karininkų pirmąją vietą laimėjo j. l. Krikščiūnas, antrąją — ltn. Boreišis ir trečiąją — ltn. Namajūnas. Iš liktinių puskarininkų pirmą vietą laimėjo pusk. Šikšnius, antrąją — pusk. Ruškys ir trečiąją — likt. p. kand. j. jusk. Šimeliūnas. Al. Sicila

1 GUSARŲ D. L. ETM. K. JONUŠO RADVILOS PULKAS. Pulko karininkai ir puskarininkiai atliko sportinį (iš pistoleto ir karabinų) prizinį šaudymą. Šaudant iš pistoleto karininkų grupėje I-ją vietą laimėjo ltn. Tamošiūnas, II-ją — ltn. Martikaitis ir III-ją — ltn. Lenkevičius. Puskarininkų grupėje I-ją vietą laimėjo psl. Jurevičius, II-ją — pusk. Macas ir III-ją — j. pusk. Daunoravičius.

Šaudant iš karabinų, karininkų grupėje I-ją vietą laimėjo j. ltn. Rickevičius, II-ją — ltn. Revuckas ir III-ją — Gasiūnas. Puskarininkų grupėje I-ją vietą laimėjo j. pusk. Daunoravičius, II-ją — viršila Jasiūnas ir III-ją — psk. Jovaiša. A. G-nius

2 INŽINERIJOS BATALIONAS. Atvyko gana gausingas inžinerijos atsargos karių būrys. Atsargos kariai uoliai kartoja karines žinias ir mokosi naujomis priemonėmis statyti keltus, tiltus, lieptus ir t. t. Atsargos kariai nepamiršta ir dainų. Vakaraus žygiuodami į patikrinimo aikštę gana gražiai sudainuoja. Nemaža yra ir sporto mėgėjų, nes atliekamu laiku dažnai žaidžia futbolą.

2 inžinerijos bataliono poligono stovyklos daliniuose yra įrengtos skaityklos, kur kariai atliekamu nuo tarnybos metu skaito laikraščius. Vykdami į pratimus, kariai laikraščius prsilegia baltais upės pakrantės akmenukais, kad nesuplėšytų vėjas, nes skaityklų stalai yra po atviru dangumi.

Psk. Blazarėnas

III PĖSTININKŲ DIVIZIJOS SPORTINIO ŠAUDYMO RUNGTYNĖS. Gegužės 23—27 d. d. Klaipėdoje, pulko šaudykloje, buvo trečiosios iš eilės III pėst. divizijos dalių geriausių šaulių individualinės ir ekipinės iš šautuvų ir pistoleto sportinio šaudymo rungtynės, kurioms kiekviena dalis atsiuntė grupės iš karininkų ir puskarininkų.

Pirmąją rungtynių dieną buvo karininkų ir likt. puskarininkų individualinės šaudymo rungtynės iš karinių šautuvų, divizijos š. m. geriausiųjų šaudymo iš šautuvų šaulių vardui įgyti ir laimėti asmenišką dovaną. Šiose šautuvų šaudymo rungtynėse geriausiais divizijos šauliais liko ir dovanas laimėjo iš karininkų ir puskarininkų — 6 pėst. pulko ltn. Miliauskas ir virš. Gurauskas.

Antrąją rungtynių dieną sekė ekipinės šaudymo rungtynės iš karinių šautuvų. Ekipiniuose šaudymuose laimėjo pirmąsias vietas ir įgijo divizijos pereinamąsias dovanas — 6 pėst. pulko karininkų ekipa ir puskarininkų ekipa. Šiuose šautuvų šaudymuose daugiausia išmušė taškų: iš karininkų — 6 p. pulko ltn. Jankauskas ir iš puskarininkų 7 pėst. pulko jaun. pusk. kandid. Adomavičius.

Trečiąją rungtynių dieną buvo individualinės šaudymo rungtynės iš pistoleto, taip pat divizijos geriausiųjų šaudymo iš pistoleto šaulių vardui įgyti ir laimėti asmenines dovanas. Šiose rungtynėse iš pistoleto geriausiais divizijos šauliais išėjo iš karininkų — 7 pėst. pulko ltn. Sivickis ir iš puskarininkų — 6-to pėst. pulko pusk. Daugėla.

Ketvirtąją rungtynių dieną buvo tęsiama ekipinės šaudymo rungtynės iš pistoleto. Ekipiniuose šaudymuose iš pistoleto pirmąsias vietas ir divizijos pereinamąsias dovanas laimėjo 6 pėst. pulko karininkų ir likt. puskarininkų ekipos. Šiose rungtynėse iš pistoleto daugiausia išmušė taškų: 7 pėst. pulko ltn. Bereišis ir 6 pėst. pulko virš. Traškevičius.

Po rungtynių pėst. pulko rajone, visiems rungtynių dalyviams išsirikiavus, III pėst. divizijos vadas brig. gen. Reklaitis nugalėtojams įteikė divizijos skirtas pereinamąsias ir asmenines dovanas, iš kurių — visos pereinamosios ir trys asmeninės dovanos atiteko 6 pėst. pulkui ir viena asmeninė dovana — 7 pėst. pulkui. A-nis

KARO AVIACIJA PALANGOJE. Atlieką pratimus kariai gausiai lanko Palangoje esančią viešąją skaityklą-biblioteką. Skaityklos įsiregistravimo knygoje karių vardų daugiau galima užtikri, negu moksleivių. B. S-nis

RYŠIŲ BATALIONAS. Gegužės 24 d. atsisveikino su kariuomenės šeima ryšių bataliono liktinis puskarininkis Antanas Rimkus.

Pusk. Rimkus gim. 1911 m. Šiaulių apskr., Šiaulėnų valsč., Baroniškių km. Karinį gyvenimą pradėjo 1933.V.4 d. 8 pėst. pulke, kur baigė mokomąją kuopą pažymiu „gerai“ ir 1934 m. rudenį buvo paleistas į atsargą. 1934.XI.1 d. įstojo atgal į kariuomenės šeimą liktiniu puskarininkiu Raseinių apskr. komendantūroje, kur ėjo karvelyno prižiūrėtojo pareigas. 1935.VII.31 d. pakeltas į puskarininkio laipsnį. Vėliau buvo perkeltas į ryšių b-ną.

Pusk. Rimkus buvo taikaus ir lėto būdo, gerai žinojo ir sąžiningai ėjo savo tarnybos pareigas. Su kariniu gyvenimu atsisveikino savo noru, šeimyninių aplinkybių verčiamas. Atsisveikino proga ryšininkai suruošė nuoširdžias ir kuklias išleistus. P. Medalinskas

Gaisrų fronte. Gegužės 25 d. smarkiai degė Praveniškių miškai. Išdegė apie 60 ha. Iš Kauno įgulos specialiu traukiniu buvo pasiūsta 1 inžinerijos bataliono kuopa.

Tą pat dieną Kauno priemiestyje, Vilijampolėje, sudegė A. Volpės lentpiūvė. Sausra ir didelis vėjas labai sunkino gaisro gesinimą, kuris užsitęsė apie 8 val. Gaisrą gesino Kauno savivaldybės, miesto ir Vilijampolės savanorių, 2 pėst. pulko, karo aviacijos, ryšių bataliono, auto rinktinės, 1 gusarų pulko, skautų ir šančių šaulių ugniagesių komandos. Jau iš išsuktų į gaisrą komandų skaičiaus (10 iš esamų Kauno mieste ir įguloje 15 ugniagesių komandų) galima spręsti apie gaisro dydį ir pavojingumą Vilijampolei.

Be to, tą pat dieną Ukmergės priemiestyje, Pivonių, degė Lėmano fabriko koklių deginimo skyrius. Gaisrą gesino Ukmergės miesto savivaldybės, 1 pėst. pulko ir šaulių ugniagesių komandos.

Ugniagesių propagandos savaitė. Bendrai šiemet priešgaisrinės apsaugos propagandos savaitė pasižymėjo nepa-

prastai gausingais gaisrais. Kaune, gegužės 22 d., buvo bendras kariuomenės ir civilių ugniagesių paradas, kuriame dalyvavo iš įgulos komandų 2 pėst. ir 1 gusarų pulkų, karo aviacijos ir auto rinktinės ugniagesiai. Paradui besibaigiant, kilo gaisras Fišo kepykloje, Vilijampolėje. Apie pusę dalyvavusių parade komandų nuvyko gaisro gesinti. Grįžę iš gaisro ugniagesiai buvo pavaišinti įgulos komendantūros kieme alumi ir dešrelėmis; gavo ir papirosų. Ir kituose miestuose įgulų kariai-ugniagesiai dalyvavo paraduose. Dalyse ir įstaigose buvo iškabinti propagandiniai atsišaukimai ir šūkių, surengtos paskaitos ar pasikalbėjimai.

STEIGIAMAS ŠAULIŲ BATALIONAS. Paskiausiai Šiaulių mieste padaugėjo šaulių skaičius. Ne tik į esamus dalinius įstojo naujų narių, bet keltose didesnėse valdinėse įmonėse įsisteigė visiškai nauji šaulių būriai. Kai kurie būriai virto net kuopomis. Rinktinės vadas, matydamas šitokią šaulių dalinių ir narių daugėjimą, pavedė 1 šaul. kuopos vadui steigti Šiaulių mieste šaulių batalioną. Benas Jablonskis

ŠIAULĖNAI. Gegužės 22 d. buvo kariuomenės ir visuomenės šventė. Karius iškilmingai sutiko vietos šauliai, ūkininkai ir kitos organizacijos. Pamaldų metu kariai gražiai pagiedojo, už ką nuo vietos klebono išgirdo gražių žodžių. Po pamaldų kariai ir šauliai su kitomis organizacijomis nuvyko į kapines pagerbti žuvusius dėl Lietuvos Nepriklausomybės karius. Iškilmingojo posėdžio metu kariai sulaukė daug gražių sveikinimų ir linkėjimų. Šiaulėnų ūkininkai atvykusiam kariuomenės daliniui padovanojo 4 šautuvus, o karius apdovanojo gėlėmis. A.

S. KALVARIJA. Gegužės 22 d. buvo kariuomenės ir visuomenės diena. Į minėjimą atvyko pėstininkų ir raitininkų pulkų daliniai. Po pamaldų ir parado Kalvarijos mieste ir valsčiaus dovaną — sunkųjį ir lengvąjį kulkosvaidį įteikė pėstininkų pulkui. Pieno perdirbimo b-vė „Gerovė“ — raitininkų pulkui įteikė sunk. kulkosvaidį ir pėstininkų pulkui lengv. kulkosvaidį ir 2 šautuvus. Valstybinės psichiatrinės ligoninės tarnautojai vietos šaulių kuopai įteikė 5 šautuvus, katalikės moterys — 1 šautuvą ir ūkininkas Jokūbas Susnickis — 1 šautuvą. Parado aikštėje skautės apdovanojo kiekvieną karį gėlėmis. Per miestą žygiuojančius karius visuomenė lydėjo griausmingu valio ir bėrė gėlėmis.

Sav. kūr. pusk. Pauliukas

LEKĖČIUOSE gegužės 22 d. Lekėčių, Pavilkijo ir Kuro šaulių būriai minėjo kariuomenės ir visuomenės dieną. Po pamaldų prie Nepriklausomybės paminklo buvo iškilmingas aktas ir visuomenės ginklų įteikimas šauliams. Ginklus — šautuvus įteikė vardinius: Lekėčių valsčiaus viršaitis, mokyklų mokiniai, jaun lietuviai ir kiti. Taip pat ginklus įteikė ir valsčiaus seniūnijos. Buvo įteikta 15 šautuvų: Lekėčių būriui — 8 šautuvai, Pavilkijo būriui — 4 ir Kuro būriui — 3.

Vilkijoje dalyvavo Vilkijos, Padauguvos ir Miškalaukio būriai. Šauliams buvo įteikta vardinių ir nevardinių 22 šautuvai, iš kurių daugiausia teko Vilkijos būriui.

Lekėčių žemės ūkio kooperatyvo tarnautojai nupirkę 3 šautuvus iškilmingai juos įteikė kariuomenei ir šauliams. Be to, vardinius šautuvus nupirko ir įteikė šauliams: Vilkijos pašto viršininkas, Vilkijos žydai pirkliai ir daugelis kitų. Be to, daugelis dar ir vėliau ruošiasi šauliams pirkti ginklus.

Juozas Astrauskas

JĖZNAS. Kariuomenės ir visuomenės diena Jėzne paminėta gegužės 22 d. Aplankius žuvusių dėl Nepriklausomybės karių vietą, vyko ginklų įteikimo iškilmės. Įteikiamuosius ginklus priėmė kariuomenės atstovas ulonų kulkosvaidžių eskadrono vadas ir perdavė juos vietinio šaulių būrio vadui.

Šventės proga būriui įteikta 19 šautuvų ir vienas kardas. Šaulių vardu padėkos ir pasižadėjimo žodį tarė būrio vadas.

Ats. j. p. J. Jurkonis

ALEKSANDRAVAS (Kretingos ap.) Gegužės 26 d. šaulių būrys suruošė labai iškilmingą šventę. Į šventę atvyko iš Plungės puskarininkų vaidintojų grupė, kuri labai vykusiai pradėjo šventę pravesti. Po paskaitų kariai supažindino visuomenę su moderniais ginklais, dujomis ir dujokaukėmis. Vakare kariai vaidino veikalą iš karių gyvenimo

Ats. s. j. p. Stonkus

PAŠTININKAI PAAUKOJO KARIUOMENEI GINKLŲ UŽ LT 11.000. Gegužės 29 d. Kauno paštininkų šaulių 66 kuopa, minėdama savo veiklos 2 metų sukaktį, paaukojo mūsų garbingai kariuomenei ginklų: 79 šautuvus, 1 lengvąjį kulkosvaidį, 2 lauko telefono aparatus ir 1 lauko vaistinėlę.

Iškilmės pradėtos įgulos bažnyčioje pamaldomis ir šaulių priesaika. 12 val. Nekriklausomybės aikštėje buvo 66 paštininkų šaulių kuopos paradas, kurį priėmė rinktinės vadas plk. Bobelis.

Įteikiant kariuomenei ginklus, atskirų pašto įstaigų igaliotieji asmenys su trumpomis kalbomis drauge įteikė ir aktus, o moteris šaulės net ir gėlių. Vardinius šautuvus kariuomenei aukėjo: paštų valdybos direktorius inž. V. Birutavičius, kuopos vadas ats. j. ltn. inž. K. Jesaitis, šaulė O. Šlapelytė, Kauno c. pašto v-ko padėjėjas J. Gečiauskas, centralinio pašto valdininkai: St. Karvelis, A. Liatukas ir L. Šmitas po vieną šautuvą. Kauno paštininkų „Pajautos“ šaulių būrys 4 šautuvus, pašto tarnautojų taupomoji-skolinamoji kasa 36 šautuvus (su paskirstymu: 20 šaut. Kauno pašt. 66 šaulių kuopai, 8 šaut. Šiaulių ir 8 Panevėžio paštininkų šaulių būriams), centralinio pašto tarnautojai 11 šautuvų, pašto valdybos tarnautojai 1 lengvą kulkosvaidį ir 1 šautuvą, Kaune telefono-telegrafo stoties tarnautojai 12 šautuvų ir 2 lauko telefono aparatus, radijo stoties tarnautojai 3 šaut., Kauno geležinkelio stoties pašto tarnautojai 2 šautuvus ir lauko vaistinėlę, Kauno telefono-telegrafo dirbtuvių tarnautojai 2 šaut. ir Kauno-Šančių pašto tarnautojai 1 šaut.

Rinktinės vadas plk. Bobelis kariuomenės vadovybės vardu nuoširdžiai dėkojo aukojusiems paštininkams ir pareiškė, kad pagal aukotojų norus visi šie ginklai bus perleisti naudotis paštininkų šauliams, kad jie galėtų dar geriau kariškai pasiruošti ir reikiant būtų pasiruošę stot kovon su priešu.

13 val. pašto rūmų didžiojo salėj Tautos himnu buvo pradėtas metinis susirinkimas — iškilmingas posėdis. Paštų v-bos direktorius inž. V. Birutavičius pasveikino šaulius paštininkus susisiekiimo ministro ir savo vardu ir palinkėjo dirbti ir toliau kaip ir lig šiol tautinio susipratimo ir Tėvynės gynimo darbo dirvoje. Gražią kalbą pasakė rinktinės vadas plk. Bobelis, pabrėždamas, kad tautos moralis ir materialis pasiruošimas yra du svarbiausi faktoriai karų atveju. Lietuvių tauta moraliai yra stipri, subrendusi. Lieka siekti visomis jėgomis materialinio gėrio. Kada visi būsime gerai ginkluoti ir mokėsime gerai vartoti ginklą — joks priešas nebus baisus. Visa Lietuva turi virsti viena karių ir šaulių šeima. Visi turime semtis jėgos ir sekti pavyzdžiu garbingų karių-savanorių, mokėjusių ginti savo kraštą atstatant Nepriklausomybę. Po kalbų sekė sveikinimai.

Po iškilmingojo posėdžio buvo meninė dalis, kurią įvykdė paštininkų šaulių kuopos mišrus ir vyrų choras ir šaulių pasakyti eilėraščiai. J. P.

TAURAGĖS NAUMIESTYJE kariuomenės ir visuomenės diena buvo atšvęsta gegužės 29 d. Šventės dieną Žaliakalnio aikštėj atlaikytos pamaldos, o po jų įteikta kariuomenei ir šauliams 13 šautuvų. Vienas šautuvas įteiktas M. Labučio iš Šilutės, kuris įteikdamas pasakė kalbą. Už dovanas nuoširdžiai padėkojo bataliono vadas. Ten pat priimtas kariuomenės ir mokyklų paradas. Mindaugas

Utenos skyriaus kariuomenės pirmūnai savo steigiamajame susirinkime balandžio 21 d. suaukojo Ginklų Fondui 32,15 lt.

Šakių skyrius. Balandžio 3 d. Šakių apskr. viršininkas kariuomenės pirmūnas ats. ltn. Juozas Namikas buvo sušaukęs šakiečių pirmūnų steigiamąjį susirinkimą. Tarp kitų pasitarimų, į Šakių skyriaus valdybą išrinkti šie asmenys: ats. ltn. J. Namikas — apskr. viršininkas, ats. kpt. Antanas Kudirka — apylinkės teisėjas, Juozas Baltrušaitis — ipotekos skyriaus knygų vedėjas. Į revizijos komisiją — Jonas Kalvelis, Kazys Mackevičius ir Antanas Bendoraitis.

Tauragės skyrius. Balandžio 24 d. kariuomenės pirmūnas, pėst. pulko vadas plk. Genys sukviėtė Tauragės apylinkėje gyvenančius kariuomenės pirmūnus į steigiamąjį susirinkimą. Susirinkime įsteigtas Kariuomenės Pirmūnų Sąjungos Tauragės skyrius. Į skyriaus valdybą išrinkti: plk. Petras Genys — pėst. pulko vadas, ats. mjr. Jonas Jurgilas — Tauragės miesto burmistras ir ats. karo vald. Pranas Stirbys — privatus gynėjas. Į revizijos komisiją — Andrius Peteraitis — ūkininkas, Vladas Rauba — girininkas ir Pranas Gaižauskas — ūkininkas.

SPORTAS

P. L. P. KARO MOKYKLA POLIGONE. Jau įrengta krepšinio aikštė, kurioje atliekamu laiku žaidžia ne tik Karo Mokyklos krepšinio komanda, bet ir kiti kariūnai — krepšinio mėgėjai. Gegužės 20 d. Karo Mokyklos krepšinio komanda žaidė draugiškas rungtynes su 4 p. p. krepšininkais, ir jas laimėjo 18:14 (9:6 ir 12:8). Karo Mokyklos jazz-kapella, p. Klimavičiaus vadovaujama, atliekamu laiku irgi linksmina gyvenimą — pietų metu griežia sekmadieniais, antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais, o nuo 17 k 19 val. griežia kasdien, išskyrus šeštadienius. Kariūnai rengiasi viešai pasirodyti, dalyvėdami poligono transliacijoje, o taip pat surengdami ir savo tradicinę gegužinę.

Gegužės 22 d. Karo Mokyklos krepšinio komanda iš poligono buvo nuvykusi į Kauną, kur Karo Mokyklos sporto aikštėj Lietuvos sporto pirmenybėms žaidė su priešlėktuvine. Karo Mokykla laimėjo 47:12 (19:2).

Gegužės 29 d. žaidė revanšo krepšinio rungtynes su 4 pėst. pulku. Šį kartą Karo Mokyklos krepšinio komanda taip pat laimėjo net 41:14 (18:4).
J. Zonys

PRIENŲ ĮGULA — 2 P. P. 3:0 (2:0). Gegužės 26 d. Prienų įgulos aikštėje buvo futbolo rungtynės kariuomenės pirmenybėms tarp Prienų įgulos ir 2 p. p., kurios baigėsi Prienų įgulos naudai 3:0 (2:0).
Koma

ŠIAULIAI. Gegužės 29 d. Makabi aikštėje buvo pradėtos šiaulių apygardos A klasės futbolo pirmenybės. Tą dieną susitiko šiaulių „Makabi“ ir Linkaičių šaulių „Aras“. Rungtynes laimėjo „Makabi“ 5:1. Antroje poroje susitiko „Lietūkis“ su šiaulių paštininkų „Žinia“. Šias rungtynes laimėjo „Žinia“ 9:1.
-vi-

LIETUVA — LATVIJA 14:5 (13:2). Gegužės 28 d. Rygoje buvo pirmosios moterų krepšinio tarpvalstybinės rungtynės Lietuva — Latvija, kurias laimėjo Lietuva 14:5. Lietuvos rinktinėje be pakaitų žaidė: Jazbutienė (LFLS), Vailokaitytė (kazimierietė), Miuleraitė (LFLS), Markevičienė (LFLS) ir Astrauskaitė (Grandis).

LIETUVOS KREPŠINIO MEISTERIS C JSO LAIMĖJO PABALTIJO TAURĖ. Gegužės 28 d. Rygoje buvo krepšinio finalinės rungtynės dėl Pabaltijo taurės tarp Lietuvos meisterio CJSO ir Latvju Jaunatnes. Latvju Jaunatne nėra Latvijos krepšinio meisteris, bet ši komanda yra laimėjusi specialų Pabaltijo taurėi turnyrą. Pusfinalinės rungtynės turėjo būti tarp Lietuvos ir Estijos krepšinio meisterių, bet Estijos meisteris laimėjimą be rungtynių atidavė mūsų krepšinio meisteriui. Finalines rungtynes laimėjo mūsų meisteris C JSO 37:18. (17:6). Po rungtynių laimėtojai buvo įteikta taurė.

IŠ LIETUVOS L KLASĖS FUTBOLŲ PIRMENYBIŲ. Gegužės 26 d. buvo trejos futbolo pirmenybių rungtynės. Kaune tarp ŠŠ Kovo ir LFLS. Rungtynės po geros kovos baigėsi lygiomis 1:1. Klaipėdoje KSS nugalėjo C JSO 5:0 (3:0). Šiauliuose LGSF nukirto Sakalą 9:0 (6:).

Gegužės 28 d. Kaune, Karo Mokyklos stadione, buvo futbolo pirmenybių rungtynės tarp LFLS ir Makabi, kurios davė tik lygiąsias 3:3 (1:2).

Gegužės 29 d. Kaune buvo dvi futbolo pirmenybių rungtynės. LGSF nugalėjo Švyturį 2:0 (1:0), C JSO — K JSO 4:0 (1:0).

Gegužės 31 d. buvo futbolo rungtynės tarp ŠŠ Kovo ir ŠMSK. Rungtynes laimėjo ŠŠ Kovas 3:0 (2:0).

KAS NAUJA LIETUVOJE

SKLANDYME LIETUVA LAIMĖJO ANTRĄ VIETĄ PASAULYJE. Nidoje sklandymo m-los instruktorius lak. Alfredas Gysas išsilaikė ore 26 val. 03 min. Sklandytuvu „Žaibas“ jis pakilo gegužės 24 d. 4,33 val., o nusileido gegužės 25 d. 6,36 val. Tuo būdu Lietuva laimėjo antrą vietą pasaulio sklandymo rekordų tarpe. Pirmąją vietą turi Vokietija — 36,35 val.

LAK NUPIRKO AUKŠTOJO PILOTAŽO LĒKTUVĄ. Lietuvos Aero Klubas, ugdydamas civilinių lakūnų kvalifikaciją, neseniai užsakė aukštojo pilotažo lėktuvą „Bücker Jungmeister“ tipo. Šio tipo lėktuvai per pasaulines varžybas gavo nugalėtojo vardą. Lėktuvas kaštuos apie 40.000 Lt ir šiomis dienomis bus atgabentas į Kauną.

ATIDARYTAS BURIAVIMO SEZONAS. Gegužės 26 d. Klaipėdoje atidarytas buriavimo sezonas. Tą dieną labai smarkiai lijo ir nebuvo vėjo, todėl neįvyko numatytoji regata ir buvo atlikta tik oficialioji dalis — iškilmingas atidarymas. Regata įvyko gegužės 29 d. Joje dalyvavo 11 jachtų. Tarptautinė regata įvyks birželio 18 d. Jai mūsų buriuotojai jau rengiasi.

NAUJAS „NIDOS“ LAIVO KAPITONAS. „Nidos“ laivo kapitonu iki šiol buvo svetimšalis, Latvijos pilietis. Gegužės 28 d. laivą parėmė naujas kapitonas lietuvis, anksčiau buvęs „Maisto“ kapitonas, o paskesniuoju laiku — „Kauno“ laivo pirmasis šturmanas Daugėla.

DAIL. ŽMUIDZINAVIČIAUS PARODĄ vyksta šiuo metu Alytuje. Gegužės 26 d. jos atidaryme dalyvavo Valstybės Prezidentas Antanas Smetona, krašto apsaugos ministro pareigas einas kariuomenės vadas brig. gen. Raštikis ir kiti aukštieji svečiai. Parodoje išstatyta keli šimtai kūrinių. Ji truks iki birželio 12 d.

GELEŽINKELIŲ DERYBOS SU LENKAIS BAIGTOS. Tiesioginis keleivių susisiekimasis tarp Lietuvos ir Lenkijos prasidės sutartį ratifikavus, maždaug apie birželio 15 — liepos 1 d. Susisiekimasis tuo tarpu vyks tik Lentvaro — Kaišiadorių kryptimi. Prekinių traukinių judėjimas prasidės sudarius su lenkais prekybos sutartį.

VASARINĖ RADIO PROGRAMA. Nuo birželio 1 d. valstybės radiofonas įvedė vasarinę radijo programą. Rytinė programa prasidės, kaip ir dabar, 6,30 val., pietinė — 12 val., o vakarinė — 19,30 val.

ANTRASIS GUMOS FABRIKAS jau yra baigiamas galutinai įrengti ir artimiausiomis dienomis pradės darbą. Naujasis fabrikas turi akc. „Gumos“ b-vės vardą. Kitas gumos fabrikas, kaip žinome, yra „Inkaras“.

KOOPERATYVŲ KONGRESAS įvyks birželio 10—11 d. Kaune. Tai bus penktasis iš eilės kooperatyvų kongresas. Jame, be mūsų atstovų, numatoma, dalyvaus ir užsienio kooperatininkai. Dabar jau turimos žinios apie Suomijos, Švedijos ir Vokietijos kooperacijos atstovų atvykimą.

RENGIAMA PIENO SAVAITĖ. Pienocentras birželio 8—14 d. organizuoja Kaune pieno savaitę, kurioje bus iškelta pieno reikšmė žmogui ir pieno ūkio reikšmė ekonominiam krašto gyvenimui. Ta proga įvyks pieno produktų paroda ir bus surengtos eitynės, vaizduojančios pieno produktų gamybą, transportą ir t. t.

„LIETŪKIUI“ 15 METŲ. Šiomis dienomis „Lietūkiui“ b-vė minėjo savo 15 metų gyvavimo sukaktį. Ta proga įvyko visuotinis igaliojinių susirinkimas, kuriame, be kitko, skirstant metinį pelną, paskirta 30.000 litų Ginklų Fondui.

GIMNAZIJŲ VARŽYBOS. Šiuo metu visoje Lietuvoje vyksta gimnazijose ir jų apygardose įvairios varžybos iš kūno kultūros, dainavimo, piešimo, lietuvių ir prancūzų kalbų.

LIETUVOS PASIUNTINIO VARŠUVOJE PAREIŠKIMAS SPAUDAI. Gegužės 28 d. Lietuvos pasiuntinys Varšuvoje surengė spaudos atstovams priėmimą. Priėmime dalyvavo 50 žmonių, kurių tarpe ir laikraštinių sąjungos pirmininkas Sciežynskis ir „Pato“ vyriausias redaktorius Obarskis. Ministras Škirpa nušvietė dabartinį lietuvių lenkų santykių evoliucijos etapą, o paskiau atsakė į keletą klausimų, tarp kitko pažymėdamas, kad Lietuva nenori kištis į didžiųjų valstybių ginčus ir kad jos santykiai su Sovietų Sąjunga ir su Vokietija yra geri. Lietuva siekia gerų santykių su visais savo kaimynais.

VOKIEČIŲ SPAUDA APIE BALTIJOS VALSTYBIŲ KONFERENCIJĄ. Vokiečių laikraštis „Deutsche Allgemeine Zeitung“ iš Varšuvos praneša, kad gerai informuoti Lenkijos sluoksniai Baltijos valstybių užsienių reikalų ministrų konferencijos atidėjimą aiškina tuo, kad Lenkija norinti joje

pasitikrinti atitinkamos įtakos. Estija, iš vienos pusės, norinti laimėti laiko dėl to, kad turi naują užsienių reikalų ministrą, o antra, kad ji nori įsitikinti, kokios įtakos gali turėti santykių sunormavimas tarp Lietuvos ir Lenkijos. Lenkija tikisi, kad konferencija ją nuolatos informuos arba kad Lenkijos įtaka galinti nueiti tiek toli, jog ji galinti pasiūsti į konferenciją net savo stebėtoją.

ANGLŲ SPAUDA APIE ANTRĄJĄ ČEKOSLOVAKIJOS RINKIMŲ DIENĄ. Gegužės 30 d. anglų spauda, pažymėdama, kad antroji Čekoslovakijos rinkimų diena praėjo ramiai, reiškia atoslūgį bei palengvėjimą. Laikraščiai pabrėžia, kad taika buvusi išgelbėta ne kapituliacijomis, o pasiryžimu spirtis smurtui.

Anglų laikraštis „Times“ sveikina čekų tautą už „nuostabų šaltakraujįškumą“. Laikraštis reiškia nuomonę, kad, atsižvelgiant į dabartines aplinkybes, jokiū būdu negalima pasakyti, kad Čekoslovakijos vyriausybė būtų ėmusis nereikalingų priemonių, į pasienį pasiųsdama kariuomenės dalis. Toliau „Times“ pažymi, kad visoje Europoje galinčio išsiplėsti konflikto elementai dar nėra galutinai pašalinti. Vis dėlto dabar buvę dar kartą įrodyta, kad Vokietijai, laimėjusiai Austriją, tie patys metodai nevisada gali pasisekti ir duoti tokių pačių rezultatų.

LENKIJOS VYRIAUSYBĖS PAŽIŪRA Į ČEKOSLOVAKIJOS REIKALUS. Gegužės 28 d. lenkų telegramų agentūra „Iskra“ paskelbė komunikatą, kuriame apibūdinama Lenkijos vyriausybės pažiūra Čekoslovakijos reikalui. Komunikate, tarp kitko, pažymėta: „Čekoslovakijos krizė yra to krašto vidaus klausimas, tačiau tie kariniai metodai, kuriais vyriausybė naudojasi jam išspręsti, vien tik padidina Europos įtampą. Europos taika negali būti patikrinta Čekoslovakijos kariuomenės mobilizavimu, o tik pripažinimu ir atitaisymu tų klaidų, kurias Čekoslovakijos vyriausybė jau dvidešimt metų daro savo mažumų politikoje. Lenkijos interesai ir jos reikalavimai yra labai riboti. Juos galima sutraukti į du punktus. 1) Lenkija niekad nesutiks, kad Čekoslovakijoje gyvenančių lenkų teisės būtų susiaurintos, tačiau ji taip pat ir pasielgs taip, kaip pasielgė Čekoslovakai 1919 m., kada pasinaudodami ta sunkia padėtimi, kurioje tada buvo Lenkija, jie ginklu užėmė Silezijoje Tešinę; 2) Lenkija griežtai reikalauja, kad būtų padarytas galas komunistinei propagandai, kuri sklinda iš Prahos“.

NACIONALISTŲ LAIMĖJIMAI PRIE TERUELIO. Nacionalistų kariuomenės vadovybės pranešimu, gegužės 28 d. Trempo srityje nacionalistai sėkmingai atrėmė didelį vyriausybinių puolimą. Castellono ir Teruelio srityse nacionalistai pažengė į priekį. Castellono fronte nacionalistai pasistūmėjo iki 5 km nuo Albocarero ir užėmė Bobotos aukštumas. Tame fronte nacionalistai užėmė taip pat Muda de Aresą, Benasala, Cullą ir Ares de Maestrę.

Prie Teruelio nacionalistams pavykę vyriausybinius gultinai nugalėti. Esą, vyriausybinių kariuomenės dalys išsibėgiojusios. Nacionalistai užėmė Cabra de Voros, Valbonos kaimus ir smarkiai sustiprintas vyriausybinių pozicijas prie Puebla de Valverdes. Nacionalistai be kelių šimtų belaisvių, paėmė dar penkis vyriausybinių tankus, vieną šarvuotį, du prieštankinius pabūklus, vieną gaubicą ir kitokios karo medžiagos. Šiame fronte nacionalistai žygiuoja toliau.

Nacionalistų kariuomenės komunikate pažymima, kad dabar jų kariuomenė pradeda naują greitą ofensyvą. Vyriausybinkai, būdami priversti trauktis, neberanda sustiprintų pozicijų įsitvirtinti. Nacionalistai pradėję smarkią ofensyvą visu frontu — nuo Teruelio iki jūros kranto. Artimiausių veiksmų tikslas esąs trikampis tarp Teruelio, Sagunto ir Alcocebrės.

Gegužės 29 d. karo veiksmuose daugiausia dalyvavo raitininkai, kurie kelis kartus atkirto vyriausybinkams kelią trauktis. Teruelio Sagunto keliu slenka į priekį motorizuotos nacionalistų dalys, kurios pasistūmėjusios jau iki pat Puebla de Valveso. Kitos dalys nužygiavo iki Mora de Pueblo. To fronto nacionalistų karo veiksmus remia išilgai jūros kranto žygiuojanti gen. Arandos vadovaujama kariuomenė.

OLANDIJA STIPRINA SAVO KARIUOMENĘ. Olandijos krašto apsaugos ministras van Dijakas spaudos atstovams pareiškė, kad metinis olandų kariuomenės kontingentas nuo 1939 iki 1943 metų bus nustatytas — 32.000 vyrų, o iki šiol buvo 19.300. Be to, ministras pranešė, kad Olandijos pasienio batalionai bus suskirstyti į pasienio įgulas. Vadinamosios lengvosios brigados ir raitininkų pulkai bus motorizuoti. Taip pat bus sudaryta karo aviacijos brigada, į kurią įeis trys pulkai.

NUMALŠINTAS MEKSIKOS SUKILIMAS. Gegužės 29 d. buvo paskelbtas kariuomenės komunikatas, kuriame pranešama, kad vyriausybės kariuomenė gegužės 29 d. užėmė el Meco, el Santo ir la Concepcion, kur telkėsi gen. Cedillo vadovaujami sukilėliai. Tuo būdu šioje srityje sukilėlių daugiau nebeliko ir ten visiškai ramu. Iš San Luiso miesto pranešama, kad vyriausybės pastangomis Cedillo sukilimas esąs galutinai nuslopintas. Kariuomenės dalys ir lėktuvai iš sukilimo srities atšaukti. Pats gen. Cedillo iki šiol dar nesugautas.

KINŲ KARIUOMENĖ PRISIARTINŲ PRIE NANKINO. Iš atitinkamų japonų sluoksnių pranešama, kad japonai sutelks visas savo jėgas lemiamai kovai Kinijoje. Tokio gautomis žiniomis, kinų kariuomenės dalys prisiartinę beveik prie Nankino. Ta kinų kariuomenė esanti tik tris kilometrus nuo Kinijos sostinės, kurią dabar valdo japonai. Šanchajaus apylinkėse taip pat vėl smarkiau veikia kinų partizanai. Japonų žiniomis, per paskutinių dienų mūšius, ypač per mūšį prie Sučavo, japonai paėmę 60.000 kinų į nelaisvę. Japonams taip pat tekęs didelis karo grobis.

KINAI APSUPĖ 10.000 JAPONŲ. Kinų telegramų agentūros žiniomis, vienas kinų kariuomenės atstovas pareiškė, kad kinams pasisekė apsupti 10.000 japonų kareivių, kuriems vadovauja generolas Dvihara. Japonai esą apsupti 25 km spindulyje tarp Langfengo ir Geltonosios upės.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

Pusk. M. Reginai. Tamstos gruodžio mėn. 10 d. sąrašu buvo išrašytas „Karys“ Stasio Tamašausko vardu į Kalnelio paštą ir Kalnelio kaimą ir tuo adresu buvo siuntinėjamas. Vėliau gautas Kalnelio pašto agentūros raštas, kad toks asmuo paštui nežinomas ir nesurandamas. Todėl pagal šį raštą ir sulaikėmė „Kario“ siuntinėjimą. Dabar, gavę naują adresą Prano Tamašausko vardu, „Kari“ siuntinėjime nuo pat Nr. 1.

St. D., A. Kaškauskui, Č. Kriaučiūnui, A. Staneliui, K. Kalantai, A. Pečionaičiui, M. Žvirbliui ir Jotvingėnui. Eilėraščiai netiks.

Vyt. Svetulevičiui. Neįdėtų rašinių bei eilėraščių (rankraščių) nesaugome ir savo lėšomis negražiname. Kas nori grąžinti, turi įdėti pašto ženklą.

J. Bakanui. Tamstos rašinio nedėsimė, ne ta pati mintis buvo gimusi ir redakcijoj dar praėjusį rudenį, tačiau kol kas paliko neišspręsta. Tai turima galvoje.

GALVOSŪKIAI

GALVOSŪKIS Nr. 26 (Vert. 1 tšk.).

1.	1) Mėnuo, 2) Sen. graikų rašytojas, 3) Lietuvos miestelis,
2.	4) Ginklas, 5) Gamtos reiškiny,
3.	6) Kariuomenės rūšis, 7) Upė Afrikoj, 8) Telefono dalis, 9) Augalai, 10) Žmogaus draugas, 11) Ginklas ir 12) Žirgo spalva.
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	
11.	
12.	

Juozas Astrauskas

SPRENDIMAS Nr. 23

1. Pantis	—	2. antis	= P
3. liga	—	4. lig	= a
5. stula	—	6. sula	= t
7. raktas	—	8. aktas	= r
9. fa	—	10. F.	= a
11. Naras	—	12. aras	= n
13. kėdė	—	14. edė	= k
15. Raitas	—	16. ritas	= a
- X= „Patranka“

Išsprendė: 1) St. Skerys (šmn.), 2) J. Astrauskas (Nsd.), 3) Alf. Yla (Ant.), 4) L. Visminas (Mžk.), 5) Alf. Markevičius (Vlmp.), 6) Alf. Nakas (Km.), 7) A. Gruodis (A. Pn.), 8) pusk. Kelmelis (2 art. p.).

Be to, galvosūkio Nr. 22 sprendimas įskaitytas: 1) Alf. Ylai, 2) j. k. Pr. Juzuičiui.

Darbininkų dovana kariuomenei

Isteigus Darbo Rūmus, Lietuvos darbininkai pradėjo organizuotai dalyvauti įvairiose iškilmėse. Darbo Rūmai per porą savo gyvavimo metų darbininkų socialiniuose, ekonominiuose ir kultūriniuose reikaluose spėjo daug nuveikti. Greta savo tiesioginio uždavinio, Darbo Rūmai yra atkreipę reikiamą dėmesį ir į krašto gynimo reikalus. Be kitų steigiamų kursų (bendrų lavinimo, amatų ir kt.), Rūmai visuose didesniuose miestuose, kur yra bent šiek tiek daugiau darbininkų, pradėjo ruošti ir priešcheminius apsaugos kursus. Tokie kursai jau buvo suruošti Kaune, Aleksote, Marijampolėje, Kybartuose, Vilkaviškyje, Alytuje ir Jonavoje, kuriuos baigė 1060 darbininkų. Kitur kursai dar tebevyksta. Viso bus suruošti 25 kursai.

Šiais metais Lietuvos darbininkai per kariuom. ir visuomenės dienas labai gražiai pasirodė tiek savo organizuotu, gausiu dalyvavimu, tiek aukomis Ginklų Fondui ir ginklais kariuomenei. Vieni aukojo iš karto, kiti skyrė 2—5% nuo savo mėnesinių pajamų, dar kiti savaitėmis dirbo viršvalandžius ir uždirtus pinigus dėjo lietuvių tautos ir jos kultūros saugotojui — ginklui. Neatsilikio ir įmonių savininkai bei akcininkai. „Maistas“, be įteiktų kariuomenei 300 šautuvų, Ginklų Fondui dar paaukojo 40.000 litų. Labai gražiai pasirodė ir „Inkaras“, kuris apginklavo savo fabriko šaulių būrio 38 šaulius šautuvais ir lengvuju kulkosvaidžiu.

Kariuomenės ir visuomenės dienos išvakarėse Darbo Rūmų centrinis choras dalyvavo Ažuolyne, kur padainavo keletą dainų. Kitą dieną visų įmonių darbininkai susirinko prie Darbo Rūmų su gražiomis vėliavomis ir orkestrais, iš kur organizuotai nuvyko į Karo Muziejų. Iš viso rikiuotėje dalyvavo apie 10.000 darbininkų ir tarnautojų iš 56 įmonių.

Simbolinę visos Lietuvos darbininkų dovaną-sunk. kulkosvaidį įteikė kariuomenei Darbo Rūmai su įrašu „Mūsų laisvę ir nepriklausomybę ginančiai kariuomenei, 5 p. D. L. K. Kęstučio pulkui“. Darbo Rūmų pirmininkas Pr. Šulaitis, įteikdamas kulkosvaidį, pažymėjo, kad darbininkų aukos — šautuvai, nėra paskutinė auką mylimai kariuomenei. Kai kuriose įmonėse aukos dar teberenkamos, kurios reikiamu momentu galės būti paverstos ginklais. Toliau nurodė, kad kariuomenei ginklų įteikė: akc. b-vė „Neries“ darbininkai ir tarnautojai vieną lengv. kulkosvaidį, „Flora“ — 6 šautuvus, „Aleksotas“ — 10 šaut., „Aškinazi“ — 2 šaut., „Orfa“ — 5 šaut., „Inkaras“ — 1 l. kulk. ir 8 šaut., „Lima“ — 3 šaut., Ožinskio mal. ir lentp. — 3 šaut., Soloveičiko mal. — 2 šaut., Amerikos Lietuvių Akc. b-vė — 1 sunkvežimį, „Liesil“ — 1 šaut., Šameso ir Gefeno mal. — 2 šaut., „Florance“ — 5 šaut., „Kašufa“ — 1 šaut., ir „Audiniai“ — 1 šaut. ir sunk. kulkosvaidį. Atsimenant, kad mūsų darbininkų uždabiai nėra dideli, ši jų auka yra tikrai garbinga ir nuoširdi.

Kas buvo kariuomenės ir visuomenės dienos metu Karo muziejuje, tas džiaugėsi ne tik mūsų šauniąja kariuomene, bet ir susipratusia darbininkija, kuri visuomet yra pasiryžusi ir pasiruošusi tokiomis pat didelėmis ir drausmingomis gretomis reikiamu momentu stoti kariuomenei į talką. Darbininkų gausiuose plakatuose įrašyti šūkiškai aiškiai byloja, kaip darbininkija yra suaugusi su savo Tėvyne ir jos saugotojais-kariais. Ypač gražiai pasirodė uniformuoti darbininkai, kurių buvo keletas tūkstančių.

Kariuomenės ir visuomenės diena buvo minima ir visuose Darbo Rūmų kultūriniuose klubuose.

Provincijos darbininkai Ginklų Fondui irgi suaukojo dides sumas.

Al. M.

Atitinkamai pažymėkime Lietuvos nepriklausomybės XX-mečio sukaktį

Visuomenėje jau platinami Lietuvos Aero Klubo išleisti mūsų Nepriklausomybės XX metų paminėti ženkleliai. Ženkleliai nešiojami prie krūtinės ir meniškai simbolizuoja mūsų tautos prisikėlimo kovas ir gyvenimo kelią.

Gautos iš šių ženklelių pajamos eina Lietuvos Aero Klubui, jo vedamam darbui: skraidymo priemonėms įsigyti, atsargos karo lakūnams lavinti, sklaidymui kelti, aviomodelizmui bei aviacijos propagandai plačioje visuomenėje skleisti. Šie darbai kasmet iš LAK pareikalauja daugelio tūkstančių. Klubas, siekdamas savo tikslų, ligi šiol labai maža teapsunkindavo valstybės iždą. LAK rado paramos iš geros valios žmonių, kurie — vienas savo darbu, kitas — duosnia auka leido jam išplėsti savo veiklą ligi dabartinio laipsnio. LAK darbą, turintį gyvybinės reikšmės mūsų tautai, labai palankiai vertina ypač ta visuomenės dalis, kuriai rūpi mūsų

krašto saugumas ir kuri, kaip ir Lietuvos Aero Klubas, trokšta, kad lietuvis išgalėtų ir būtų visuomet šeiminingas savoje padangėje.

LAK visuomet džiaugėsi ir džiaugiasi ypač didele mūsų kariuomenės vadovybės parama. LAK savo žinioj turimomis skraidymo priemonėmis ir skraidančių personalu yra pirmutinis mūsų karo aviacijos rezervas. Jis yra jos talkininkas savo skleidžiama aviacijos propaganda jaunuomenėje, mūsų oro pajėgų stiprinime.

Dėl mūsų valstybės aprėžtų resursų vyriausybė, ypač šiuo metu turinti kitų neatidėliotų reikalų, kad ir norėdama, negalėjo skirti LAK didesnių pašalpų. Tačiau, suprasdama LAK gyvybinius reikalus, leido Aero Klubui ieškotis lėšų ir kitokiais būdais. Vienas jų yra aukščiau minėtas XX-mečiui paminėti ženklelis.

Vyriausios minėjimo komitetas pavedė LAK išleisti ir platinti vidaus reikalų ministro patvirtinto pavyzdžio šiai sukaktčiai pažymėti ženklelius.

Ženkleliai išleisti dviejų rūšių: 1. Numeruoti, kurie su vardinais pažymėjimais įteikiami daugiau nusipelnusiems per praėjusį nepriklausomybės XX-metį valstybei ir tautai asmenims ir aukštesniems pareigūnams ir 2. Nenumeruoti, kuriais apsirūpinti raginami visi susipratę Lietuvos piliečiai už nedidelį vieno lito atlyginimą.

Mūsų kariuomenė yra gausiausias ir gyviausias lietuviškasis kolektyvas, kuriam visada pirmoje eilėje rūpi tautos ir valstybės garbė ir jos saugumas. LAK iš karių tarpo dažnai sulaukdavo ir sulaukia realios paramos savo dideliems aviaciniams darbams.

Malonu pažymėti, kad krašto apsaugos ministras leido LAK išleisti ženklesnius ženklelius platinti kariuomenės daliniuose ir įstaigose. Šiuo metu tarnaujantiems kariams dabar susidaro graži proga įsigyti Lietuvos Nepriklausomybės XX-mečiui paminėti ženklelį, paremti civilinę aviaciją ir tapti savininku gražaus menško ženklo, rodančio mūsų nepalaužiamą valią ir norą laisvai gyventi.

Kariai, be abejo, gausiai įsigys šį ženklą, kuris žymi sąmoningą atskirų individų valstybinių reikalų supratimą ir norą matyti mūsų padangėje stiprią ir nenugalimą lietuvišką aviaciją.

NAUJIEJI LEIDINIAI

Al. K. Balts. BALTIA. Kaunas, 1938 m. Leidėjas: K. Paunksnis. 32 pusl. Kaina 25 ct.

Turinyje rašoma: I Baltija ir jos uždaviniai, Estonai (estai) — baltai, Baltų germanų ribos, Europiečiai ir vokiečių rasės mokslas, Kas daryti? Artimiausieji baltų uždaviniai, Baltų atgimimo idėjos raida. II Baltika (spauda, knygos), Baltai ir lenkai, Baltai ir vokiečiai, Baltai ir rusai, Baltų kilmė (Iš Prūsų prosenovės ir lietuvių protėviai) ir t.t.

Kun. J. Aleksa MIC. ŠTAI MŪSŲ MOTINA. Gegužės mėnesiui skaitymai. Marijonų leidinys. 14 pusl. Kaina 1 lt.

Šioje knygoje idėti dvasiniai skaitymai kiekvienai gegužės mėnesio dienai. Be to, maldos: „Pasiuokojimas šv. Mergelei Marijai“, „Tavo apgynimo“, „Melskimės“ ir giesmės: „Sveika Marija, Dievo motina“, „Marija, Marija“ ir Marijos Litanija.

Kun. A. Simaitis. KRIKŠČIONIŲ SENOVĖ (Archeologia Christiana). Telšiai. 264 + X pusl. Kaina 3 lt.

Knyga gražiai išleista, iliustruota ir įdomi savo istorine medžiaga. Turinyje pirmiausia randame J. E. Telšių Vyskupo laišką, kuriame, be ko kito, gėrisi šia knyga ir dėkoja autoriui už kruopščiai surinktas ir sumaniai sugrupuotas žinias. Autorius, pradėdamas knygą, nurodo šaltinius: senovės paminklus ir rašytinius senovės dokumentus (kankinių bylas, bažnytinius kalendorius, martirologijas, popiežių knygas ir t.t.). Toliau randame: Seniausios Romos katakombos, šv. Trejybės dogma pas senovės krikščionis, Kristologija iki Nicėjos susirinkimo, šv. P. Marijos kultas pas pirmuosius krikščionis, Apie sakramentus apskritai, Krikšto sutvirtinimo sakramentai, Eucharistijos sakramentas, Kunigystės sakramentas ir hierarchija, Kiti sakramentai, Amžinasis gyvenimas ir šventųjų bendravimas, Pirmųjų krikščionių teisinė ir socialinė padėtis ir priede — Žymesnių datų iki VII amž. galo lentelė.

Daili knygos išvaizda ir spauda dar labiau patraukia ją skaityti. Imant šią knygą stačiai iš Telšių Vyskupijos spaustuovės, knygynams, mokykloms ir šiaip reikalaujantiems jos didesniame skaičiuje duodama 30% nuolaida.

Metinė karo aviacijos šventė

Gegužės 28 d. mūsų karo aviacija šventė savo metinę šventę. Ta proga karo aerodrome lėktuvų angare buvo atlaikytos pamaldos.

Šioje šventėje dalyvavo krašto apsaugos ministras kariuomenės vadas brig. gen. Raštikis, Kariuomenės Štabo viršininkas brig. gen. Černius, daug aukštų karininkų ir aviacijos dalys su savo kadrais. Be to, tenka pažymėti kad šventėje dalyvavo ir viešėjusi Lietuvoje latvių liktinių puskarininkių ekskursija — choras

1) Pro lietuviškąjį trimentį. Pusk. Kauniečio nuotr. 2) Kariuomenės vadovybė ir svečiai stebi skraidymus. 3) Latvijos karių ekskursija karo aerodrome V. 28 d. Pusk. Kauniečio nuotr. 4) Latvių ir mūsų karininkai garlaivyje ekskursijos į Kulautuvą metu V.29 d. Pusk. Gedvilos nuotr.

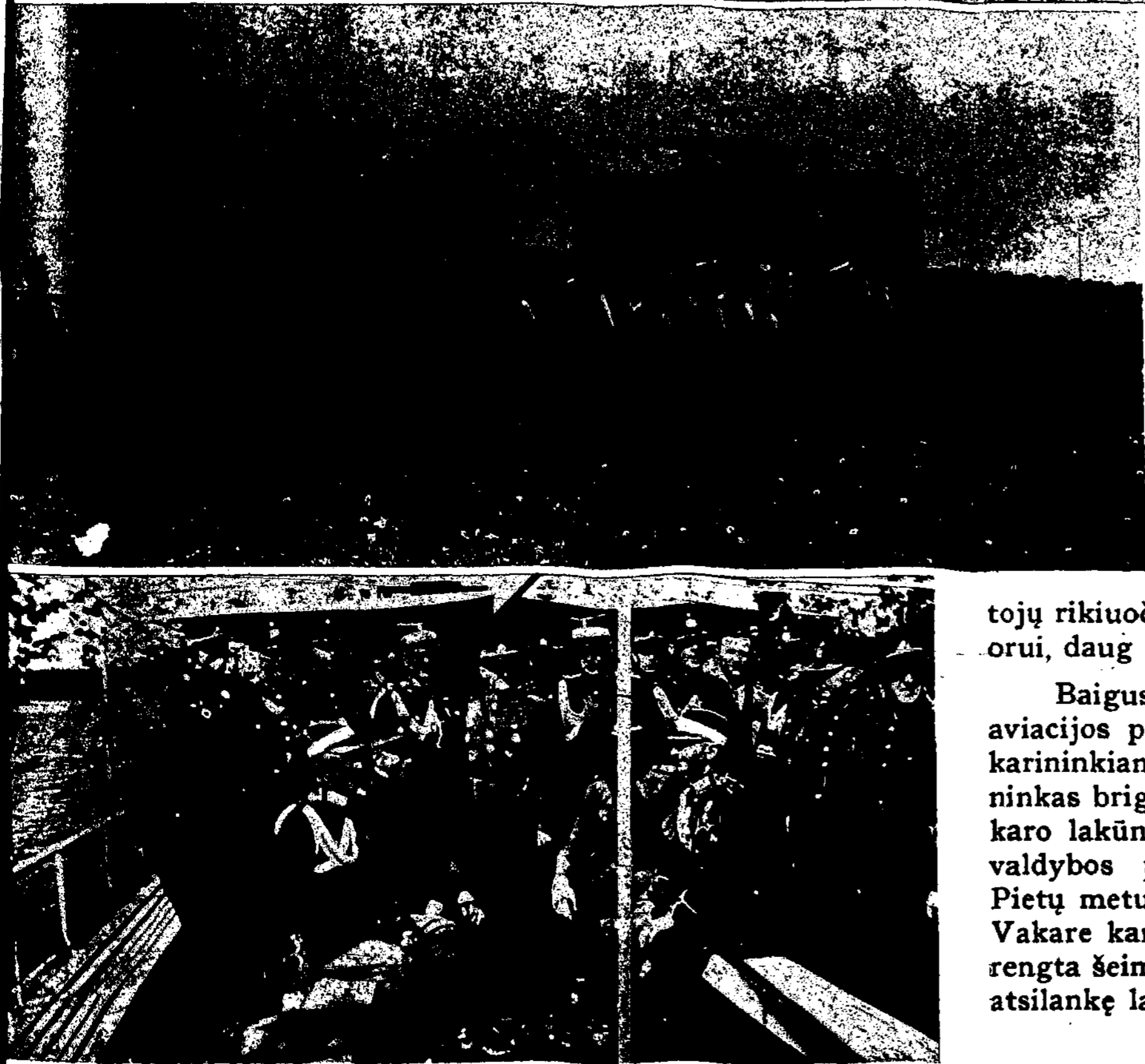
ir orkestras su savo vadovybe.

Po pamaldų kariuomenės vadas, karo aviacijos viršininkas ir Latvijos kariuomenės atstovas pasakė sveikinimo kalbas. Orkestras sugriežė Lietuvos ir Latvijos himnus.

Po to sekė skraidymai, kur buvo pademonstruoti jaunų lakūnų mokomieji skraidymai, žvalgybos lėktuvų ir naikintojų rikiuočių ir atskiri skraidymai. Esant nepalankiam orui, daug skraidymų negalėjo atlikti.

Baigus šventės programą karo aerodrome, karo aviacijos puskarininkių ramovėje buvo surengta puskarininkiams pietūs, kur atsilankė karo aviacijos viršininkas brig. gen. inž. Gustaitis, aviacijos komendantas karo lakūnas mjr. Motuzas ir puskarininkių ramovės valdybos pirmininkas — karo lakūnas mjr. Šešplaukis. Pietų metu karo aviacijos viršininkas pasakė kalbą. Vakare karininkų ir puskarininkių ramovėse buvo surengta šeimyniškai pasilinksminimai, kuriuose irgi buvo atsilankę latvių karininkų ir daug puskarininkių.

Pusk. P. Kaunietis

Gaižiūnų poligono laukuose
O. Milaševičiaus nuotr.

Valstybės Teatro vaidinimai poligono kariams

Kauno įgulos kiekvieno šaukimo kareiviai turi progos pamatyti 2 — 3 Valstybės Teatro vaidinimus. Tačiau provincijos įgulų kareiviai retai teturi šį malonumą, nes Valstybės Teatras nevisada ir nevisur gali nuvykti.

Kad nebūtų skriaudos provincijos įgulos, Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyrius rūpinasi Valstybės Teatro vaidinimus rengti poligone.

Valstybės Teatras mielai sutiko aplankyti poligoną. Ir štai gegužės 29 d. buvo pirmasis vaidinimas. Vaidino S. Čiurlionienės „Aušros Sūnus“. Scena įrengta Rūklos

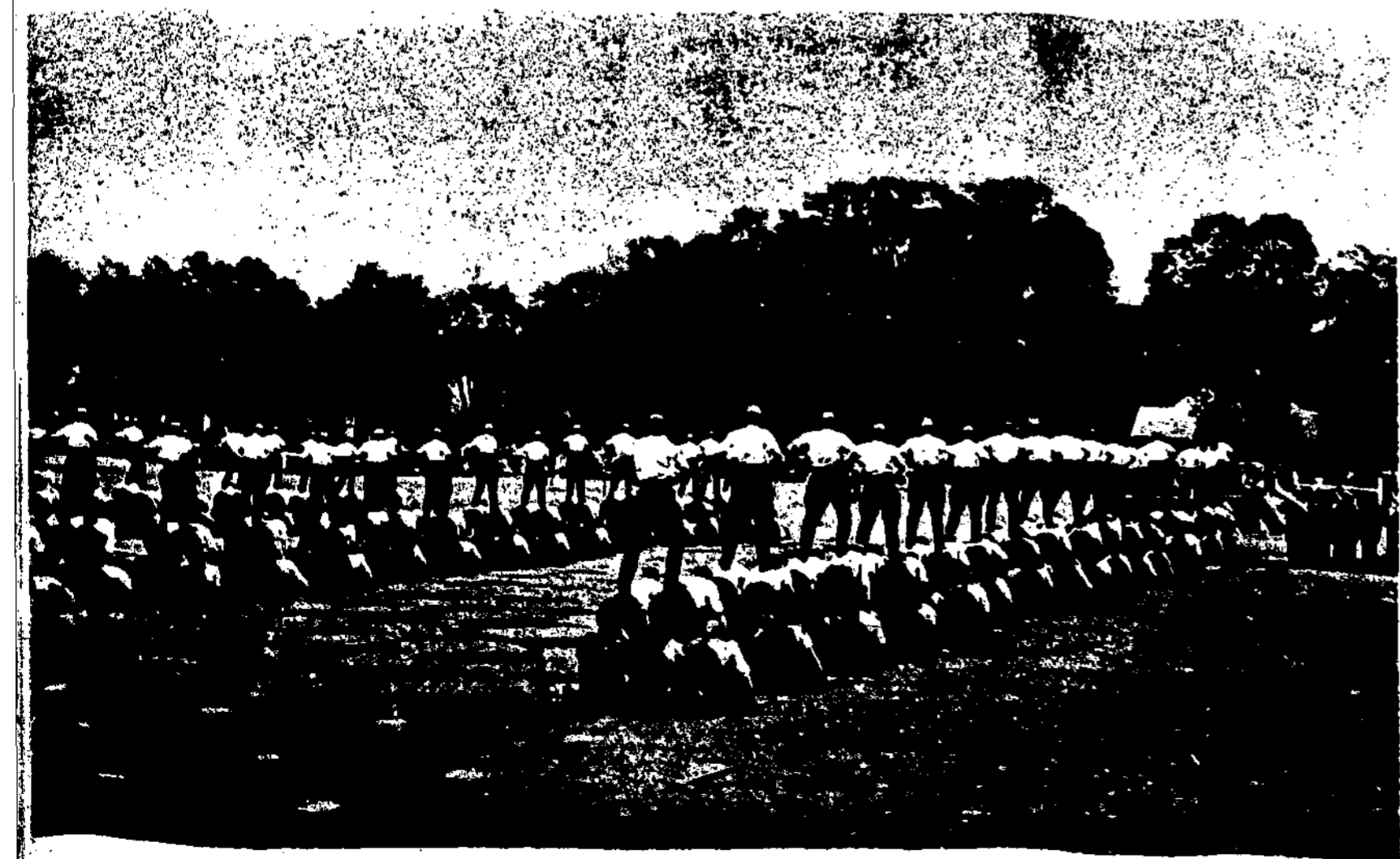
Prie žemėlapiu lauke Pusk. Gedvilos nuotr.

Kaip seniau, taip ir šiemet bus kiekvieno poligono laikotarpio radijo transliacijos. Pirmoji transliacija bus birželio 6 d., t. y. Sekminių antrąją dieną, 17 — 19 val. Joje su įdomiomis programomis pasirodys pėstininkai, artillerininkai ir technikai.

Šviesi ir saugi Tėvynės ateitis iš mūsų reikalauja nuoširdaus darbo, aukos, ryžtingos valios ir visų dvasinių bei fizinių jėgų sukau-pimo mūsų šalies gerovei kelti ir jos stiprybei ugdyti. Visos mūsų mintys ir darbai tesiderina prie bendrų valstybės reikalų. Krašto laisvė ir saugumas laiduoja visų jo piliečių gerovę ir savarankišką kūrybą.

Mūsų vyrai mankština

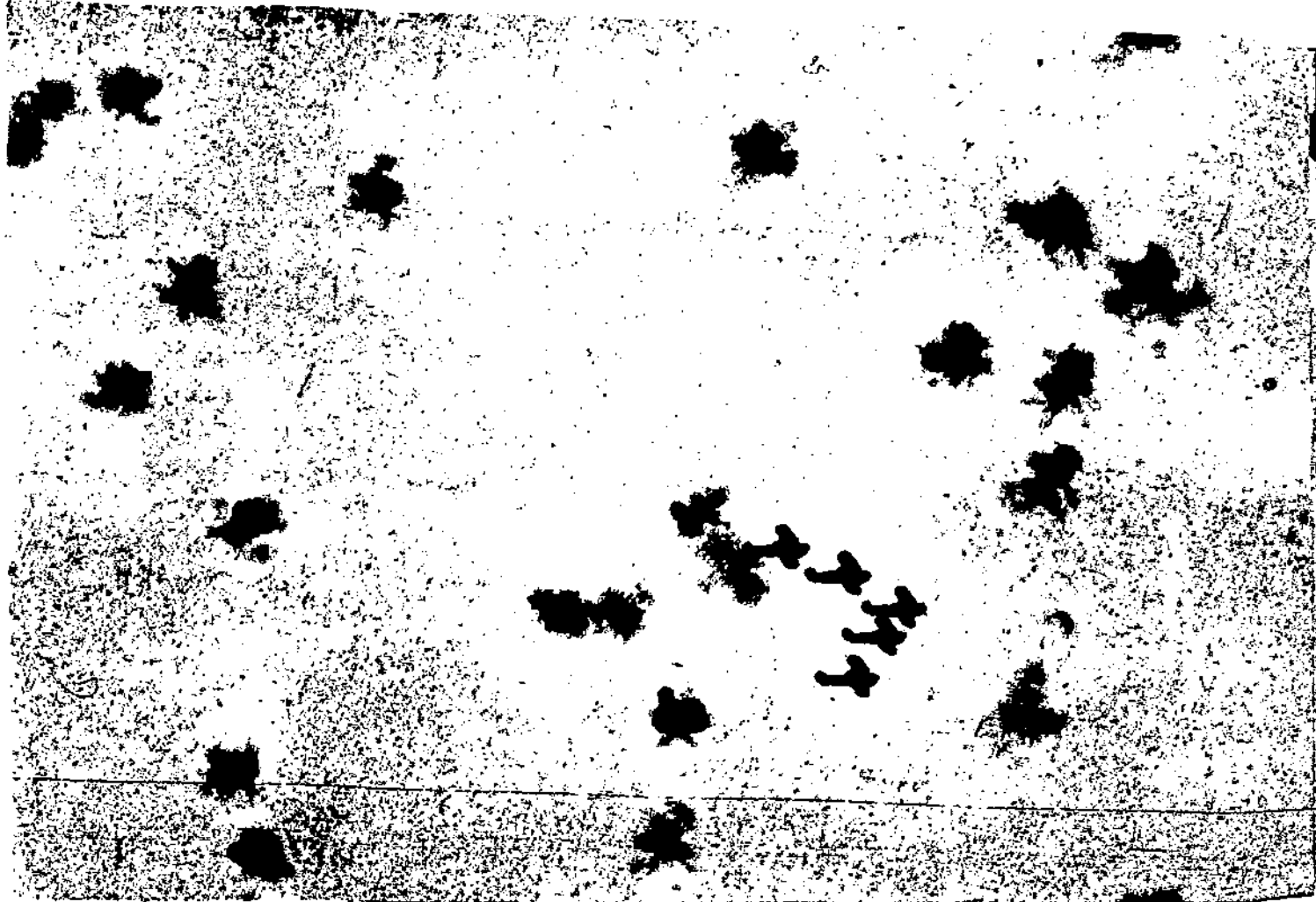
S. Narušio nuotr.

Ryšių b-no mokomosios kuopos choro koncertas radiofone V-26 d.

Yra Lietuvoje toks derlingas kumpelis, kur vaisius imamas dukart per metus: pavasarį ir rudenį. Tai ryšių b-ne. Dukart formuojama mokomoji kuopa, dukart sudaromas choras, kuris dukart auga, pražysta puikiausiais sielos žiedais ir dukart neša gausių vaisių. Paskui pasklinda po plačią Lietuvą, išnešioja dainos meilę po mieląją Tėvybę. Choro amžius trumpas — nepilni 5 mėnesiai, bet dainą mylinčio gabaus dirigento M. Liuberskio dėka per tą laiką spėja prilygti geriešiams Kauno chorams. Tikrai karinis tempas. Dainos kultūrai choras naudoja tik laisvą nuo užsiėmimų laiką, o dirigentas laisvą nuo tarnybos.

Šios laidos choras paskutinį kartą pasirodė radiofone gegužės 26 d. Panašių koncertų buvo daugiau:

Iš italų karo aviacijos parodomųjų pratimų

lietuviška karine daina plačiai girdama dainų šalį.

Paskutiniam koncerte padainavo Švedo — Baltos gėlės, Budriūno — Trijų seselių, Gruodžio — Tu eglute, Budriūno — Bunda vyčiai, Jokubėno — Nurimk sesut, Vydūno — Amžius po amžiaus ir Paulausko — Jūreivių maršas, kuris nepaprastai ritmingai ir charmoningai visada skamba.

Birželio 1 d. kuopa skirstosi. Be noro skiriasi choras: tiek laiko gyventa vienu ritmu, viena dainos dvasia. Sunku išsiskirti iš to darnaus organizmo.

P. A.

Mylėdami savo gražiąją jūrą, rūpinamiesi jos garbe ir saugumu — neužtenka vien gražių norų ir žodžių. Visa tai parodykite darbu — nuoširdžia, nors ir kuklia auka: remkime Karo Laivyno Fondą!

Karinio gyvenimo draugai. Iš vokiečių karių gyvenimo

Mūsų virėjas poligone

O. Milaševičiaus nuotr.

III. 13, Velykų pirmą dieną, V. 8 d., Kauno visuomenei pasirodė IV. 10 Šančiuose, Ginklų Fondo šventėje, kariuomenės ir visuomenės šventės išvakarėse, šventės dieną Darbo Rūmuose, iš kur garsiakalbiai išnešiojo dainos aidą po Laisvės alėją. Choras papuošia kiekvieną iškilmingesnę kuopos šventę, Kalėdas, Velykas, pasiunksminimus, sutinka jaunos kareivius, kuriems tiesiog pilte įpila drąsos, ūpo, karinės nuotaikos. Kiekvieną sekmadienį gieda Šančių įgulos bažnyčioje. Čia ypačiai gražiai nuotaikingai skamba Malda už Tėvybę.

Daugelį dainų ir giesmių choras įdainavo plokštelėse, kurios, be abejo, pasieks užsienius ir skambės ten

"SPINDULIO" GILIASPAUDF